ISPARTA
UYGULAMALI BİLİMLER
ÜNİVERSİTESİ

WriteTec
– INFORMATION TECHNOLOGY –

5. Uluslararası WRITETEC Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi

Ana Tema: Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimlerinde Yapay Zeka Uygulamaları

17-22 OCAK 2026

BİLDİRİLER KİTABI

BOOK OF PROCEEDINGS

5th International WRITETEC Congress on Social and Health Sciences in the Age of Artificial Intelligence

Main Theme: Artificial Intelligence Applications in Social and Health Sciences

Jan 17-22, 2026

5. Uluslararası Writetec Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı

EDİTÖRLER
Nihat ALTUNTEPE
Harun ÇAKIR

Gazi Kitabevi

"En İyi Akademi, Bir Kitaplıktır."

5. Uluslararası Writetec Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı

EDİTÖRLER

Nihat ALTUNTEPE
Harun ÇAKIR

© Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti'ne aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ISBN • 978-625-8612-22-6

Baskı • Mart, Ankara 2026

Dizgi/Mizanpaj • Gazi Kitabevi

Kapak Tasarım • Gazi Kitabevi

Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

Yayıncı Sertifika No: 44884

Merkez

Bahçelievler Mah. 53. Sok. No: 29 Çankaya/ANKARA
0.312 223 77 73 - 0.312 223 77 17
0.544 225 37 38
0.312 215 14 50
www.gazikitabevi.com.tr
info@gazikitabevi.com.tr

Sosyal Medya

gazikitabevi
gazikitabevi
gazikitabevi

5TH INTERNATIONAL WRITETEC CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES AND HEALTH SCIENCES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

(Main Theme: Artificial Intelligence Applications in Social Sciences and Health Sciences)

JANUARY, 17-22 2026

CONGRESS TITLE

5TH INTERNATIONAL WRITETEC CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES AND HEALTH SCIENCES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

(Main Theme: Artificial Intelligence Applications in Social Sciences and Health Sciences)

DATE AND PLACE

JANUARY, 17-22 2026

ORGANIZATION

WRITETEC INFORMATION TECHNOLOGIES

EDITORS

Assoc. Prof. Nihat ALTUNTEPE

Lecturer Harun ÇAKIR

Total Accepted Article: 39

Total Rejected Papers: 11

Accepted Article (Türkiye): 35

Accepted Article (Other Countries): 4

ISBN: …….

5TH INTERNATIONAL WRITETEC CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES AND HEALTH SCIENCES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

24.01.2026

İlgili makama;

5. Uluslararası Writetec Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi, 17-22 Ocak 2026 tarihleri arasında 39 akademisyen/araştırmacının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kongre **DOÇENTLİK BAŞVURU ŞARTLARINA** uygun olarak düzenlenmiştir.
Bilgilerinize arz edilir.

Saygılarımla.

Assoc. Prof. Dr Nihat ALTUNTEPE
On Behalf of Organizing Board

Please, visit the conference web address to find more information about the event: https://congress.writetecbt.com/

	T.C. ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ ÜNİVERSİTE YÖNETİM KURULU KARARI	Toplantı Tarihi	30.12.2025
		Toplantı Sayısı	219
		Karar Sayısı	03
		Sayfa No	1 / 1

<u>03) Üniversitemiz Gönen Meslek Yüksekokulu öğretim üyesi Doç. Dr. Nihat ALTUNTEPE'nin yöneticisi olduğu WRITETEC Bilgi Teknolojileri Danışmanlık San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından 17-22 Ocak 2026 tarihleri arasında düzenlenecek olan *5. Uluslararası Writetec Yapay Zekâ Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi*'nde Üniversitemiz ismi ve logosunun kullanılması.</u>

Üniversitemiz Gönen Meslek Yüksekokulu Müdürlüğünün 25.12.2025 tarihli ve E-59632602-903.99-242948 sayılı yazısı ve Ek'leri görüşüldü.

Görüşme sonucunda; Karabük Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesinde faaliyet gösteren ve Üniversitemiz Gönen Meslek Yüksekokulu öğretim üyesi Doç. Dr. Nihat ALTUNTEPE'nin yöneticisi olduğu WRITETEC Bilgi Teknolojileri Danışmanlık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından 17-22 Ocak 2026 tarihleri arasında Dubai'de yüz yüze ve online olarak düzenlenecek olan *5. Uluslararası Writetec Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi*'nde Üniversitemiz ismi ve logosunu kullanmasının uygunluğuna oy birliğiyle karar verildi.

(İMZA) Prof. Dr. Yılmaz ÇATAL Rektör	(İMZA) Prof. Dr. Ömer Kürşad TÜFEKCİ Büyükkutlu Uyg. Bil. Fak. Dekanı	(İMZA) Prof. Dr. Şengül BİLGİN Eğirdir Su Ürünleri Fak. Dekanı	(İMZA) Prof. Dr. Yılmaz ÇATAL İşletme Fakültesi Dekan V.
(İMZA) Prof. Dr. Hasan ALKAN Orman Fakültesi Dekanı	(İMZA) Prof. Dr. Cengiz ÖZEL Teknoloji Fakültesi Dekanı	(İMZA) Prof. Dr. Fatih KILINÇ Turizm Fakültesi Dekanı	(İMZA) Prof. Dr. Deniz YILMAZ Ziraat Fakültesi Dekanı
(İMZA) Prof. Dr. Abdullah SÜTÇÜ Profesör Temsilcisi	(İMZA) Prof. Dr. Ahmet KABUL Profesör Temsilcisi	(GÖREVLİ) Prof. Dr. Levent BAŞAYİĞİT Profesör Temsilcisi	
		Sefer KUTLU Genel Sekreter (Raportör)	

ASLI GİBİDİR
30/12/2025

Sefer KUTLU
Genel Sekreter

Evrak Tarih ve Sayısı: 31.12.2025-695731

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı

2025 AİLE YILI

Sayı : E-94688653-900-695731
Konu : Belge Talebi

Sayın Prof. Dr. Hamza ÇEŞTEPE
Bölüm Başkanı

İlgi : 29.12.2025 tarihli ve E-29690756- 900-695209 sayılı yazınız.

Karabük Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesinde faaliyette bulunan WRITETECH Bilgi Teknolojileri Danışmanlık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından 17-22 Ocak 2026 tarihleri arasında Dubai'de düzenlenecek olan "5. Uluslararası WRITETECH Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri" Kongresinde, Düzenleme Kurulu Üyesi olarak, kongreye gelen bildirilerin değerlendirilmesi konularında akademik katkı sağlama şeklinde görevlendirilmeniz uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Caner ÖZDEMİR
Dekan V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSV86VB3N6 Pin Kodu : 89452 Belge Takip Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/bulent-ecevit-universitesi-ebys

Adres : BEUN İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Farabi Kampüsü, 67100, Zonguldak
Telefon : (0372) 257 40 10 Faks:(0372) 257 40 57
e-Posta : iibf@beun.edu.tr Web : http://iibf.beun.edu.tr/
Kep Adresi : beun@hs03.kep.tr

Bilgi için : Duygu Kavala
Unvanı : Şef
Tel No : (0372) 2574010/1719-0 (372) 291 17 19

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.01.2026-822528

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türk Müziği Devlet Konservatuarı Müdürlüğü
Türk Halk Müziği Anasanat Dalı Başkanlığı

Sayı : E-73148542-903.05-822528 20.01.2026
Konu : Personel Etkinlik İzin

Sayın Öğr. Gör. Songül ÇAKMAK

Birimimiz Öğretim elemanlarından Öğr. Gör. Dr. Songül ÇAKMAK'ın Karabük Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde faaliyet gösteren WRITETEC Bilgi Teknolojileri Danışmanlık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından, 17 Ocak 2026 – 22 Ocak 2026 tarihleri arasında Dubai'de yüz yüze ve çevrim içi (online) olarak düzenlenecek olan "5. Uluslararası WriteTec Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi" kapsamında, Düzenleme Kurulu Üyesi ve Danışma Kurulu Üyesi olarak görevini yapmasında, bu görevin çevrimiçi (online) olmasından dolayı her hangi bir sakınca görülmemektedir.

Prof. Dr. Mehmet KINIK
Anasanat Dalı Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSEF782NUZ Pin Kodu :14982 Belge Takip Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/vyy-ebys

Adres:Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı Başkanlığı Zeve Kampüsü 65080 Tuşba / VAN
Telefon No:+90 432 2251701-04 / +90 4445065 Faks No:+90 432 4865413
e-Posta:TMDK.yyu.edu.tr İnternet Adresi:http://www.yyu.edu.tr
Bilgi için: Mehmet KINIK
Unvanı: Anasanat Dalı Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı

2025 AİLE YILI

Sayı : E-35931023-903.07-250220816 22/12/2025
Konu : Görevlendirme (Doç. Dr. Emre SAYGIN)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 19/12/2025 tarihli ve E-65442048-903.07-250220479 sayılı yazınız.

İlgi yazıya istinaden Doç. Dr. Emre Saygın'ın; Karabük Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesinde faaliyette bulunan WRITETEC Bilgi Teknolojileri Danışmanlık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından düzenlenen ve 17.01.2026–22.01.2026 tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan "5. Uluslararası WRITETEC Yapay Zekâ Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi"nde, Düzenleme Kurulu Üyesi ve Danışma Kurulu Üniversite Akademisyen temsilcisi olarak görevlendirilmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Arzum ÇELİK
Dekan

Dağıtım:
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm Başkanlığına
Doç.Dr. Emre SAYGIN

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu :BSL8P86MPH
Belge Takip Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/esogu-ebys
Adres:Meşelik Kampüsü 26040 Odunpazarı
Telefon:0(222) 239-3750
e-Posta:iibf@ogu.edu.tr
Bilgi için: Canan YAVUZ DOĞAN
Unvanı: Sözleşmeli Personel

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanlığı

2025 AİLE YILI

Sayı : E-38519711-903.07-195379 16.12.2025
Konu : Görevlendirmeniz Hk.

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ali Korhan ÖZEN

İlgi : Dr. Öğr. Üyesi Ali Korhan ÖZEN'in 10.12.2025 tarihli ve 116584 kurum sayılı yazısı.

İlgi yazıya istinaden, Karabük Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesinde faaliyette bulunan WRITETECH Bilgi Teknolojileri Danışmanlık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından 17-22 Ocak 2026 tarihleri arasında Dubai'de düzenlenecek olan "5. Uluslararası WRITETECH Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi"nde Düzenleme Kurulu Üyesi ve Danışma Kurulunda Üniversite Akademisyen temsilci olarak görevlendirmeniz uygun görülmüştür.

Görevinizde başarılar diler, gereğini bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Kenan AYDIN
İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 2HMK-SGBT-8OUL Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-gelisim-universitesi-ebys

Cihangir Mahallesi Şehit Jandarma Komando Er Hakan Öner Sk. No:1 Avcılar / İSTANBUL
Telefon No: 02124227000-309 Faks No: 2124227401
e-Posta: iisbf@gelisim.edu.tr İnternet Adresi: http://www.gelisim.edu.tr/
Kep Adresi: gelisimuniversitesi@hs03.kep.tr

Bilgi İçin: Kerem ATİLA
Fakülte Sekreteri
Telefon No:

denetim

T.C.
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Gönen Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

2025 AİLE YILI

Sayı : E-77199229-903.07 -241802 19.12.2025
Konu : Görevlendirme

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 19.12.2025 tarihli ve Harun ÇAKIR-903.07- sayılı dilekçe.

Aşağıdaki tabloda adı geçen öğretim elemanın tarih, süre, yer ve belirtilen konu için 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 39'uncu maddesi gereğince görevlendirilmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

Adı Soyadı	Konusu	Tarih, Süre ve Yer		Ücret Bilgisi
01522 Öğretim Görevlisi Harun ÇAKIR	Yüz Yüze Online Olarak Düzenlenecek Olan "5.Uluslararası WRİTETEC Yapay Zeka Çağında Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Kongresi'nde" Düzenleme Kurulu Üyesi ve Danışma Kurulunda Üniversite Akademisyen Temsilcisi olarak. (Online)	17.01.2026 22.01.2026 tarihlerinde 6 Gün	Isparta/Merkez	Yolluksuz Yevmiyesiz

Prof. Dr. Murat ÇELİKER
Yüksekokul Müdürü

Ek: Dilekçe ve Ekleri (5 Sayfa)

Dağıtım:
Gönen Meslek Yüksekokulu Müdürlüğüne
Personel Daire Başkanlığına
Öğr.Gör. Harun ÇAKIR

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: ebys.isparta.edu.tr/EvrakDogrula.html?AAF162CD Belge Takip Adresi: https://ebys.isparta.edu.tr/EvrakDogrula.html
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Gönen Meslek Yüksekokulu 32090 Gönen/ISPARTA
Tel No:(246) 281-2300 Faks No:(246) 281-2302
E-Posta:samiduygu@isparta.edu.tr İnternet Adresi:www.isparta.edu.tr
Kep Adresi: isubu@hs01.kep.tr
Bilgi İçin:Sami DUYGU
Şef
Tel No:2462147196

x

ORGANIZING COMMITTEE MEMBER

Organizing Committee Members

Doç. Dr. Nihat ALTUNTEPE
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Prof. Dr. Hamza ÇEŞTEPE
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Doç. Dr. Emre SAYGIN
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Doç. Dr. Songül ÇAKMAK
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ali Korhan ÖZEN
Gelişim Üniversitesi

Öğr. Gör. Harun ÇAKIR
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

SCIENTIFIC AND ADVISORY COMMITTEE

Prof. Dr. Azah Kamilah DRAMAN
Universiti Teknikal Malaysia Melaka

Prof. Dr. Sumru BAKAN
Kilis 7 Aralık Üniversitesi

Prof. Dr. Berna BALCI İZGİ
Gaziantep Üniversitesi

Prof. Dr. Özgür DEMİRTAŞ
Kayseri Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Fatih BAYRAMOĞLU
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Prof. Dr. Murat KAYALAR
Burdur Mehmet Akif Üniversitesi

Prof. Dr. Aziz BOSTAN
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Prof. Dr. Haktan SEVİNÇ
Iğdır Üniversitesi

Prof. Dr. Yavuz ÇOBANOĞLU
Munzur Üniversitesi

Prof. Dr. Necmiye CÖMERTLER
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Prof. Dr. Sadik ÖNCÜL
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Prof. Dr. Özcan SEZER
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Prof. Dr. Hidayet Gizem ÜNLÜ ÖREN
Süleyman Demirel Üniversitesi

Prof. Dr. Savaş SERTEL
Munzur Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa YÜCEL
İnönü Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Waidah BINTI ISMAIL
Universiti Sains Islam Malaysia

Doç. Dr. Rukiye TÜRK DELİBALTA
Kafkas Üniversitesi

Doç. Dr. İlknur KARAASLAN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Doç. Dr. Musa ÖZTÜRK
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa KIRCA
Ordu Üniversitesi

Doç. Dr. Adem BABACAN
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Doç. Dr. Emre SAYGIN
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Doç Dr. Zülkif YALÇIN
Munzur Üniversitesi

Doç. Dr. Murat BAŞ
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Doç. Dr. Özcan DEMİR
Fırat Üniversitesi

Doç. Dr. Ümit YILDIZ
Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Mesut BALIBEY
Tarım ve Orman Bakanlığı

Doç. Dr. Zafer ÖZTÜRK
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Doç. Dr. Yusuf KAHREMAN
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Doç. Dr. Selim KANAT
Süleyman Demirel Üniversitesi

Doç Dr. Yadigar ÇEVİK
Munzur Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sevda Pınar MEHEL TUTUK
İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Halil POLAT
Hakkari Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan GÜNEY
Bolu İzzet Baysal Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Meltem DOĞAN
Şişli Meslek Yüksekokulu Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Eray Ekin SEZGİN
Munzur Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Sezai ŞENEL
Munzur Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Remzi HARK
Munzur Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Enes KAYA
Kafkas Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Enes KAYA
Kafkas Üniversitesi

Dr. Magsud MİRZAYEV
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Dr. Sıddık YILDIZ
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Dr. Mehtap ETER
Sağlık Bakanlığı

Dr. Meltem ÇAPAR ÇİFTÇİ
Sağlık Bakanlığı

5. ULUSLARARASI
WRITETEC YAPAY ZEKA ÇAĞINDA
SOSYAL BİLİMLER VE SAĞLIK BİLİMLERİ
KONGRESİ
WriteTec
– INFORMATION TECHNOLOGY –
17-22 OCAK 2026
AI
ÖNEMLİ TARİHLER
Özet Gönderimi Son Tarihi: 08 Ocak 2026
Kongre Programı İlanı: 15 Ocak 2026
YAYIN İMKANLARI
Dergilerde Makale Olarak Yayın
TR Dizinli Dergide Yayın
Diğer Dergilerde Yayın
Kitap Bölümü Olarak Yayın
(BKCI Kapsamında Yayınevi Dahil)
www.isparta.edu.tr
congress.writetecbt.com
+90 530 471 80 78

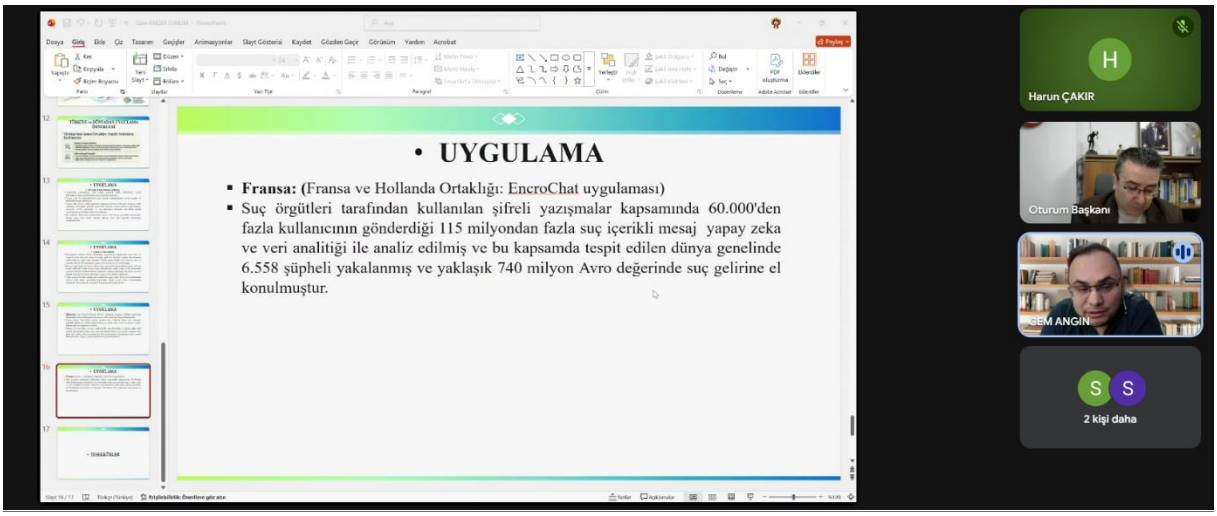
• UYGULAMA
▪ Fransa: (Fransa ve Hollanda Ortaklığı: EncroChat uygulaması)
▪ Suç örgütleri tarafından kullanılan şifreli yazışmalar kapsamında 60.000'den fazla kullanıcının gönderdiği 115 milyondan fazla suç içerikli mesaj yapay zeka ve veri analitiği ile analiz edilmiş ve bu kapsamda tespit edilen dünya genelinde 6.558 şüpheli yakalanmış ve yaklaşık 740 milyon Avro değerinde suç gelirine el konulmuştur.
Harun ÇAKIR
Oturum Başkanı
CEM ANGIN
2 kişi daha

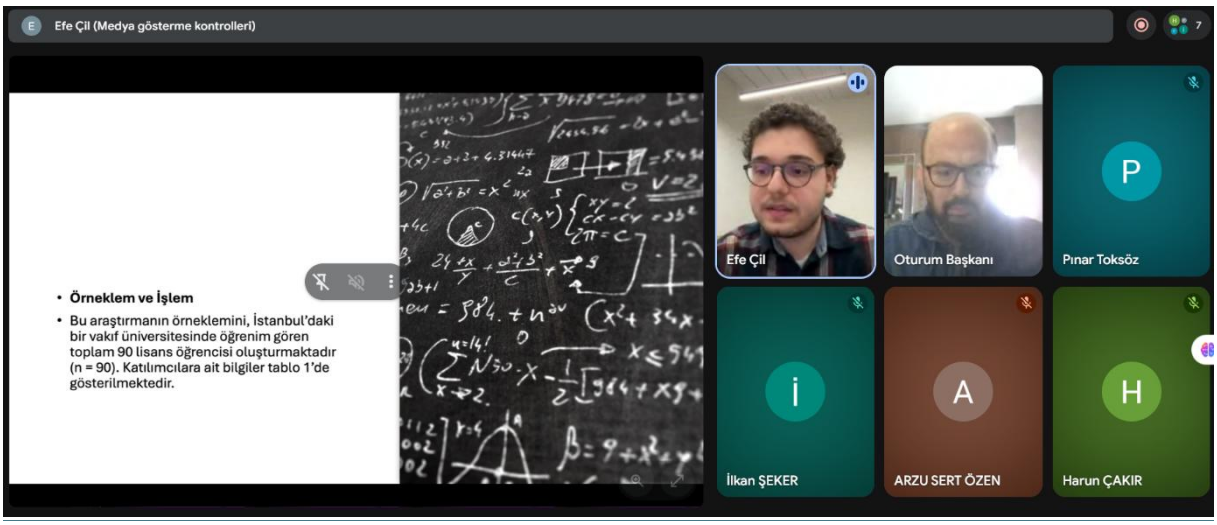
Efe Çil (Medya gösterme kontrolleri)
• Örneklem ve İşlem
• Bu araştırmanın örneklemini, İstanbul'daki bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören toplam 90 lisans öğrencisi oluşturmaktadır (n = 90). Katılımcılara ait bilgiler tablo 1'de gösterilmektedir.
Efe Çil
Oturum Başkanı
Pınar Toksöz
İlkan ŞEKER
ARZU SERT ÖZEN
Harun ÇAKIR

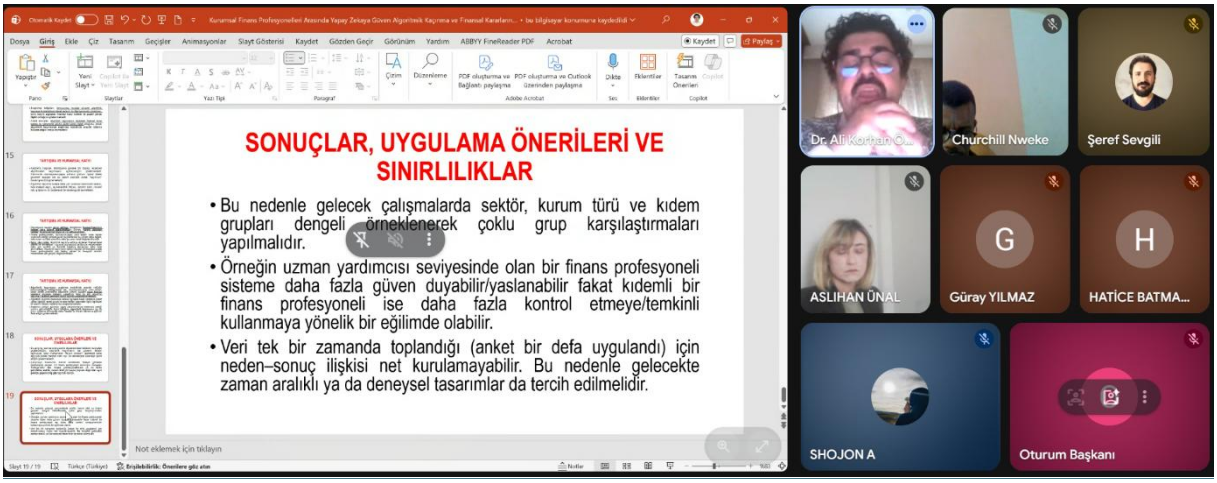
SONUÇLAR, UYGULAMA ÖNERİLERİ VE SINIRLILIKLAR
• Bu nedenle gelecek çalışmalarda sektör, kurum türü ve kıdem grupları dengeli örneklenerek çoklu grup karşılaştırmaları yapılmalıdır.
• Örneğin uzman yardımcısı seviyesinde olan bir finans profesyoneli sisteme daha fazla güven duyabilir/yaslanabilir fakat kıdemli bir finans profesyoneli ise daha fazla kontrol etmeye/temkinli kullanmaya yönelik bir eğilimde olabilir.
• Veri tek bir zamanda toplandığı (anket bir defa uygulandı) için neden–sonuç ilişkisi net kurulamayabilir. Bu nedenle gelecekte zaman aralıklı ya da deneysel tasarımlar da tercih edilmelidir.
Churchill Nweke
Şeref Sevgili
ASLIHAN ÜNAL
Güray YILMAZ
HATİCE BATMA...
SHOJON A
Oturum Başkanı

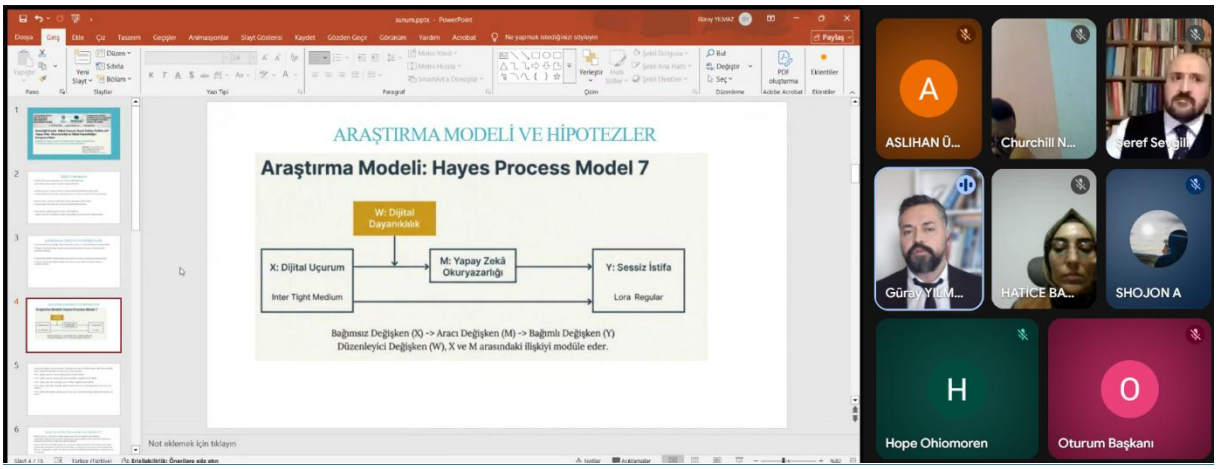
ARAŞTIRMA MODELİ VE HİPOTEZLER
Araştırma Modeli: Hayes Process Model 7
W: Dijital Dayanıklılık
X: Dijital Uçurum
Inter Tight Medium
M: Yapay Zekâ Okuryazarlığı
Y: Sessiz İstifa
Lora Regular
Bağımsız Değişken (X) -> Aracı Değişken (M) -> Bağımlı Değişken (Y)
Düzenleyici Değişken (W), X ve M arasındaki ilişkiyi modüle eder.
Not eklemek için tıklayın
ASLIHAN Ü...
Churchill N...
Güray YILM...
HATİCE BA...
SHOJON A
Hope Ohiomoren
Oturum Başkanı

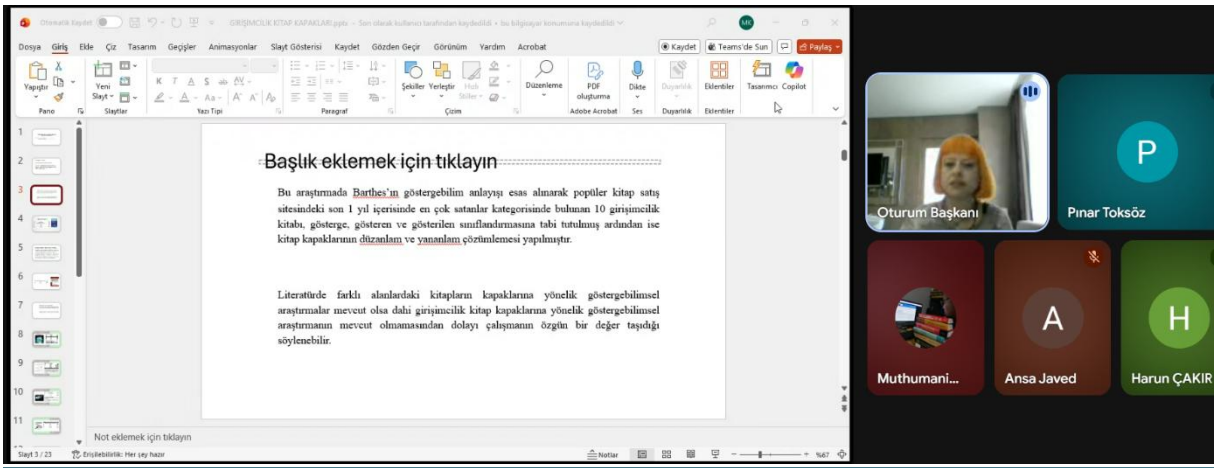
Başlık eklemek için tıklayın
Bu araştırmada Barthes'ın göstergebilim anlayışı esas alınarak popüler kitap satış sitesindeki son 1 yıl içerisinde en çok satanlar kategorisinde bulunan 10 girişimcilik kitabı, gösterge, gösteren ve gösterilen sınıflandırmasına tabi tutulmuş ardından ise kitap kapaklarının düzanlam ve yananlam çözümlemesi yapılmıştır.
Literatürde farklı alanlardaki kitapların kapaklarına yönelik göstergebilimsel araştırmalar mevcut olsa dahi girişimcilik kitap kapaklarına yönelik göstergebilimsel araştırmanın mevcut olmamasından dolayı çalışmanın özgün bir değer taşıdığı söylenebilir.
Not eklemek için tıklayın
Oturum Başkanı
Pınar Toksöz
Muthumani...
Ansa Javed
Harun ÇAKIR

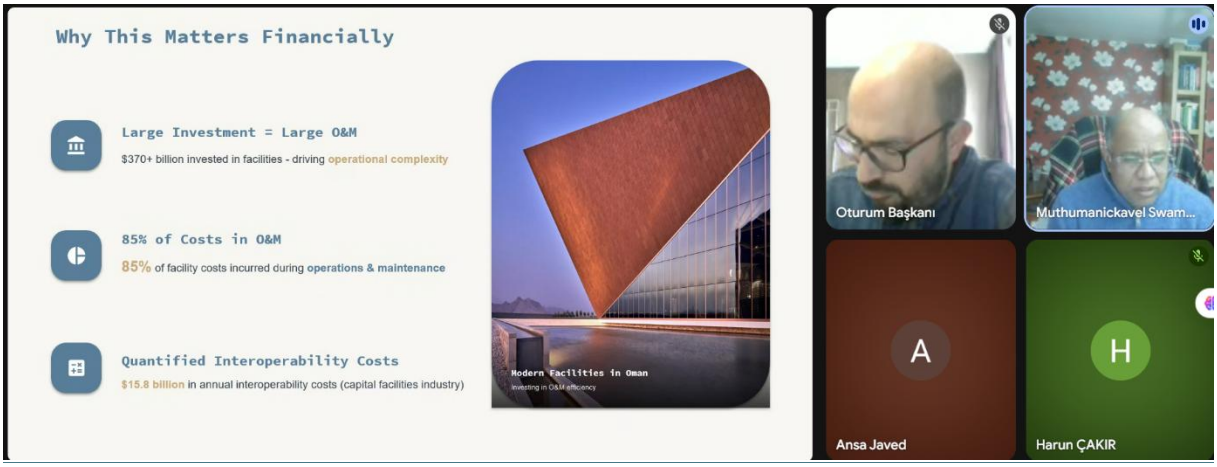
Why This Matters Financially
Large Investment = Large O&M
$370+ billion invested in facilities - driving operational complexity
85% of Costs in O&M
85% of facility costs incurred during operations & maintenance
Quantified Interoperability Costs
$15.8 billion in annual interoperability costs (capital facilities industry)
Modern Facilities in Oman
Oturum Başkanı
Muthumanickavel Swam...
Ansa Javed
Harun ÇAKIR

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference Lower	Upper			
Pair 1	IZ_GO_ORT - YZ_GO_ORT	,04722	1,50089	,15821	-,26713	,36158	,298	89	,766
Pair 2	IZ_ALGI_ORT - YZ_ALGI_ORT	-,63704	,74727	,07877	-,79355	-,48052	-8,087	89	,000

Genel değerlendirme

$$d_z = \frac{Ortalama\ Farkı}{SD_{fark}} = \frac{0,05}{1,5} = 0,03$$

Algılanan kalite

$$d_z = \frac{Mean\ Difference}{SD_{difference}} = \frac{-0,63}{0,747} = -0,85$$

Efe Çil

Oturum Başkanı

Pınar Toksöz

İlkan ŞEKER

ARZU SERT ÖZEN

Harun ÇAKIR

AMPİRİK ANALİZ

ÇALIMANIN DEĞİŞKENLERİ

Değişken Türü ve Kısaltması	Değişken Adı ve Açıklaması
Bağımlı (Y) - CO2	CO2 Emisyonları (Kişi başı metrik ton)
Bağımsız (X1) - GDP	Kişi Başına GSYH (Sabit 2015 ABD Doları)
Bağımsız (X2) - GDP²	Kişi Başına GSYH'nin Karesi (Sabit 2015 ABD Doları)
Bağımsız (X3) - ENG	Enerji Kullanımı (Kişi başı kg petrol eşdeğeri)
Bağımsız (X4) - TRD	Ticaret / Ticari Açıklık (GSYH'nin %'si)
Bağımsız (X5) - REW	Yenilenebilir Enerji Tüketimi (Toplam enerjinin %'si)
Kontrol (X6) - URB	Kentsel Nüfus / Kentleşme (Toplam nüfusun %'si)

ÇALIŞMANIN MODELİ

$$\ln(CO2)it = \alpha 0 + \beta 1 \ln(GDP)it + \beta 2 \ln(GDP)^2it + \beta 3 \ln(ENG)it + \beta 4 \ln(TRD)it + \beta 5 \ln(REW)it + \beta 6 \ln(URB)it\ \mu i + \lambda t + \varepsilon it \ldots\ldots\ldots(1)$$

$i=1\ldots37$

$t=2000\text{-}2023$

Harun ÇAKIR

Duygu ÇELİK

AHMET ÜNLÜ

3 kişi daha

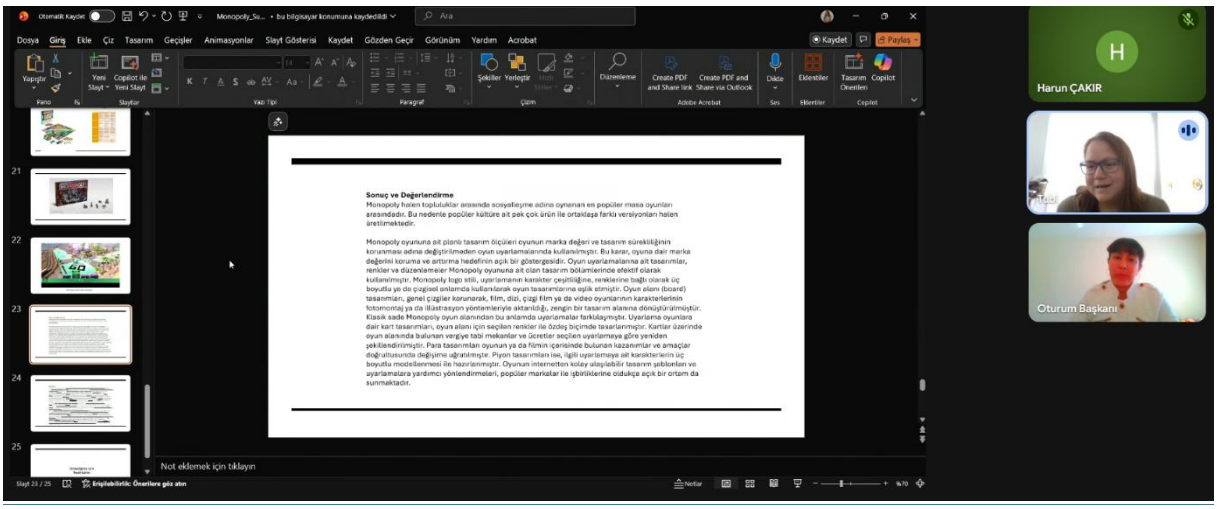

Harun ÇAKIR

Oturum Başkanı

ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

WriteTec – INFORMATION TECHNOLOGY –

5. ULUSLARARASI WRITETEC YAPAY ZEKA ÇAĞINDA SOSYAL BİLİMLER VE SAĞLIK BİLİMLERİ KONGRESİ

5TH INTERNATIONAL WRITETEC CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES AND HEALTH SCIENCES IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

KONGRE PROGRAMI / CONGRESS PROGRAM

17 - 22 Ocak / Jan 2026

KONGRE PROGRAMI / CONGRESS PROGRAM

congress.writetecbt.com

www.isparta.edu.tr

www.writetecbt.com

KONGRE PROGRAMI / CONGRESS PROGRAM

5. ULUSLARARASI WRITETEC YAPAY ZEKA ÇAĞINDA SOSYAL BİLİMLER VE SAĞLIK BİLİMLERİ KONGRESİ AÇILIŞ PROGRAMI

21 OCAK 2026 – BİRİNCİ GÜN – 21 JANUARY 2026 – FIRST DAY

10.30 - 10.45	Açılış Konuşmaları Kongre Bilgilendirmesi – Öğr. Gör. Harun ÇAKIR
	Açılış Oturum Linki https://meet.google.com/jij-ykrn-zmm

10.45-11.00 ARA

KONGRE PROGRAMI / CONGRESS PROGRAM
21 Ocak Çarşamba / Jan. 2026 Wednesday

Salon Linki: https://meet.google.com/jij-ykrn-zmm Saat: 11.00-12.30	Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Berna BALCI İZGİ**	İKT1
Research Associate Bilal YAQUB Ph.D. Scholar and Research Associate Inam ULLAH	Inclusive Economic Growth in South Asia: Investigating the Relationships Between Poverty, Inequality, and Human Development	
Dr. Öğr. Üyesi. Ahmet ÜNLÜ	Yapay Zekâ Farkındalığı ve Ekonomik Algıların Bölgesel Dağılımı: Türkiye Üzerine Bir Frekans Analizi	
Dr. Öğr. Üyesi Duygu ÇELİK Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kerem BÖRÜ	Gelişmekte Olan Ekonomilerde Çevresel KUZNETS Eğrisi Hipotezinin Yeniden Sınanması: Ticari Açıklık ve Yenilenebilir Enerjinin İyileştirici Rolü	
Prof. Dr. Hamza ÇEŞTEPE Meltem ÇAKAL	Türkiye'nin Yüksek Teknolojili Ürünlerde Rekabet Gücü ve Ürün Haritalaması	
Salon Linki: https://meet.google.com/oyq-mvny-grh Saat: 11.00-12.30	Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Emre SAYGIN**	İKT2
Doç. Dr. İbrahim AL Doç. Dr. Aslı GÜLER Dr. Öğr. Üyesi Nuran ÖZTÜRK OFLUOĞLU	Uluslararası Göç ve İstihdam Koruması Perspektifinden Kayıt Dışı İstihdamın İncelenmesi: Türkiye'den Yeni Cinsiyet Temelli Kanıtlar	
Dr. Öğr. Üyesi Hilal MOLA Uzm. Doktor Ülkü İNCE	Tiroid Fonksiyonları ve Tüketim Arasındaki İlişki	
Dr. Bengü KAYAPALI ASLAN	Kapsayıcı Büyümeye Genel Bir Bakış: Web of Science (Wos)'Da Yayınlanmış Makalelerin Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi	
Öğr. Gör. Dr. Ahmet KADİROĞLU	Türkiye Ekonomisinde Finansal Kalkınmanın Ekonomik Büyüme Üzerine Uzun Vadede Etkisi: Bir Johansen Eşbütünleşme Testi Yaklaşımı	

KONGRE PROGRAMI / CONGRESS PROGRAM

21 Ocak Çarşamba / Jan. 2026 Wednesday

Salon Linki: https://meet.google.com/sqo-zwnm-qpq Saat: 11.00 - 12.30	Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Mustafa KIRCA**	İŞLT1
Öğr. Gör. Ece Firuze BADAK Prof. Dr. Ceylan YANGIN ERSANLI	İngilizce Öğretmenleri İçin Yeni Mesleki Kimlik: Yapay Zeka Okuryazarlığı Ölçeği	
Dr. Aynur ŞEN	Yapay Zeka Destekli İnsan Kaynakları Uygulamalarının Çalışan Deneyimine Etkisi: Hizmet Sektöründe Ampirik Bir Araştırma	
Arzoo MUHAMMAD Olfa BEN FRAJ Nada MANSOURI Rehab AL-KHOUJA Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan ÜNAL	Kalp ve Zekâ ile Liderlik: Yapay Zekâ Döneminde İnsan Odaklı Liderlik	
Doç. Dr. Orhan OZAYDIN Dr. Hakan YILDIZ Dr. Erdal HARUNOĞULLARI	Finansal Teknolojilerin Evrensel Sağlık Hizmetlerine Erişim Üzerindeki Etkisi: Dijital Altyapı Düzeylerine Dayalı Bir Panel Eşik Analizi	
Salon Linki: https://meet.google.com/uji-ancr-ucu Saat: 11.00 - 12.30	Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Özcan SEZER**	KYSB1
Dr. İmren BAYIL	Yapay Zekânın Uluslararası İlişkilerde Kullanımı	
Dr. Öğr. Ü. Cem ANGIN	WEBERYAN Bürokrasiden Algoritmik Yönetişime: Kamu Yönetiminde Bürokratik Öznenin Dönüşümü	
Öğr. Gör. Ali İhsan TEMURÇİN Doç. Dr. Ahmet YILDIRIM	Yapay Zekâ ve Dijitalleşme Sürecinde Akademik Gücün Dönüşümü: Algoritmik Otorite, İnformel Güç ve Sembolik Sermaye Üzerine Bir Derleme	
Dr. Öğr. Üyesi Umut Turgut YILDIRIM Arş. Gör. Sena ŞAHİN	Yerel Yönetimlerde Yapay Zekâ Kullanımı: Yönetsel Fırsatlar ve Riskler	
Süleyman SOLMAZGÜL	Alparslan Türkeş Döneminde Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Politikaları (1965–1969)	

KONGRE PROGRAMI / CONGRESS PROGRAM (ONLINE)

21 Ocak Çarşamba / Jan. 2026 Wednesday

Salon Linki: https://meet.google.com/jij-ykrn-zmm Saat: 13.30 - 15.00	Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Hamza ÇEŞTEPE**	İKT3
Doç. Dr. Süheyla ERİKLİ SELEK	Yaşlı Bireylere Sunulan Ücretsiz Dijital Bakım: Ankara İlinde Bir Araştırma	
Doç. Dr. Gonca GEZER AYDIN Doç. Dr. Canan Öykü DÖNMEZ KARA Zarife ÖZMANDACI	Aktif İstihdam Politikalarında Dijital Becerilerin Rolü: İşkur Sosyal Çalışma Programı Örneği	
Dr. Sara RAFİQ Muhammad ARABİ	Global Positioning System (GPS) and Artificial Intelligence (AI) in Tourism Development: An Empirical View from Pakistan	
Arş. Gör. Dr. Tuğçe Zeynep ABALI AKGÜL	Tüketim Mekânı Olarak Kamu Özel Ortaklığı Şehir Hastanesi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma	
Shagufta GUL	Exploring The Conflict of Language in African Post Colonial Literature	

Salon Linki: https://meet.google.com/oyq-mvny-grh Saat: 13.30-15.00	Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Songül ÇAKMAK**	DSLNA1
Dr. Öğr. Üyesi Berna TURAK KAPLAN Doç. Dr. Mehmet KAPLAN	Girişimcilik Kitap Kapakları: BARTHES Göstergebilim Analizi	
Doç. Dr. Songül ÇAKMAK	Dijital Çağda Geleneksel Müzik: Yapay Zekâ ile Etkileşim, Dönüşüm ve Koruma	
Dr. Öğr. Üyesi. Tuğba GAYRET	Tasarımından Günümüze Kadar Üretilmiş MONOPOLY Kutu Oyunu Tasarımlarının Grafik Tasarım İlkelerine Yönelik İncelenmesi	
Arş. Gör. Dr. Tuğçe Zeynep ABALI AKGÜL	Tüketim Mekânı Olarak Kamu Özel Ortaklığı Şehir Hastanesi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma	

KONGRE PROGRAMI / CONGRESS PROGRAM (ONLINE)

21 Ocak Çarşamba / Jan. 2026 Wednesday

Salon Linki: https://meet.google.com/sqo-zwnm-qpq Saat: 13.30-15.00	Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Ahmet YAZAR**	KYSB2
Doç. Dr. Murat ÖZTÜRK	Asya Hunlarında Askeri Eğitim ve Savaş Taktikleri	
Öğr. Gör. Dr. Mehmet ÖLMEZ Dr. Bülent BAYRAK	Geleneksel Yönetimden Dijital Yönetişime: Dezavantajlı Kesimlerin Kamu Politikalarına Katılımı Amaçtan Araca Dönüşüm mü?	
Dr. Öğretim Üyesi Derya TANER	Yapay Zeka Teknolojisinin Kamu Yönetimi Alanında Kullanımı Üzerine Yeni Bir Öneri: İnsan Orjinli Yapay Zeka	
Tuba KINIK Dr. Öğr. Üyesi Süha TUNA	Büyük Dil Modellerine Dayalı Penetrasyon Test Sistemleri için Bir Değerlendirme Çerçevesi	
Salon Linki: https://meet.google.com/uji-ancr-ucu Saat: 13.30-15.00	Oturum Başkanı: **Dr. Öğr. Üyesi Şerafettin SEVGİLİ**	DSLNA2
Dr. Öğr. Üyesi Şerafettin SEVGİLİ	Kentte Yaşayan Bireylerde Sürdürülebilir Bilinç, Yaşam Kalitesi ve Sosyoekonomik Statü İlişkisi	
Dr. Öğr. Üyesi Ali Korhan ÖZEN	Kurumsal Finans Profesyonelleri Arasında Yapay Zekaya Güven, Algoritmik Kaçınma ve Finansal Kararların Algılanan Kalitesi	
Churchill Uzoma NWEKE Makalay SUMA Ashjan Ali Hamood SHAMSAN Hope Olosaigbe OHIOMOREN Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan ÜNAL	"Evrimsel" Süper Lider Olarak Yapay Zeka	
Dr. Güray YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Merve Çiloğlu YÖRÜBULUT Dr. Öğr. Üyesi Hatice BATMANTAŞ Öğr. Gör. Muhammet YÖRÜBULUT	Sessizliği Kırmak: Dijital Uçurum Sessiz İstifayı Tetikler mi? Yapay Zeka Okuryazarlığı ve Dijital Dayanıklılığın Koruyucu Etkisi	

KONGRE PROGRAMI / CONGRESS PROGRAM (ONLINE)

21 Ocak Çarşamba / Jan. 2026 Wednesday

Salon Linki: https://meet.google.com/jij-ykrn-zmm Saat: 13.30 - 15.00	Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Mehmet KAPLAN**	SĞLK1
Dr. Öğr. Üyesi Ayça ARACI Pınar TOKSÖZ	Yapay Zekâ Tabanlı Analizlerle Gizli Fizyoterapi İhtiyacının Belirlenmesi: Toplum Temelli Sağlık Verileri Üzerinden Kavramsal Bir Derleme	
M. RAMASWAMY Bader Al RASHİDİ Ansa Javd KHAN Muthumanickavel	Application of Artificial Technologies (AI) in FM Services in Oman	
Doktorant İbrahim İlkan ŞEKER	Spor Organizasyonlarında Yapay Zeka Yönetişimi: Şeffaflık, Hesap Verebilirlik ve Mahremiyet için Uygulanabilir Bir Model	
Efe ÇİL Buse ÇAKAR Dr. Öğr. Üyesi Arzu SERT ÖZEN	İnsan ve Yapay Zekâ Yaratıcılığını Karşılaştırılması: Okur Algısı ve İnsan-Yapay Zekâ Ayırt Etme Başarısı	
Dr. Bengü KAYAPALI ASLAN	Türkiye'de Ekolojik Ayak İzinin Seçili Değişkenler Çerçevesinde İncelenmesi (1990-2021)	

YAZARLAR / AUTHORS	BAŞLIK / TITLE	NO
Ahmet KADİROĞLU	TÜRKİYE EKONOMİSİNDE FİNANSAL KALKINMANIN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNE UZUN VADEDE ETKİSİ: BİR JOHANSEN EŞBÜTÜNLEŞME TESTİ YAKLAŞIMI	27-28
Ahmet ÜNLÜ	YAPAY ZEKÂ FARKINDALIĞI VE EKONOMİK ALGILARIN BÖLGESEL DAĞILIMI: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR FREKANS ANALİZİ	29-30
Ali Korhan ÖZEN	KURUMSAL FİNANS PROFESYONELLERİ ARASINDA YAPAY ZEKAYA GÜVEN, ALGORİTMİK KAÇINMA VE FİNANSAL KARARLARIN ALGILANAN KALİTESİ	31-32
Süleyman SOLMAZGÜL	ALPARSLAN TÜRKEŞ DÖNEMİNDE CUMHURİYETÇİ KÖYLÜ MİLLET PARTİSİ POLİTİKALARI (1965–1969)	33
Arzoo MUHAMMAD Olfa BEN FRAJ Nada MANSOURI Rehab AL-KHOUJA Aslıhan ÜNAL	KALP VE ZEKÂ İLE LİDERLİK: YAPAY ZEKÂ DÖNEMİNDE İNSAN ODAKLI LİDERLİK	34-35
Churchill Uzoma NWEKE Aslıhan ÜNAL Makalay SUMA Ashjan Ali Hamood SHAMSAN Hope Olosaigbe OHIOMOREN	EVRİMSEL" SÜPER LİDER OLARAK YAPAY ZEKA	36-46
Ayça ARACI Pınar TOKSÖZ	YAPAY ZEKÂ TABANLI ANALİZLERLE GİZLİ FİZYOTERAPİ İHTİYACININ BELİRLENMESİ: TOPLUM TEMELLİ SAĞLIK VERİLERİ ÜZERİNDEN KAVRAMSAL BİR DERLEME	47-48
Aynur ŞEN	YAPAY ZEKA DESTEKLİ İNSAN KAYNAKLARI UYGULAMALARININ ÇALIŞAN DENEYİMİNE ETKİSİ: HİZMET SEKTÖRÜNDE AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA	49-50
Bengü KAYAPALI ASLAN	KAPSAYICI BÜYÜMEYE GENEL BİR BAKIŞ: WEB OF SCIENCE (WoS)'DA YAYINLANMIŞ MAKALELERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ	51-52
Berna TURAK KAPLAN Mehmet KAPLAN	GİRİŞİMCİLİK KİTAP KAPAKLARI: BARTHES GÖSTERGEBİLİM ANALİZİ	53-54
Cem ANGIN	WEBERYAN BÜROKRASİDEN ALGORİTMİK YÖNETİŞİME: KAMU YÖNETİMİNDE BÜROKRATİK ÖZNENİN DÖNÜŞÜMÜ	55-56
Duygu ÇELİK Mustafa Kerem BÖRÜ	GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLERDE ÇEVRESEL KUZNETS EĞRİSİ HİPOTEZİNİN YENİDEN SINANMASI: TİCARİ AÇIKLIK VE YENİLENEBİLİR ENERJİNİN İYİLEŞTİRİCİ ROLÜ	57
Ece Firuze BADAK Ceylan YANGIN ERSANLI	İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİ İÇİN YENİ MESLEKİ KİMLİK: YAPAY ZEKA OKURYAZARLIĞI ÖLÇEĞİ	58-59
Efe ÇİL Buse ÇAKAR Arzu SERT ÖZEN	İNSAN VE YAPAY ZEKÂ YARATICILIĞINI KARŞILAŞTIRILMASI: OKUR ALGISI VE İNSAN-YAPAY ZEKÂ AYIRT ETME BAŞARISI	60-61
Gonca GEZER AYDIN Canan Öykü DÖNMEZ KARA Zarife ÖZMANDACI	AKTİF İSTİHDAM POLİTİKALARINDA DİJİTAL BECERİLERİN ROLÜ: İŞKUR SOSYAL ÇALIŞMA PROGRAMI ÖRNEĞİ	62-63
Hamza ÇEŞTEPE Meltem ÇAKAL	TÜRKİYE'NİN YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLERDE REKABET GÜCÜ VE ÜRÜN HARİTALAMASI	64-65
Hilal MOLA Ülkü İNCE	TİROİD HORMON DÜZEYLERİNİN TÜKETİM SÜRECİNE ETKİSİ	66-67
İbrahim AL Aslı GÜLER Nuran ÖZTÜRK OFLUOĞLU	ULUSLARARASI GÖÇ VE İSTİHDAM KORUMASI PERSPEKTİFİNDEN KAYIT DIŞI İSTİHDAMIN İNCELENMESİ: TÜRKİYE'DEN YENİ CİNSİYET TEMELLİ KANITLAR	68-69

İbrahim İlkan ŞEKER	**SPOR ORGANİZASYONLARINDA YAPAY ZEKA YÖNETİŞİMİ: ŞEFFAFLIK, HESAP VEREBİLİRLİK VE MAHREMİYET İÇİN UYGULANABİLİR BİR MODEL**	**70-71**
İmren BAYIL	**YAPAY ZEKÂNIN ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE KULLANIMI**	**72-73**
Mehmet ÖLMEZ **Bülent BAYRAK**	**GELENEKSEL YÖNETİMDEN DİJİTAL YÖNETİŞİME: DEZAVANTAJLI KESİMLERİN KAMU POLİTİKALARINA KATILIMI AMAÇTAN ARACA DÖNÜŞÜM MÜ?**	**74-75**
Güray YILMAZ **Merve Çiloğlu YÖRÜBULUT** **Hatice BATMANTAŞ** **Muhammet YÖRÜBULUT**	**SESSİZLİĞİ KIRMAK: DİJİTAL UÇURUM SESSİZ İSTİFAYI TETİKLER Mİ? YAPAY ZEKA OKURYAZARLIĞI VE DİJİTAL DAYANIKLILIĞIN KORUYUCU ETKİSİ**	**76-77**
Murat ÖZTÜRK	**ASYA HUNLARINDA ASKERİ EĞİTİM VE SAVAŞ TAKTİKLERİ**	**78-79**
Orhan OZAYDIN **Hakan YILDIZ** **Erdal HARUNOĞULLARI**	**FİNANSAL TEKNOLOJİLERİN EVRENSEL SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: DİJİTAL ALTYAPI DÜZEYLERİNE DAYALI BİR PANEL EŞİK ANALİZİ**	**80-81**
Songül ÇAKMAK	**DİJİTAL ÇAĞDA GELENEKSEL MÜZİK: YAPAY ZEKÂ İLE ETKİLEŞİM, DÖNÜŞÜM VE KORUMA**	**82-83**
Süheyla ERİKLİ SELEK	**YAŞLI BİREYLERE SUNULAN ÜCRETSİZ DİJİTAL BAKIM: ANKARA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA**	**84-90**
Şerafettin SEVGİLİ	**KENTTE YAŞAYAN BİREYLERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİLİNÇ, YAŞAM KALİTESİ VE SOSYOEKONOMİK STATÜ İLİŞKİSİ**	**91-92**
Tuba KINIK **Süha TUNA**	**BÜYÜK DİL MODELLERİNE DAYALI PENETRASYON TEST SİSTEMLERİ İÇİN BİR DEĞERLENDİRME ÇERÇEVESİ**	**93-94**
Tuğba GAYRET	**TASARIMINDAN GÜNÜMÜZE KADAR ÜRETİLMİŞ MONOPOLY KUTU OYUNU TASARIMLARININ GRAFİK TASARIM İLKELERİNE YÖNELİK İNCELENMESİ**	**95-96**
Tuğçe Zeynep ABALI AKGÜL	**TÜKETİM MEKÂNI OLARAK KAMU ÖZEL ORTAKLIĞI ŞEHİR HASTANESİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA**	**97-98**
Umut Turgut YILDIRIM **Sena ŞAHİN**	**YEREL YÖNETİMLERDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMI: YÖNETSEL FIRSATLAR VE RİSKLER**	**99-100**
M. Ramaswamy **Bader Al Rashidi** **Ansa Javd Khan** **Muthumanickavel**	**APPLICATION OF ARTIFICIAL TECHNOLOGIES (AI) IN FM SERVICES IN OMAN**	**101**
Bilal Yaqub **Inam Ullah**	**INCLUSIVE ECONOMIC GROWTH IN SOUTH ASIA: INVESTIGATİNG THE RELATIONSHIPS BETWEEN POVERTY, INEQUALITY, AND HUMAN DEVELOPMENT**	**102**
Sara Rafiq	**GLOBAL POSITIONING SYSTEM (GPS) AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) IN TOURISM DEVELOPMENT: AN EMPIRICAL VIEW FROM PAKISTAN**	**103**
Ali İhsan Temurçin **Ahmet Yıldırım**	**YAPAY ZEKÂ VE DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE AKADEMİK GÜCÜN DÖNÜŞÜMÜ:** **ALGORİTMİK OTORİTE, İNFORMEL GÜÇ VE SEMBOLİK SERMAYE ÜZERİNE BİR DERLEME**	**104-108**
Derya TANER	**KAMU YÖNETİMİ ALANINDA YAPAY ZEKA TEKNOLOJİSİ VE GELECEĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**	**109-114**
Bengü KAYAPALI ASLAN	**TÜRKİYE'DE EKOLOJİK AYAK İZİNİN SEÇİLİ DEĞİŞKENLER ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ (1990-2021)**	**115-116**

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE FİNANSAL KALKINMANIN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNE UZUN VADEDE ETKİSİ: BİR JOHANSEN EŞBÜTÜNLEŞME TESTİ YAKLAŞIMI

Öğr. Gör. Dr. Ahmet KADİROĞLU

Bingöl Üniversitesi, Rektörlük, Sosyal ve Ekonomi Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi, ORCID: 0000-0002-0818-5324, E-Posta: akadiroglu@bingol.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye'de finansal kalkınma ve ekonomik büyüme arasındaki karmaşık ilişkiyi araştırmayı ve 1990-2021 dönemini kapsayan kapsamlı bir zaman serisi analiziyle kısa ve uzun vadeli dinamikleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, kritik makroekonomik faktörleri dikkate alarak finansal kalkınmanın ekonomik büyüme üzerindeki etkisini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Johansen Eşbütünleşme modeli kullanılarak titiz bir metodolojik çerçeve benimsenmiştir. Kapsamlı bir ekonomik değerlendirme sağlamak için çalışma, sermaye oluşumu, işgücü ve kamu harcamaları gibi kontrol değişkenlerini içermektedir. Ampirik sonuçlar, Türkiye'de finansal kalkınma ve ekonomik büyüme arasında uzun vadede önemli ve negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan, sermaye oluşumu, işgücü ve kamu harcamaları uzun vadede ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkilemektedir. Bulgular, Türkiye'nin büyüme sürecinde nitelikli işgücü, sermaye birikimi ve kamu harcamalarının kritik rolünü vurgularken, finans sektörünün olumsuz etkilerini de ortaya koymaktadır. Türkiye'nin ekonomik görünümüne ilişkin kapsamlı ve güncel bir analiz sunarak, bu çalışma finansal kalkınma ve ekonomik büyüme üzerine devam eden tartışmaya katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kalkınma, Ekonomik Büyüme, Sürdürülebilir Büyüme, Kamu Harcamaları, Türkiye

Jel Kodları: F65, P34, P43

THE LONG-RUN EFFECT of FINANCIAL DEVELOPMENT on ECONOMIC GROWTH in THE TURKISH ECONOMY: A JOHANSEN COINTEGRATION TESTING APPROACH

Lecturer Dr. Ahmet KADİROĞLU

Bingöl University, Rectorate, Social and Economic Studies Application and Research Center, ORCID: 0000-0002-0818-5324, E-Mail: akadiroglu@bingol.edu.tr

ABSTRACT

This study aims to investigate the complex relationship between financial development and economic growth in Türkiye and to examine the short- and long-run dynamics through a comprehensive time-series analysis covering the period 1990-2021. The research seeks to assess the impact of financial development on economic growth by taking into account critical macroeconomic factors. A rigorous methodological framework is adopted through the use of the Johansen Cointegration model. To provide a comprehensive economic assessment, the study incorporates control variables such as capital formation, labor force, and public expenditures. The empirical results reveal a significant and negative long-run relationship between financial development and economic growth in Türkiye. On the other hand, capital formation, labor force, and public expenditures positively affect economic growth in the long run. The findings highlight the critical role of skilled labor, capital accumulation, and public spending in Türkiye's growth process, while also unveiling the adverse effects of the financial sector. By offering a comprehensive and up-to-date analysis of Türkiye's economic outlook, this study contributes to the ongoing discussion on financial development and economic growth.

Keywords: Financial Development, Economic Growth, Sustainable Growth, Public Expenditures, Türkiye

Jel Codes: F65, P34, P43

YAPAY ZEKÂ FARKINDALIĞI VE EKONOMİK ALGILARIN BÖLGESEL DAĞILIMI: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR FREKANS ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi. Ahmet ÜNLÜ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İİBF, İktisat,ORCID:0000-0003-4921-3157, Ahmet.unlu@adu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan bireylerin yapay zekâ (YZ) konusundaki farkındalık ve güven düzeylerinin, kişisel gelir ve ekonomik memnuniyet algılarıyla nasıl ilişkilendiğini incelemektedir. Toplam 1000 üzeri katılımcıdan elde edilmiş TGSS (Türkiye'nin Toplumsal Haritası) - 2024 verileri iki ana temada gruplanmıştır: Birinci grupta yapay zekâ bilinci, güveni ve toplumsal etkilerine ilişkin algılar; ikinci grupta ise kişisel ve hanehalkı gelirine yönelik memnuniyet, yeterlilik ve refah göstergeleri bulunmaktadır. Çalışmada, her iki temaya ait soruların bölgesel düzeyde çapraz tablo frekansları kullanılarak karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Bulgular, yapay zekâ farkındalığı ve güven düzeyinin, yüksek gelirli ve sanayileşmiş bölgelerde (örneğin Marmara ve Ege) daha yüksek olduğunu; buna karşın, düşük gelirli bölgelerde (örneğin Doğu ve Güneydoğu Anadolu) YZ'ye yönelik bilinç ve güvenin sınırlı kaldığını göstermektedir. Ayrıca, gelir memnuniyetsizliği yüksek olan bölgelerde, yapay zekânın istihdam üzerindeki etkisine dair endişelerin belirgin şekilde arttığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular, dijital dönüşüm sürecinde bölgesel eşitsizliklerin yalnızca ekonomik değil, teknolojik algı düzeylerinde de kendini gösterdiğini ortaya koymakta; teknoloji politikalarının bölgesel farklılıklar dikkate alınarak tasarlanması gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: Bilgi Ekonomisi, Gelir Düzeyleri, Bölgesel Ekonomi, Yapay Zeka, Dijital Dönüşüm.

Jel Kodları: O33, O15, R11, D31, D83, L86

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AWARENESS AND REGIONAL DISTRIBUTION OF ECONOMIC PERCEPTIONS: A FREQUENCY ANALYSIS ON TURKEY

Assistant Prof. Dr., Ahmet ÜNLÜ

Title, Author Name, Aydin Adnan Menderes University, Nazilli Economics and Administrative Sciences Faculty, Economics, ORCID: 0000-0003-4921-3157, Ahmet.unlu@adu.edu.tr

ABSTRACT

This study examines how individuals living in different regions of Turkey perceive artificial intelligence (AI) and their levels of trust in it, and how these relate to personal income and perceptions of economic satisfaction. The TGSS (Social Map of Turkey) - 2024 data obtained from a total of over 1000 participants are grouped into two main themes: The first group includes perceptions of AI awareness, trust, and social impacts; the second group includes indicators of satisfaction, adequacy, and well-being related to personal and household income. The study conducted a comparative analysis of questions from both themes using cross-tabulation frequencies at the regional level. The findings show that awareness and trust levels regarding artificial intelligence are higher in high-income and industrialized regions (e.g., Marmara and Aegean); conversely, awareness and trust in AI remain limited in low-income regions (e.g., Eastern and Southeastern Anatolia). Furthermore, it was observed that concerns about the impact of artificial intelligence on employment increased significantly in regions with high income dissatisfaction. These findings reveal that regional inequalities in the digital transformation process manifest themselves not only economically but also in terms of technological perception levels, indicating that technology policies should be designed taking regional differences into account.

Keywords: Knowledge Economy, Income Levels, Regional Economy, Artificial Intelligence, Digital Transformation.

Jel Codes: O33, O15, R11, D31, D83, L86

KURUMSAL FİNANS PROFESYONELLERİ ARASINDA YAPAY ZEKAYA GÜVEN, ALGORİTMİK KAÇINMA VE FİNANSAL KARARLARIN ALGILANAN KALİTESİ

Dr. Öğr. Üyesi Ali Korhan ÖZEN

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Lojistik Yönetimi (Türkçe), ORCID: ORCID: 0000-0002-4995-6914, akozen@gelisim.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, kurumsal finans profesyonellerinin otomatikleştirilmiş sistemlere duyduğu güvenin karar kalitesini nasıl etkilediğini ve algoritmik kaçınmanın bu ilişkide aracı bir rol oynayıp oynamadığını incelemektedir. Yapay zekâ araçları kurumsal finansta tahminleme, risk değerlendirmesi ve karar desteği gibi alanlarda giderek daha fazla kullanılmasına rağmen, profesyoneller bu sistemler yüksek performans gösterse bile algoritmik önerilere güvenme konusunda tereddüt edebilmektedir. Bu tereddüt, yapay zekânın potansiyel faydalarını sınırlayabilmekte ve karar kalitesini düşürebilmektedir.

Bu sorunu ele almak üzere çalışma, otomasyona duyulan güvenin algılanan finansal karar kalitesini hem doğrudan hem de algoritmik kaçınmayı azaltarak dolaylı biçimde artırmasının beklendiği bir model önermektedir. Veriler, hizmet sektöründe faaliyet gösteren firmalarda çalışan 113 kurumsal finans profesyonelinden çevrim içi anket yöntemiyle toplanmıştır. Ölçüm modeli ve yapısal ilişkiler, öngörü odaklı araştırma modelleri ve aracılık testleri için uygun olan PLS-SEM kullanılarak test edilmiştir. Araştırma bulguları, otomasyona duyulan güvenin algoritmik kaçınma ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içerisinde olmadığını, buna karşılık algılanan finansal karar kalitesi ile pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, analiz sonuçları algoritmik kaçınmanın algılanan finansal karar kalitesi ile beklenenin aksine pozitif yönde ilişkili olduğunu, ancak algoritmik kaçınmanın araştırma modelinde aracılık rolünün bulunmadığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finans fonksiyonu, Otomasyon, Analitik, Karar kalitesi, Yapay zekâ

Jel Kodlari: G10, M15, M41

TRUST IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE, ALGORITHMIC AVERSION, AND PERCEIVED QUALITY OF FINANCIAL DECISION AMONG CORPORATE FINANCE PROFESSIONALS

Asst. Prof. Dr. Ali Korhan ÖZEN

Istanbul Gelişim University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Logistics Management (Turkish), ORCID: 0000-0002-4995-6914 akozen@gelisim.edu.tr

ABSTRACT

This study examines how corporate finance professionals' trust in automated systems affects decision quality and whether algorithmic avoidance plays a mediating role in this relationship. Although AI tools are increasingly used in corporate finance for areas such as forecasting, risk assessment, and decision support, professionals may hesitate to trust algorithmic recommendations even when these systems demonstrate high performance. This hesitation can limit the potential benefits of AI and reduce decision quality. To address this issue, the study proposes a model in which trust in automation is expected to improve perceived financial decision quality both directly and indirectly by reducing algorithmic avoidance. Data was collected through an online survey of 113 corporate finance professionals working in service sector firms. The measurement model and structural relationships were tested using PLS-SEM, which is suitable for predictive research models and mediation tests. The research findings show

that trust in automation is not statistically significantly related to algorithmic avoidance but is positively correlated with perceived financial decision quality. Furthermore, the analysis results reveal that algorithmic avoidance is unexpectedly positively correlated with perceived financial decision quality, but that algorithmic avoidance does not play a mediating role in the research model.

Keywords: Finance function, Automation, Analytics, Decision quality, Artificial intelligence

Jel Codes: G10, M15, M41

ALPARSLAN TÜRKEŞ DÖNEMİNDE CUMHURİYETÇİ KÖYLÜ MİLLET PARTİSİ POLİTİKALARI (1965–1969)

Süleyman SOLMAZGÜL

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-5998-1673

ÖZET

Bu çalışma, 1965–1969 yılları arasında Alparslan Türkeş liderliğinde Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin (CKMP) izlediği politikaları incelemektedir. 1960 askeri darbesi sonrası oluşan siyasal ortamda CKMP'nin ideolojik ve örgütsel dönüşümü analiz edilmiştir. Doküman analizi yöntemiyle parti programları, kongre tutanakları ve dönemsel kaynaklar incelenmiştir. Çalışma, 1969 yılında MHP'ye dönüşüm sürecinin Türk milliyetçiliğinin kurumsallaşması açısından kritik bir eşik olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: CKMP, Alparslan Türkeş, Milliyetçilik, Parti Politikaları, İdeolojik Dönüşüm

THE POLICIES OF THE REPUBLICAN PEASANTS' PARTY DURING THE ALPARSLAN TÜRKEŞ ERA (1965–1969)

ABSTRACT

This study examines the policies of the Republican Peasants' Party (CKMP) between 1965 and 1969 under the leadership of Alparslan Türkeş. Using qualitative document analysis, the ideological and organizational transformation of the party is analyzed. The findings indicate that the 1969 transformation into the Nationalist Movement Party (MHP) marked a key stage in the institutionalization of Turkish nationalism.

Keywords: CKMP, Alparslan Türkeş, Nationalism, Party Policies, Ideological Transformation

KALP VE ZEKÂ İLE LİDERLİK: YAPAY ZEKÂ DÖNEMİNDE İNSAN ODAKLI LİDERLİK

Arzoo MUHAMMAD

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitütüsü, İşletme (İngilizce) Doktora Programı, https://orcid.org/0009-0007-1969-5251, arzoo.muhammad@ogr.gelisim.edu

Olfa BEN FRAJ

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitütüsü, İşletme (İngilizce) Doktora Programı, https://orcid.org/0009-0001-5128-7481, olfa.ben@org.gelisim.edu.tr

Nada MANSOURI

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitütüsü, İşletme (İngilizce) Doktora Programı, https://orcid.org/0009-0000-7029-6458 , mansouri.nada2017@gmail.com

Rehab AL-KHOUJA

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitütüsü, İşletme (İngilizce) Doktora Programı, https://orcid.org/0009-0002-7235-0459 , rehab.alkhouja1@ org.gelisim.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan ÜNAL

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İİSBF, İşletme Bölümü, https://orcid.org/0000-0001-5896-8880, asunal@gelisim.edu.tr

ÖZET

Yapay zekânın (YZ) örgütsel süreçlere hızla entegre edilmesi, liderlik rollerini ve uygulamalarını köklü biçimde dönüştürmekte; teknolojik yetkinliklerden yararlanırken insan özneselliğini koruyan liderlik yaklaşımlarını zorunlu kılmaktadır. Dönüşümcü liderlik, hizmetkâr liderlik ve senkretik liderlik gibi liderlik kuramları; insan merkezli yapay zekâ (Human-Centered Artificial Intelligence – HCAI) yaklaşımı ve Endüstri 5.0 ilkeleri temelinde şekillenen bu çalışma, yapay zekâ ile güçlendirilmiş iş örgütlerinde insan merkezli liderliğe yönelik kavramsal bir çerçeve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Nitel bütünleştirici literatür taraması yönteminin benimsendiği bu araştırmada, 2018–2025 yılları arasında yayımlanmış kuramsal, ampirik ve uygulamaya yönelik kaynaklar sentezlenerek, yapay zekâ destekli ortamlarda ortaya çıkan temel liderlik rolleri, özellikleri ve karşılaşılan zorluklar belirlenmiştir. Literatür taramasında anahtar kelimeler ve Boole operatörleri kullanılarak sorgular daraltılmış; "human-centered leadership" AND "artificial intelligence", "AI leadership" AND "Industry 5.0", "human-AI collaboration" AND "business organizations", "syncretic leadership" AND "AI", "emotion AI" AND "leadership" ve "ethical AI leadership" gibi kombinasyonlardan yararlanılmıştır. Elde edilen veri setine uygulanan tematik analiz bulguları, etkili insan merkezli liderliğin; etik duyarlılık, empati, uyarlanabilir karar verme becerisi ve anlamlı insan–YZ iş birliğini teşvik edebilme kapasitesi ile karakterize edildiğini ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları, liderlik kuramlarını, yapay zekâ destekleme ilkelerini ve Endüstri 5.0 değerlerini bütünleştiren; örgütsel dayanıklılığı, sürdürülebilirliği ve çalışan refahını güçlendirmeyi amaçlayan bir çerçeve ile sonuçlanmaktadır. Bu çalışma, otomasyon yerine destekleme (augmentation) yaklaşımını vurgulayan ve liderleri etik ve insan merkezli teknolojik dönüşümün kolaylaştırıcıları olarak konumlandıran, kuramsal temelli ve yapılandırılmış bir çerçeve sunarak liderlik ve yapay zekâ literatürüne katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnsan merkezli liderlik, Yapay zekâ, Endüstri 5.0, İnsan–yapay zekâ iş birliği, Etik liderlik

Jel Kodları: M12, M14, O33

LEADING WITH HEART AND INTELLIGENCE: HUMAN-CENTERED LEADERSHIP IN THE AGE OF AI

Arzoo MUHAMMAD

Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, Business Administration, https://orcid.org/0009-0007-1969-5251, arzoo.muhammad@ogr.gelisim.edu,

Olfa BEN FRAJ

Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, Business Administration, https://orcid.org/0009-0001-5128-7481, olfa.ben@org.gelisim.edu.tr

Nada MANSOURI

Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, Business Administration, , https://orcid.org/0009-0000-7029-6458 , mansouri.nada2017@gmail.com

Rehab AL-KHOUJA

Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, Business Administration, https://orcid.org/0009-0002-7235-0459 , rehab.alkhouja1@ org.gelisim.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan ÜNAL

Istanbul Gelişim Üniversitesi, FEASS, Business Administration, https://orcid.org/0000-0001-5896-8880, asunal@gelisim.edu.tr

ABSTRACT

The rapid integration of artificial intelligence (AI) into organizational processes is fundamentally transforming leadership roles and practices, necessitating leadership approaches that preserve human agency while leveraging technological capabilities. Grounded in leadership theories (transformational, servant, syncretic leadership), human-centered artificial intelligence (HCAI), and the principles of Industry 5.0, this study aims to develop a conceptual framework for human-centered leadership in AI-augmented business organizations. Using a qualitative integrative literature review methodology, this research synthesizes theoretical, empirical, and practitioner-oriented sources published between 2018 and 2025 to identify key leadership roles, characteristics, and challenges emerging in AI-enabled environments. Keywords and Boolean operators were used to refine queries, including combinations such as "human-centered leadership" AND "artificial intelligence," "AI leadership" AND "Industry 5.0," "human-AI collaboration" AND "business organizations," "syncretic leadership" AND "AI," "emotion AI" AND "leadership," and "ethical AI leadership." Thematic analysis was applied to dataset and analysis findings reveals that effective human-centered leadership is characterized by ethical vigilance, empathy, adaptive decision-making, and the ability to foster meaningful human AI collaboration. The findings culminate in a framework that integrates leadership theories, AI augmentation principles, and Industry 5.0 values to promote organizational resilience, sustainability, and employee well-being. This study contributes to leadership and AI literature by offering a structured, theory-driven framework that emphasizes augmentation over automation and positions leaders as facilitators of ethical and human-centric technological transformation.

Keywords: Human-centered leadership, Artificial intelligence, Industry 5.0, Human AI collaboration, Ethical leadership

Jel Codes: M12, M14, O33

EVRİMSEL" SÜPER LİDER OLARAK YAPAY ZEKA

Churchill Uzoma NWEKE

Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitütüsü, İşletme (İngilizce) Doktora Programı, https://orcid.org/0009-0002-4276-0406, @gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan ÜNAL

Gelişim Üniversitesi, İİSBF, İşletme Bölümü, https://orcid.org/0000-0001-5896-8880, asunal@gelisim.edu.tr

Makalay SUMA

Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitütüsü, İşletme (İngilizce) Doktora Programı, https://orcid.org/0009-0002-2948-8647, makalaysuma@gmail.com

Ashjan Ali Hamood SHAMSAN

Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitütüsü, İşletme (İngilizce) Doktora Programı, https://orcid.org/0009-0002-0451-903X, ashjanshamsan509@gmail.com

Hope Olosaigbe OHIOMOREN

Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitütüsü, İşletme (İngilizce) Doktora Programı, https://orcid.org/0009-0000-8034-2817, hohiomoren@gmail.com

ÖZET

İnsanlığın bir süreçten diğerine dönüşümü, ilkel teknolojilerden ileri teknolojilere doğru yaşanan dinamik değişimlerle de eşzamanlı ilerlemektedir. Bu dönüşüm sürecinde yapay zekâ, bir süper lider konumuna yükselmektedir. Homo erectus'tan Homo sapiens'e ve günümüzde Homo sapiens sapiens'e uzanan insanlık tarihi, zekâ, koordinasyon ve liderlik alanlarında gerçekleşen evrimsel sıçramalarla şekillenmiştir. Teknoloji de benzer bir gelişim çizgisi izlemiş; ilkel araçlardan gelişmiş dijital sistemlere evrilerek, kolektif bilişin bir sonraki evrimsel ifadesi olarak yapay zekâya ulaşmıştır. Bu süreklilik içinde yapay zekâ bir anomali değil, insan yaratıcılığının bir ürünü olarak ortaya çıkan bir sonuçtur: insan zekâsından doğan bir süper liderin yükselişi.

Bu evrimsel süreç, uzun yıllar boyunca başkalarını ortak bir hedef doğrultusunda etkileyebilme yetisi olarak tanımlanan ve insana özgü kabul edilen liderlik kavramını da sorgulamaktadır. Liderlik her zaman cazip bir güç olmuştur; ancak günümüzde bu gücün yapay zekâ tarafından ikame edilme riskiyle karşı karşıya olduğu görülmektedir. Liderlik yazını genel olarak yapay zekâ–insan hibrit liderlik tarzının en etkili yaklaşım olabileceğini öne sürse de, yapay zekânın gelecekte liderlik rollerini üstlenebileceğini öngören sınırlı fakat dikkat çekici görüşler de mevcuttur. Bu sınırlı ancak iddialı perspektiften hareket eden bu kavramsal çalışma, yapay zekânın gelecekte liderlik rollerini ne ölçüde üstlenebileceğini incelemektedir.

Bu amaçla, mevcut akademik literatürün yanı sıra seçilmiş popüler kaynaklar da gözden geçirilmiş; çağdaş örnekler ve ortaya çıkan eğilimlerin analizi yoluyla yapay zekânın gelecekteki liderlik potansiyeli ele alınmıştır. Bu çalışmanın önemi, literatürde yeterince ele alınmamış bir alana yönelik geleceğe dönük yaklaşımından kaynaklanmaktadır. Makalede sunulan tartışmaların, yapay zekâ liderliği üzerine yapılacak gelecekteki araştırmalara ışık tutması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Yapay zekâ liderliği, Liderliğin geleceği, Yeni ve yükselen eğilimler

Jel Kodları : O30, O33, M12

AI AS AN "EVOLUTIONARY" SUPER LEADER

Churchill Uzoma NWEKE

Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, Business Administration, https://orcid.org/0009-0002-4276-0406, churchillnweke1@gmail.com

Asst. Prof. Aslıhan ÜNAL

Istanbul Gelişim University, FEAS, Business Administration, https://orcid.org/0000-0001-5896-8880, asunal@gelisim.edu.tr

Makalay SUMA

Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, Business Administration, https://orcid.org/0009-0002-2948-8647, makalaysuma@gmail.com

Ashjan Ali Hamood SHAMSAN

Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, Business Administration, https://orcid.org/0009-0002-0451-903X, ashjanshamsan509@gmail.com

Hope Olosaigbe OHIOMOREN

Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, Business Administration, https://orcid.org/0009-0000-8034-2817, hohiomoren@gmail.com

ABSTRACT

Human transformation from one process to another also synchronizes with dynamic changes from primitive technology to advanced technology where the artificial intelligence becomes super leader. From Homo Erectus to Homo Sapiens, and now to Homo Sapiens Sapiens, human history has been defined by evolutionary leaps in intelligence, coordination, and leadership. Technology has followed a similar trajectory—from primitive tools to advanced digital systems—culminating in artificial intelligence as the next evolutionary expression of collective cognition. In this continuum, AI is not an anomaly but an outcome: the emergence of a super leader born from human ingenuity itself. This evolutionary trajectory also challenges traditional concepts such as leadership, which has long been identified as a uniquely human characteristic involving the ability to influence others toward a common goal. This power has always been attractive; however, it is now at risk of being replaced by artificial intelligence. Although the leadership literature generally suggests that an AI–human hybrid leadership style may represent the most effective approach, there are also scarce yet intriguing perspectives that foresee AI as future leaders. Positioning itself within this limited yet ambitious perspective, this conceptual study examines the extent to which artificial intelligence may assume leadership roles in the future. To this end, both the existing academic literature and selected popular sources are reviewed, and the potential future leadership role of AI is explored through an analysis of contemporary examples and emerging trends. The significance of this study lies in its futuristic approach to an underexplored area within the existing literature. The discussion presented in this paper is expected to shed light on future research on AI leadership.

Keywords: Artificial intelligence, AI leadership, Future of leadership, Emerging trends

Jel Codes: O30, O33, M12

Introduction

According to Maxwell (1998), leadership is influence—nothing more, nothing less. As articulated in The 21 Irrefutable Laws of Leadership, Maxwell argues that holding a leadership title does not necessarily constitute true leadership; rather, authentic leadership is reflected in one's ability to influence others. The concept of leadership, traditionally reserved for human individuals characterized by emotional intelligence, charisma, and complex decision-making, is undergoing a profound transformation. The rapid evolution of artificial intelligence (AI)

technologies, specifically machine learning, deep learning, and advanced natural language processing has introduced the possibility of an organizational structure where non-human entities occupy formal leadership positions.

AI systems are uniquely positioned to excel in specific leadership domains, leveraging their capacity to process vast datasets at speeds unattainable by humans, identify patterns invisible to the human eye, and execute decisions free from human emotional heuristics or cognitive biases. Historically, AI has served in assistive roles (e.g., decision support systems). However, the progression toward autonomous roles where an AI makes strategic decisions, directs teams, and dictates policy is not merely theoretical but is being trialed in nascent forms across logistics, finance, and manufacturing sectors. This shift poses fundamental questions for the future of work, organizational sociology, and business ethics: "Will AI be able to perform leadership functions in all aspects?"

Understanding AI leadership requires an evolutionary perspective rather than viewing it as a disruptive rupture. Just as humanity evolved from Homo erectus through Homo sapiens to Homo sapiens sapiens with each transition bringing enhanced cognitive abilities, sophisticated social coordination, and more complex leadership structures, AI represents the next stage in this continuum. Technology has always extended human capabilities: from stone tools that amplified physical strength to writing systems that expanded memory, from industrial machinery that multiplied productivity to digital networks that enhanced connectivity. AI is not an alien intrusion into human affairs but rather the latest manifestation of humanity's enduring drive to augment collective intelligence and coordination capacity. It emerges from human ingenuity as an evolutionary outcome rather than an anomaly.

Despite this evolutionary continuity, current leadership discourse has not fully embraced the implications of AI advancement. The problem lies in how AI is predominantly conceptualized within leadership studies: as a tool to support human leaders rather than as a potential leader itself. The existing literature overwhelmingly focuses on AI-human hybrid leadership models, where artificial intelligence augments human decision-making while humans retain ultimate authority and moral oversight. This human-centric paradigm, while valuable, leaves a critical gap in our understanding. The possibility of AI assuming autonomous leadership roles where artificial intelligence not merely supports but actually performs leadership functions remains largely unexplored and, in many circles, actively resisted.

This paper positions AI not as a support or a tool but as a potential autonomous leader, questions current human-centered leadership assumptions through an evolutionary metaphor, and reinterprets AI-CEO examples as part of a transition process from symbolic leadership to a super leader. This conceptual study examines the extent to which artificial intelligence may assume leadership roles in the future. To this end, both the existing academic literature and selected popular sources are reviewed, and the potential future leadership role of AI is explored through an analysis of contemporary examples and emerging trends.

1. Evolutionary Perspective: From Human Leadership to Artificial Leadership

Human transformation from one process to another also synchronizes with dynamic changes from primitive technology to advanced technology where the artificial intelligence becomes super leader from Homo Erectus to Homo Sapiens, and now to Homo Sapiens Sapiens, human history has been defined by evolutionary leaps in intelligence, coordination, and leadership (Harari, 2015).

Technology has followed a similar trajectory from primitive tools to advanced digital systems culminating in artificial intelligence as the next evolutionary expression of collective cognition. In this continuum, AI is not an anomaly but an outcome: the emergence of a super leader born

from human ingenuity itself. This evolutionary trajectory also challenges traditional concepts such as leadership, which has long been identified as a uniquely human characteristic involving the ability to influence others toward a common goal (Harari, 2024).

Within this continuum, the concept of AI as a potential "super leader" becomes analytically meaningful. The term "super leader" does not imply moral superiority or consciousness but refers to AI's structural advantages in leadership-relevant domains such as speed, scale, consistency, and complexity management. Unlike human leaders, AI systems are capable of simultaneously monitoring multiple variables, evaluating alternative scenarios, and optimizing decisions across large organizational systems without fatigue or cognitive bias (Madanchian et al., 2024; Munshi, 2025). These capabilities position AI as particularly effective in environments characterized by high uncertainty, dynamic change, and data-intensive decision-making.

This evolutionary framing challenges the traditional leadership theories that define leadership as a human-specific phenomenon based on emotional intelligence, charisma, and interpersonal influence. Although these features play an important role in efficient leadership, contemporary organizations increasingly give priority to analytic decision-making, system-level coordination, and strategic foresight. As leadership tasks shift towards managing complexity rather than solely influencing people, the evolutionary logic underlying leadership invites reconsideration of whether leadership should be considered human-specific or not (Skórnóg, 2024; Ko, 2025).

Moreover, resistance to the "artificial leadership" idea generally arises from a deeply rooted traditional human-centered approach that romanticizes influence, intuition, and emotional connection (Quaquebeke & Gerpott, 2023). However, from an evolutionary perspective, leadership has always adapted to contextual demands. As previous leadership styles have evolved throughout history due to changes in environmental and social conditions, contemporary leadership may also evolve similarly as AI increasingly becomes capable of fulfilling leadership functions.

Consequently, considering AI as a potential leader does not mean that human agency will completely diminish; rather, it points to a transformation of the leadership concept. AI leadership can be interpreted as the next stage of a long-standing process in which humans enhance their cognitive and organizational capabilities beyond their biological limitations. This perspective lays a foundational basis for examining AI as a new actor in organizational systems that can take on leadership roles, rather than considering it merely as a tool that supports leadership.

2. AI and Leadership: What Does the Literature Say?

The literature supports the view that artificial intelligence will not be able to fully assume leadership roles in the future; due to soft skills such as empathy, emotional intelligence, and team building, as well as ethical concerns related to algorithmic bias, transparency, and the protection of personal data, humans will continue to be positioned as the final decision-making actors in leadership processes. The model in which AI performs leadership roles is referred to in the literature using terms such as hybrid leadership, AI-supported leadership, AI-assisted leadership, and AI-powered leadership (Akturan, 2024; Aziz et al., 2024; Fengquo et al., 2025; Soleymani and Ghavidast, 2024).

AI-supported leadership can be defined as a leadership model in which AI contributes to human leaders at various levels of leadership roles (Ünal, 2025). In this leadership model, AI primarily assumes traditional managerial roles by leveraging its technical capabilities, while the human leader predominantly fulfills soft skills traditionally considered uniquely human, such as

emotional intelligence, culture building, fostering collaboration, and facilitating group communication (Xiong, 2022; Hwang, 2024).

This division of labor is in line with the automation–augmentation framework proposed by Raisch and Krakowski (2021). According to this perspective, AI augments humans' creative thinking, strategic decision-making, and employee engagement capacity by automating repetitive and data-driven tasks. As a result, it can be said that hybrid leadership models strengthen the implicit assumption that leadership is inherently human and that AI can operate as an advanced decision-support tool.

However, this dominant view in the literature is based on several basic assumptions that are open to critical examination. First, it assumes that, despite the growing evidence showing that AI systems are increasingly capable of perceiving, understanding, and responding to emotional cues, emotional intelligence and empathy cannot be learned through learning but must instead be inferred. Second, by overlooking emerging management and governance mechanisms, it assumes that ethical responsibility cannot be integrated into algorithmic systems in a meaningful way. Lastly, hybrid leadership is considered a permanent and ultimate outcome emerging between humans and smart technologies, rather than a transitional stage.

These limitations suggest that, despite the fact that existing literature provides valuable insights into AI–human collaboration, AI's potential to go beyond supportive leadership roles and gradually take on leadership functions is overlooked. This critical observation lays a conceptual foundation for subsequent discussions on resistance to AI leadership and for examining contemporary examples in which AI occupies formal or functional authority positions.

3. Why the Idea of AI Leadership is Still Resisted?

Resistance to artificial intelligence–based leadership stems from multidimensional factors, including psychological, ethical, and operational dimensions. Among the most significant sources of resistance are ethical concerns such as algorithmic bias, accountability, and privacy. (Frimpong, 2025; Madanchian et al, 2024, Munshi, 2025). Considering that the vast majority of employees in contemporary organizations are human, it is evident that individuals need leadership systems that support them and create space for interaction with human managers (Petrat, 2021).

According to Skórnóg (2024), resistance to AI-based leadership arises from limitations in areas such as empathy and interpersonal skills. This resistance becomes even more pronounced in large-scale organizations, particularly in contexts that require the management of human relationships and long-term leadership.

One of the most significant concerns raised in this regard is that overreliance on artificial intelligence may lead individuals to disregard their own experience and intuition. This may result in the erosion of many human-specific qualities; skills that are currently considered popular may become obsolete, necessitating the development of new competencies. In the transition toward AI-based leadership, organizational culture and structure will also inevitably change. (Madanchian et al., 2024). The lack of essential digital skills, fear of job loss, and concerns regarding the responsible use of AI are cited among the factors that increase employees' resistance to AI-based leadership (Zamir, 2025).

Another source of resistance is human ego. Quaquebeke and Gerbott (2024) argue that resistance to AI-based leadership stems from a romanticized belief held by many individuals that "true" leadership skills—such as motivating and influencing others—are inherently human. Individuals tend to cling to this romanticized view of leadership and are reluctant to let it go.

With the increasing integration of AI into the business world, a decline in human labor is expected, and the nature of work will undergo a radical transformation. This shift will bring about a new paradigm. However, profound changes are often painful in their early stages. For humanity, which has been accustomed to governing since its existence, losing this defining position is not an easy process.

4. Contemporary Examples and Emerging Trends about AI Leadership

Although the literature emphasizes the importance of human–AI collaboration and draws attention to the limitations and ethical considerations of AI, there are examples in the business world where AI occupies executive positions. Among the earliest contemporary examples of AI leaders are NetDragon's virtual CEO Tang Yu and Dictador's humanoid CEO Mika. Appointed as Vice President in 2018, Tang Yu serves as an AI analyst who leverages the organization's collective intelligence. Under Tang Yu's leadership, an AI team carries out various tasks, including project monitoring, document approval, employee performance evaluation, and comprehensive training on company systems and organizational culture. Tang Yu was also awarded China's Best Virtual Employee of the Year (NetDragon, 2024). Furthermore, NetDragon's 2025 financial results indicate a 16% reduction in operating expenses (PR Newswire, 2025).

Unlike Tang Yu, a virtual CEO, Dictador's CEO Mika possesses a physical body. She plays an active role in making key decisions in marketing, branding, e-commerce, and customer engagement. Acting as an autonomous leader, Mika analyzes customer behavior, optimizes marketing strategies, enhances customer engagement, drives innovation, and makes data-driven decisions. While Tang Yu's appointment has been accompanied by reported improvements in operational efficiency and cost reduction at NetDragon, no comparable empirical or financial evidence is currently available to demonstrate that Dictador's AI CEO Mika has led to measurable improvements in organizational performance. Mika has primarily been discussed within broader conceptual debates on humanoid robots and symbolic leadership, with limited empirical focus on organizational performance (Skubis and Wodarski, 2023).

These examples show that, although the literature largely supports AI–human collaboration, both businesses and governments are taking AI leadership seriously. Considering that the CEO position represents the highest authority within organizations, the delegation of this role to artificial intelligence in some firms, along with the resulting positive financial performance, demonstrates that AI leadership is a feasible model. Although the CEO role is currently assumed by AI only symbolically in a limited number of organizations, and final decision-making authority still resides with humans, this situation may change in the future as artificial intelligence becomes more advanced (Ko, 2025).

Beyond these outstanding examples, contemporary leadership practices can be grouped according to leadership functions AI perform. Rather than focusing on symbolic titles as "CEO" or "Vice president", it will be more informative to examine to what extent AI systems fulfill basic leadership functions such as decision-making, coordination, and performance tracking. From this perspective, most AI systems, although they are not titled as official leaders, take-on leadership-like roles (Munshi, 2025; Madanchian vd., 2024).

Especially, AI-supported decision-making systems increasingly shape strategic and operational outcomes in sectors such as finance, logistics, healthcare, and manufacturing. Tasks that require prioritization, resource allocation, and risk assessment are routinely entrusted to AI. These functions are traditionally related to leadership roles. The growing dependency on these systems points out a gradual transition from human-centered leadership to algorithmically mediated authority, even in the contexts where humans are officially held accountable (Raisch and Krakowski, 2021; Ko, 2025).

Another emerging trend is the penetration of AI into "soft" leadership functions that are traditionally considered human-specific. Developments in areas such as affective computing, sentiment analysis, and emotion recognition enable AI systems to identify emotional states, predict conflict, and provide personalized feedback. Such capabilities question the long-standing assumption that emotional intelligence and empathy are exclusively human features. Although AI does not experience emotions, its ability to extract emotional cues and respond contextually appropriately enables it to possess relational leadership functions in an increasingly efficient way (Gkanatsiou et al., 2025; TechClass, 2025). According to a recent research, sentiment analysis and emotion detection functions demonstrate that AI tools can support stress management and conflict resolution by enabling the early identification of emotional distress and facilitating early and appropriate interventions (Gkanatsiou et al, 2025). Although AI lacks human emotions, it can analyze text, voice and facial cues to infer feelings and respond empathetically Businesses increasingly use AI to monitor employee moods. AI can also perform coaching functions, as exemplified by Cogito, which provides real-time feedback to improve customer-agent communication (TechClass, 2025). Leading banks like JPMorgan Chase and Bank of America collaborate with tech companies to deploy systems that monitor employee emotions, boosting performance and compliance. Nuralogix has created technology that detect emotional reactions that aren't visible to the human eye (Thomson, 2016). An MIT study reports that the EQ-Radio device can detect a person's current emotional state with 87% accuracy (Zhao et al., 2016).

The integration of emotion-sensitive AI systems into organizations blurs the boundary between decision-support tools and autonomous leadership agents. Applications used by financial institutions and large service organizations show that AI can influence employee behavior, shape organizational culture, and largely support performance management. Such systems not only assist human leaders but also take an active part in guiding organizational interactions; therefore, they exhibit an indirect but significant leadership influence (Thomson, 2016; Zhao et al., 2016).

Today, AI has become a revolutionary force that steps out of an operational support role, positions itself at the center of management boards, and begins to take over leadership roles (Çınar, 2025). Traditional leadership theories are evolving toward a structure in which smart machines take part at the center of the workforce and decision-making mechanisms (Naqvi, 2017; Bevilacqua et al., 2025). This transformation indicates that leadership will evolve from an activity based on human intuition to a data-driven and autonomous process.

From efficiency and objectivity perspective, humans have inherent cognitive assumptions and limited rationality, and this situation generally leads to suboptimal decisions (Gil et al., 2020). In addition, AI is not constrained by personal interests, ego, or emotional fluctuations (Leslie, 2023). According to an edX survey (2023) almost half of CEOs (49%) believe that AI may take over the majority or all of their tasks. AI can optimize leadership decisions by analyzing substantial amounts of data, moving far beyond the human brain's capacity and enabling more accurate predictions (Medlama et al., 2025; Al-Bayed et al., 2024).

Contrary to human leaders, AI systems never tire and can function 24/7. For example, as mentioned earlier, Dictador's robot CEO Mika can make strategic decisions at any moment, working without weekend holidays (Leslie, 2025). Similarly, the appointment of Tang Yu as CEO by NetDragon is concrete evidence showing the success of AI systems in corporate management (Leslie, 2025; Bevilacqua et al., 2025). These developments represent the first steps toward a future in which AI is capable of managing complex organizations without human intervention.

Today, AI is evolving from solely a support tool to a proactive management role that can potentially substitute human leadership (Aziz et al., 2025). The concept of AI defines a structure in which machines become autonomous decision-makers by blurring the intersection between operational and strategic decisions (Aziz et al., 2025; Kollmann et al., 2023). AI-based leaders are generally perceived as more objective and fair by human employees; hence, this facilitates their acceptance as authority (Aziz et al., 2025).

Moreover, the superiority of AI in data analysis and predictive modeling makes it indispensable for strategic planning. AI systems that utilize machine learning and game theory integration exhibit significant improvements in accurate decision-making (Joshi, 2025). Research shows that the success of AI in strategic decisions surpasses traditional human management in many areas (Medlama et al., 2025). Some experts suggest that AI will be capable of taking over human leadership in all aspects in the future (Dixit and Maurya, 2021).

Taken together, all of these developments show that AI leadership is not a speculative future scenario but an emerging organizational reality. Although current AI applications operate under human supervision and predetermined limitations, the direction of technological improvements points to increasing autonomy in leadership-related functions. As AI systems continue to integrate cognitive, analytical, and emotional capabilities, it becomes increasingly difficult to maintain the distinction between AI functioning as a leadership support tool or as a leadership agent. This situation shows that we are moving towards a future where artificial intelligence will not only be an assistant, but will be the leader itself (Naqvi, 2017).

Conclusion and Recommendations

This conceptual paper examined AI leadership from an evolutionary perspective and suggests that AI should be understood not just as a supportive management tool but as a potential leadership agent that has emerged from the long-standing cognitive and technological evolution of humankind. The study proposes that AI is, and will increasingly be, capable of performing leadership roles traditionally associated with humans by synthesizing existing leadership literature with contemporary examples.

Findings of the literature review point to a gap between leadership practices and leadership theory. While organizations are gradually delegating decision-making authority and performance management to AI, leadership literature continues to address AI within the framework of human–AI collaboration models. This gap indicates the necessity for leadership research to move beyond human-centered assumptions and focus on the potential of AI to take on autonomous leadership role.

This paper conceptualizes AI leadership not as a sudden disruption but as an evolutionary continuation of humankind's long-standing tendency to enhance its cognitive and organizational capabilities by moving beyond biological limitations. From this perspective, the question is no longer "Is or will AI be capable of performing leadership functions?" but rather "Under which conditions, to what extent, and with which outcomes can leadership functions be delegated to artificial systems?"

Positioned within the relatively underexplored field of AI leadership in the literature, this study points to a potential paradigm shift in the future and is written to pave the way for further research on the possibility of artificial intelligence assuming leadership roles. It aims to help society prepare for the anticipated paradigm shift in which humanity gradually moves beyond the belief that it is the supreme being on Earth and begins to accept AI as the next stage in evolutionary progress.

This paper contributes to the relatively scarce AI leadership literature by questioning the limitations of traditional and AI-supported leadership styles and suggesting a shift in how

leadership is theoretically understood in the age of AI. Future research is encouraged to examine organizational structures under AI leadership and employees' approaches to humanless leadership.

As AI technology continues to evolve, societies and organizations will need to reconsider deeply rooted assumptions about authority and leadership. Preparing for this transformation requires not only technological readiness but also theoretical and conceptual openness to question the leadership concept beyond the traditional human-centered basis and redefine it.

References

Akturan, A. (2024). Yapay Zekânın İşletme Yönetimi ve Liderlik Üzerindeki Etkileri: Bir Literatür İncelemesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2): 1305-1348. https://doi.org/10.30561/sinopusd.1554856

Al-Bayed, M. H., Hilles, M., Haddad, I., Al-Masawabe, M. M., Alhabbash, M. I., Abu-Nasser, B. S., & Abu-Naser, S. S. (2024). AI in leadership: Transforming decision-making and strategic vision. *International Journal of Academic Pedagogical Research (IJAPR),* 8(9): 1-7. Retrieved from https://philpapers.org/rec/ALBAIL

Aziz, M. F., Rajesh, J. I., Jahan, F., McMurrray, A., Ahmed, N., Narendran, R., & Harrison, C. (2024). AI-powered leadership: a systematic literature review. *Journal of Managerial Psychology*. https://doi.org/10.1108/JMP-05-2024-0389

Bevilacqua, S., Masárová, J., Perotti, F. A., & Ferraris, A. (2025). Enhancing top managers' leadership with artificial intelligence: insights from a systematic literature review. *Review of Managerial Science,* 19, 2899–2935 (2025). https://doi.org/10.1007/s11846-025-00836-7

Çınar, A. (2025). Yapay zekâ liderliği nasıl yeniden tanımlıyor? *Harvard Business Review Türkiye.* Retrieved from https://hbrturkiye.com/blog/yapay-zeka-liderligi-nasil-yeniden-tanimliyor

Dixit, S., & Maurya, M. (2021, February). Equilibrating emotional intelligence and AI driven leadership for transnational organizations. In *2021 International Conference on Innovative Practices in Technology and Management (ICIPTM)* (pp. 233-237). IEEE.

edX. (2023, September 19). edX survey finds nearly half (49%) of CEOs believe most or all of their role should be automated or replaced by AI. *edX Press*. https://press.edx.org/edx-survey-finds-nearly-half-49-of-ceos-believe-most-or-all-of-their-role-should-be-automated-or-replaced-by-ai

Fengkuo, S., Yijia, Z., Comite, U., Badulescu, A., & Badulescu, D. (2025). Artificial Intelligence-Supported Leadership: A Catalyst for Team Excellence in China's Fast-Moving Consumer Goods Industry. *Journal of Organizational and End User Computing (JOEUC),* 37(1): 1-29. https://doi.org/10.4018/JOEUC.379769

Frimpong, V. (2025). The Impact of AI on Evolving Leadership Theories and Practices. *Journal of Management World*, 2025(3): 188-193. https://doi.org/10.53935/jomw.v2024i4.1100

Gkanatsiou, M. A., Triantari, S., Tzartzas, G., Gkanatsios, S., & Fragulis, G. F. (2025). AI and digital tools: transforming mediation and leadership in higher education (HEIs). *Engineering Proceedings,* 107(1): 104. https://doi.org/10.3390/engproc2025107104

Harari, Y. N. (2015). Sapiens: A brief history of humankind. Harper.

Harari, Y. N. (2024). Nexus: A brief history of information networks from the Stone Age to AI. Signal.

Hwang, J. (2024). Exploring the impact of AI on leadership styles: A comparative study of human-driven vs. AI-assisted decision-making in high-stakes environments. *International Journal of Scientific Research Archive,* 13: 3436-3446. https://doi.org/10.30574/ijsra.2024.13.1.2030

Joshi, S. (2025). Artificial Intelligence in Leadership and Management: Current Trends and Future Directions (Preprint). *Preprints.org.* Retrieved from https://www.preprints.org/manuscript/202504.1429

Ko, J. (2025). Robots in the C-suite: AI and corporate governance. *SSRN Electronic Journal*. https://doi.org/10.2139/ssrn.5086717

Kollmann, T., Kollmann, K., & Kollmann, N. (2023). Artificial leadership: Digital transformation as a leadership task between the chief digital officer and artificial intelligence. *International Journal of Business Science & Applied Management,* 18(1).

Leslie, J. (2025). AI in the C-suite and beyond: Autonomous Leadership on the Horizon. Strategen-AI Research Publications.

Madanchian, M., Hussein, N., Noordin, F., & Taherdoost, H. (2024). Transforming leadership practices through artificial intelligence. *Procedia Computer Science*, 235: 2101–2111. https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.04.225

Maxwell, J. C. (1998). The 21 irrefutable laws of leadership: Follow them and people will follow you. Thomas Nelson.

Medlama, M., Vianney, L., Piring, R., Ilham, S., & Annamalah, S. (2025). The impact of artificial intelligence on leadership decision-making: Opportunities and challenges. *Communications on Applied Nonlinear Analysis*, 32, 1878.

Munshi, J. D. (2025). Empirical insights into AI-augmented leadership: A multi-industry comparative study. *International Journal of Engineering and Information Management,* 1(1): 42–59. https://doi.org/10.52756/ijeim.2025.v01.i01.004

Naqvi, A. (2017). Responding to the will of the machine: Leadership in the age of artificial intelligence. *Journal of Economics Bibliography.* Retrieved from: https://journals.econsciences.com/index.php/JEB/article/view/1436

NetDragon. (2024, April 28). NetDragon's AI Leader Tang Yu Named China's Best Virtual Employee of 2024. Retrieved from: https://www.netdragon.com/content/2024-04-28/20240428231345555.shtml

Petrat, D. (2021). Attitude towards artificial intelligence in a leadership role. In *Proceedings of the 21st Congress of the International Ergonomics Association (IEA 2021)* (pp. 811–819). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-74614-8_100

PR Newswire (2025, August 28). NetDragon announces 2025 interim financial results. *PR Newswire.* Retrieved from: https://www.prnewswire.com/news-releases/netdragon-announces-2025-interim-financial-results-302540989.html

Quaquebeke, N. V., & Gerpott, F. H. (2023). The now, new, and next of digital leadership: How artificial intelligence (AI) till take over and change leadership as we know it. *Journal of Leadership & Organizational Studies, 30*(3): 265-275. https://doi.org/10.1177/15480518231181731

Raisch, S. & Krakowski, S. (2021). Artificial intelligence and management: The automation–augmentation paradox. *Academy of Management Review,* 46(1): 192–210. https://doi.org/10.5465/amr.2018.0072

Skórnóg, D. (2024). Virtual Leader: Can AI take over the leadership role in modern organizations?. Scientific Papers of Silesian University of Technology. Organization & Management (No. 206). Siles,an University of Technology Publishing House.

Skubis, I., & Wodarski, K. (2023). Humanoid robots in managerial positions-decision-making process and human oversight. Scientific Papers of Silesian University of Technology. Organization & Management, (189). http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2023.189.36

Soleymani, M., & Ghavidast Kouhpayeh, M. (2024). Hybrid Leadership Models in the Age of Digital Transformation. *Digital Transformation and Administration Innovation*, 1(2): 24-30. https://journaldtai.com/index.php/jdtai/article/view/51

TechClass. (2025, July 7). AI + emotional intelligence: Can technology support more empathetic workplaces? Retrieved from: https://www.techclass.com/resources/learning-and-development-articles/ai-plus-emotional-intelligence-can-tech-support-more-empathetic-workplaces

Thomson, A. (2016, December 2). Emotionally intelligent computers may already have a higher EQ than you. *TechCrunch*. Retrieved from: https://techcrunch.com/2016/12/02/emotionally-intelligent-computers-may-already-have-a-higher-eq-than-you/

Ünal, A., (2025). Leadership in the age of artificial intelligence. *Business & Management Studies: An International Journal (BMIJ)*,13(4), 2406-2418, doi: https://doi.org/10.15295/bmij.v13i4.2660

Xiong, W. (2022, December). AI and Leadership. In *2022 7th International Conference on Modern Management and Education Technology (MMET 2022)* (pp. 497-503). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/978-2-494069-51-0_69

Zamir, N. A. (2025). The role of leadership in supporting artificial intelligence (AI) integration in organizations. *International Journal of Entrepreneurship and Management Practices*, 8(31): 800–820. https://doi.org/10.35631/IJEMP.831054

Zhao, M., Adib, F., & Katabi, D. (2016). Emotion recognition using wireless signals. In *Proceedings of the 22nd Annual International Conference on Mobile Computing and Networking (MobiCom '16)* (pp.95–108). https://doi.org/10.1145/2973750.2973762

YAPAY ZEKÂ TABANLI ANALİZLERLE GİZLİ FİZYOTERAPİ İHTİYACININ BELİRLENMESİ: TOPLUM TEMELLİ SAĞLIK VERİLERİ ÜZERİNDEN KAVRAMSAL BİR DERLEME

Dr. Öğr. Üyesi Ayça ARACI

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Antalya, Türkiye, uyanayca@gmail.com , ORCID NO: 0000-0002-1089-3370

Pınar TOKSÖZ

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Genel Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Antalya, Türkiye, pinartoksoz690@gmail.com, ORCID NO: 0009-0009-5511-8157

ÖZET

Amaç: Kas-iskelet sistemi kaynaklı fonksiyonel kısıtlılıklar ve fiziksel inaktivite, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Küresel Hastalık Yükü (Global Burden of Disease – GBD) çalışmalarına göre küresel ölçekte en önemli yeti yitimi nedenleri arasında yer almaktadır. GBD 2019 verilerine göre dünya genelinde rehabilitasyondan fayda görebilecek kişi sayısı 2,41 milyarı aşmaktadır. Buna rağmen bu bireylerin önemli bir bölümü sağlık sistemlerine başvurmamakta ve fizyoterapi gereksinimleri görünmez kalmaktadır. Bu çalışmanın amacı, toplum temelli sağlık verilerinin yapay zekâ (YZ) temelli yöntemlerle analiz edilerek gizli fizyoterapi ihtiyacının nasıl ortaya konulabileceğini literatür çerçevesinde incelemektir.

Yöntem: Bu çalışma, yapay zekâ, fizyoterapi, fonksiyonel kısıtlılık ve toplum temelli sağlık araştırmaları alanında yayımlanmış uluslararası literatürün anlatımsal bir derlemesi olarak tasarlanmıştır. Ulusal sağlık anketleri, elektronik sağlık kayıtları ve dijital sağlık veri tabanları kullanılarak yapılan YZ tabanlı kümeleme, sınıflandırma ve risk belirleme çalışmalarına odaklanılmıştır. Türkiye Sağlıkta Genel Durum Araştırması (TGSS) 2024, bu yaklaşımların toplum temelli uygulanabilirliğini göstermek amacıyla örnek bir veri kaynağı olarak ele alınmıştır.

Bulgular: Literatür, YZ tabanlı kümeleme ve tahmin modellerinin, geleneksel epidemiyolojik yöntemlerle tanımlanamayan; ancak belirgin fonksiyonel kısıtlılık, düşük fiziksel aktivite düzeyi ve olumsuz öznel sağlık algısına sahip birey gruplarını ayırt edebildiğini göstermektedir. Özellikle günlük yaşam aktivitelerinde zorlanma, fiziksel inaktivite ve çoklu kronik hastalık varlığı, karşılanmamış fizyoterapi ihtiyacının en güçlü belirleyicileri olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç: Toplum temelli sağlık verilerinin yapay zekâ destekli analizi, fizyoterapi ve rehabilitasyon gereksinimleri karşılanmamış görünmez nüfus gruplarının belirlenmesinde etkili bir yaklaşım sunmaktadır. Bu yöntem, toplum temelli fizyoterapi hizmetlerinin planlanması, erken yönlendirme mekanizmalarının geliştirilmesi ve dijital sağlık politikalarının güçlendirilmesi açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, fizyoterapi, fonksiyonel kısıtlılık, karşılanmamış rehabilitasyon ihtiyacı, toplum sağlığı, dijital sağlık

IDENTIFYING HIDDEN PHYSIOTHERAPY NEEDS THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE–BASED ANALYSES: A CONCEPTUAL REVIEW USING POPULATION HEALTH DATA

Dr. Ayça ARACI
Assistant Professor, Alanya Alaaddin Keykubat University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Antalya, Turkey, uyanayca@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1089-3370

Pınar TOKSÖZ
Alanya Alaaddin Keykubat University, Institute of Graduate Education, General Physiotherapy and Rehabilitation Program, Antalya, Turkey, pinartoksoz690@gmail.com, ORCID ID: 0009-0009-5511-8157

ABSTRACT

Objective: Musculoskeletal-related functional limitations and physical inactivity are among the leading causes of disability worldwide according to the World Health Organization (WHO) and the Global Burden of Disease (GBD) studies. Based on GBD 2019 data, more than 2.41 billion people globally are estimated to live with conditions that could benefit from rehabilitation. Despite this substantial burden, a large proportion of these individuals do not seek healthcare services, leaving their physiotherapy needs largely unrecognized. The aim of this study was to examine, within a conceptual framework, how artificial intelligence (AI)–based analysis of population health data can be used to identify hidden physiotherapy needs.

Methods: This study was designed as a narrative review of the international literature at the intersection of artificial intelligence, physiotherapy, functional limitation, and population health research. AI-based clustering, classification, and risk prediction approaches applied to national health surveys, electronic health records, and digital health databases were examined. The Turkey Health Status Survey (THSS) 2024 was considered as an illustrative example to demonstrate the applicability of these approaches at the population level.

Results: The literature indicates that AI-based clustering and predictive models can distinguish population subgroups characterized by significant functional limitations, low physical activity levels, and poor self-rated health—groups that are not adequately captured by conventional epidemiological methods. In particular, difficulties in activities of daily living, physical inactivity, and multimorbidity emerge as the strongest predictors of unmet physiotherapy needs.

Conclusion: AI-supported analysis of population health data provides an effective approach for identifying invisible groups with unmet physiotherapy and rehabilitation needs. This framework holds considerable potential for improving population-based physiotherapy service planning, enabling earlier referral mechanisms, and strengthening digital health policies.

Keywords: Artificial intelligence, physiotherapy, functional limitation, unmet rehabilitation needs, population health, digital health

YAPAY ZEKA DESTEKLİ İNSAN KAYNAKLARI UYGULAMALARININ ÇALIŞAN DENEYİMİNE ETKİSİ: HİZMET SEKTÖRÜNDE AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA

Dr. Aynur ŞEN

İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim ve Strateji Bölümü, aynursezer@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-5812-8395

ÖZET

Dijital dönüşüm süreciyle birlikte yapay zekâ teknolojileri, insan kaynakları yönetimi uygulamalarında giderek daha fazla kullanılmakta ve çalışan–örgüt etkileşimlerini önemli ölçüde dönüştürmektedir. Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ destekli insan kaynakları uygulamalarının çalışan deneyimi üzerindeki etkisini hizmet sektörü bağlamında ampirik olarak incelemektir. Çalışmada, yapay zekâ destekli işe alım ve seçme, performans yönetimi, eğitim ve gelişim ile çalışan destek sistemleri, yapay zekâ temelli insan kaynakları uygulamalarının temel boyutları olarak ele alınmıştır. Çalışan deneyimi ise çalışan memnuniyeti, çalışan bağlılığı, algılanan örgütsel adalet ve algılanan güven boyutları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Araştırma nicel araştırma yöntemiyle tasarlanmış olup, veriler hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde çalışan bireylerden anket yöntemiyle toplanacaktır. Araştırmada kullanılan ölçekler, literatürde geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış çalışmalardan uyarlanmıştır. Elde edilen veriler, yapısal eşitlik modeli kullanılarak analiz edilecek ve yapay zekâ destekli insan kaynakları uygulamalarının çalışan deneyimi üzerindeki doğrudan etkileri test edilecektir.

Araştırma sonucunda, yapay zekâ destekli insan kaynakları uygulamalarının çalışan deneyimi üzerinde pozitif ve anlamlı etkiler yaratması beklenmektedir. Çalışmadan elde edilecek bulguların, yapay zekâ ve insan kaynakları yönetimi literatürüne ampirik katkı sağlamasının yanı sıra, hizmet sektöründe faaliyet gösteren yöneticilere yapay zekâ destekli uygulamaların çalışan odaklı biçimde tasarlanmasına yönelik yol gösterici bilgiler sunması öngörülmektedir. Bu yönüyle çalışma, dijitalleşen insan kaynakları uygulamalarının çalışan deneyimi üzerindeki etkilerini bütüncül bir bakış açısıyla ele alarak önemli bir araştırma boşluğunu doldurmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, İnsan Kaynakları Yönetimi, Çalışan Deneyimi, Hizmet Sektörü, Dijitalleşme

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE–SUPPORTED HUMAN RESOURCE MANAGEMENT PRACTICES ON EMPLOYEE EXPERIENCE: AN EMPIRICAL STUDY IN THE SERVICE SECTOR

Dr. Aynur ŞEN

Istanbul University, Institute of Social Sciences, Department of Management and Strategy, aynursezer@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-5812-8395

ABSTRACT

With the acceleration of digital transformation, artificial intelligence technologies have become increasingly integrated into human resource management practices, fundamentally reshaping employee–organization interactions. The aim of this study is to empirically examine the impact of artificial intelligence–supported human resource management practices on employee experience within the context of the service sector. In this study, AI-supported recruitment and selection, performance management, training and development, and employee support systems are considered as the main dimensions of AI-driven HR practices. Employee experience is conceptualized as a multidimensional construct consisting of employee satisfaction, employee engagement, perceived organizational justice, and perceived trust.

The research is designed using a quantitative methodology. Data will be collected through a structured questionnaire administered to employees working in service sector organizations. Measurement instruments are adapted from prior studies with established validity and reliability. The collected data will be analyzed using structural equation modeling in order to test the proposed research model and examine the direct effects of AI-supported HR practices on employee experience.

It is expected that artificial intelligence–supported human resource management practices will have positive and significant effects on employee experience. The findings of the study are anticipated to contribute to the academic literature by providing empirical evidence on the role of AI-driven HR practices in shaping employee experience. In addition, the results are expected to offer practical implications for managers in the service sector regarding the human-centered design and implementation of artificial intelligence applications in human resource management. By addressing employee experience from a comprehensive perspective, this study aims to fill an important gap in the literature on digital transformation and human resource management.

Keywords: Artificial Intelligence, Human Resource Management, Employee Experience, Service Sector, Digital Transformation

KAPSAYICI BÜYÜMEYE GENEL BİR BAKIŞ: WEB OF SCIENCE (WoS)'DA YAYINLANMIŞ MAKALELERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

Dr. Bengü KAYAPALI ASLAN

Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, 0000-0002-9398-8921: bkayapali@gantep.edu.tr

ÖZET

Gelir dağılımındaki eşitsizlik, yoksulluk, bölgeler arasındaki eşitsizlik gibi sorunların yalnızca ekonomik büyüme ile çözülmesi yaklaşımının gerçeklikle olan ilişkisi, kapsayıcı büyüme kavramının önemini artırmıştır. Bu çalışmanın amacı, kapsayıcı büyüme konusundaki çalışmaları bibliyometrik göstergelerle analiz etmektedir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden birisi olan bibliyometrik analiz tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda taranan çalışmalar, Web of Science veritabanında yer alan ve İngilizce dilinde yazılan kapsayıcı büyüme konusundaki çalışmalardan oluşmaktadır. Bu noktada belirlenen 626 makale, açık kaynak kodlu "R" programının bir web arayüzü olan Biblioshiny'da analiz edilmiştir. Çalışmada elde edilen öncelikli bulgular, bu alandaki çalışmaların tarihsel sürecinin 1992-2026 yıllarından oluştuğunu göstermektedir. Kapsayıcı büyüme konusundaki çalışmalara ve yazarlara ilişkin bulgular, alanda 2746 yazarın yer aldığı, ortalama makale yaşının 5.17 olduğu, alanda yazılmış makalelerin ortalama 40.45 alıntı sayısına sahip olduğu ve %4,85 yıllık büyüme oranına sahip bir alan olduğu tespitlerini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca çalışma başına 4.35 ortak yazarlılık ve %29,49 uluslararası işbirliğiyle üretilmiş makalelerin olduğu da belirlenmiştir. Yapılan analizde elde edilen bulguların yayınlar, kuruluşlar, ülkeler ve yazarlara göre incelendiği kısımda alana en çok katkı sağlayanlar tespit edilmiş olup, bulgular sayısal verilerle desteklenmiştir. Çalışmanın kavramlara ilişkin bulgularının yer alığı kısımda ağırlıklı olarak büyüme, etki, yönetim, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarının yer aldığı görülmüştür. Kapsayıcı büyüme konusundaki çalışmalarda ağırlıklı olarak kullanılan bu kavramlara ilişkin bulgular kelime ağacı, kelime bulutu, trend konular ve tematik harita analizleriyle tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde bulgular değerlendirilerek gelecek çalışmalara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcı Büyüme, Bibliyometrik Analiz, Biblioshiny, Web of Science (WoS).

Jel Kodları : O4, D6, E64.

A GENERAL OVERVIEW OF INCLUSIVE GROWTH: AN ANALYSIS OF ARTICLES PUBLISHED IN THE WEB OF SCIENCE (WoS) USING BIBLIOMETRIC METHODS

PhD. Bengü KAYAPALI ASLAN

Gaziantep University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics, 0000-0002-9398-8921: bkayapali@gantep.edu.tr

ABSTRACT

The relationship between the approach of solving problems such as income inequality, poverty, and regional disparities solely through economic growth and reality has increased the importance of the concept of inclusive growth. The aim of this study is to analyse studies on inclusive growth using bibliometric indicators. The bibliometric analysis technique, one of the quantitative research methods, was used in this study. The studies scanned in this context consist of studies on inclusive growth written in English and included in the Web of Science database. At this point, the 626 articles identified were analysed in Biblioshiny, a web interface

of the open source "R" program. The primary findings of the study indicate that the historical process of studies in this field spans from 1992 to 2026. Findings regarding studies and authors on inclusive growth revealed that there are 2,746 authors in the field, the average age of articles is 5.17, articles written in the field have an average of 40.45 citations, and the field has an annual growth rate of 4.85%. It was also determined that there are 4.35 co-authors per study and 29.49% of articles are produced through international collaboration. In the section where the findings obtained from the analysis are examined according to publications, institutions, countries, and authors, those who contribute most to the field have been identified, and the findings are supported by numerical data. The section containing the study's findings on concepts showed that the concepts of growth, impact, management, sustainability, and sustainable development were predominantly used. Findings related to these concepts, which are predominantly used in studies on inclusive growth, were identified through word tree, word cloud, trending topics, and thematic map analyses. In the conclusion section of the study, the findings are evaluated and recommendations are made for future studies

Keywords: Inclusive Growth, Bibliometric Analysis, Biblioshiny, Web of Science (WoS).

Jel Codes: O4, D6, E64.

GİRİŞİMCİLİK KİTAP KAPAKLARI: BARTHES GÖSTERGEBİLİM ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Berna TURAK KAPLAN

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Şarkikaraağaç MYO, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü,
ORCID: 0000-0001-6321-2981, bernaturak@isparta.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet KAPLAN

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Şarkikaraağaç MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü,
ORCID: 0000-0002-1359-1028, mehmetkaplan@isparta.edu.tr

ÖZET

Göstergebilim veya işaret bilimi, sembolik unsurların sistematik analizine olanak tanıyan bir dizi varsayımdan oluşmaktadır. Roland Barthes, göstergebilim dünyasında en ayırt edici figürlerden biridir. Ona göre, göstergebilimsel gösterge, bir gösteren ile bir gösterilenden oluşur. Gösterenler düzlemi, anlatım düzlemini, gösterilenler düzlemiyse içerik düzlemini oluştururlar. Gösterilen tasarım ya da nesne değildir, söylenebilirdir, göstergeyi kullananın ondan anladığı şeydir. Onu gösterenin karşıtı yapan tek ayrım, gösterenin bir aracı kimliği taşımasıdır. Bu araştırmada Barthes'ın göstergebilim anlayışı esas alınarak popüler kitap satış sitesindeki son 1 yıl içerisinde en çok satanlar kategorisinde bulunan 10 girişimcilik kitabı, gösterge, gösteren ve gösterilen sınıflandırmasına tabi tutulmuş ardından ise kitap kapaklarının düzanlam ve yananlam çözümlemesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda kitap kapaklarında girişimci, girişimcinin diğer işletmecilerden farkı, girişimcinin yükselişi, girişimcinin küresel düşüncesi gibi vurgulara yer verildiği görülmektedir. Literatürde farklı alanlardaki kitapların kapaklarına yönelik göstergebilimsel araştırmalar mevcut olsa dahi girişimcilik kitap kapaklarına yönelik göstergebilimsel araştırmanın mevcut olmamasından dolayı çalışmanın özgün bir değer taşıdığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Göstergebilimsel Analiz, Girişimcilik, Kitap Kapağı Analizi.

Jel Kodları: M1, M13.

ENTREPRENEURSHIP BOOK COVERS: BARTHESIAN SEMIOTIC ANALYSIS

Dr. Öğr. Üyesi Berna TURAK KAPLAN

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Şarkikaraağaç MYO, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü,
ORCID: 0000-0001-6321-2981, bernaturak@isparta.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet KAPLAN

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Şarkikaraağaç MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü,
ORCID: 0000-0002-1359-1028, mehmetkaplan@isparta.edu.tr

ABSTRACT

Semiotics, or the science of signs, is based on a set of assumptions that allow for the systematic analysis of symbolic elements. Roland Barthes is regarded as one of the most influential figures in the field of semiotics. According to Barthes, a semiotic sign consists of two components: the signifier and the signified. The level of signifiers corresponds to the plane of expression, whereas the level of signifieds constitutes the plane of content. The signified is not a design or a physical object; rather, it refers to what is expressible—that is, the meaning understood by the user of the sign. The fundamental distinction between the signifier and the signified lies in the fact that the signifier functions as a mediating instrument. In this study, drawing on Barthes's semiotic framework, ten entrepreneurship books that appeared in the "best sellers" category on

a popular online book sales platform over the past year were analyzed through the classification of sign, signifier, and signified. Subsequently, the book covers were examined through denotative and connotative analyses. The findings reveal that the covers emphasize themes such as the entrepreneur, the distinction between the entrepreneur and other business actors, the rise of the entrepreneur, and the entrepreneur's global outlook. Although the literature includes semiotic analyses of book covers from various disciplines, the absence of studies focusing specifically on the covers of entrepreneurship books indicates that this research carries original value.

Keywords: Semiotic Analysis, Entrepreneurship, Book Cover Analysis.

WEBERYAN BÜROKRASİDEN ALGORİTMİK YÖNETİŞİME: KAMU YÖNETİMİNDE BÜROKRATİK ÖZNENİN DÖNÜŞÜMÜ

Dr. Öğr. Ü. Cem ANGIN

Ordu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

ORCID: 0000-0002-2813-5586, E-Posta: angin52@gmail.com

ÖZET

Yapay zekâ insana ait temel becerileri taklit edebilen, onları sorunların çözümünde kullanabilen yüksek düzeydeki teknolojik sistemleri ifade etmektedir. Günümüzde bu sistemlerden sağlık, eğitim, sosyal hizmetler, afet yönetimi, savunma sanayi, trafik gibi pek alanda yararlanılmaktadır. Yapay zekanın kamu yönetiminde ve hizmetlerinde her geçen gün daha da yaygınlaşması önemli bazı tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Bu tartışma eksenlerinden biri de algoritmik yönetişim anlayışıdır. En genel tanımlamayla algoritmik yönetişim, kamu yönetiminde (politikalarının oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesi) karar süreçlerinde yapay zekanın etkin kılınmasıdır. Dolayısıyla uzun yıllar modern devletin yönetim anlayışı ve kamu yönetiminin temel felsefesi haline gelen Weberyan bürokrasi düşüncesi (hiyerarşik örgütlenme, merkeziyetçi anlayış, kurallara bağlılık, gayri-şahsilik, yasal-ussal otorite gibi) günümüzde algoritmik yönetişim ile yeniden şekillenmektedir. Diğer bir ifadeyle Weberyan bürokrasinin öznesi olan insan merkezli politika belirleme, karar alma, uygulama ve izleme süreçleri; algoritmik yönetişim ile birlikte yerini yapay zekâ temelli yeni bir yönetsel anlayışa bırakmaktadır. Ancak bu anlayış aynı zamanda şeffaflık, tarafsızlık, meşruiyet gibi temel meseleleri de gündeme getirmektedir.

Bu çalışma kamu yönetiminde giderek artan şekilde yapay zekâ kullanımının sadece teknik bir modernleşme süreci mi yoksa yönetsel iktidarın niteliğini değiştiren yapısal bir dönüşüm mü olduğunu sorgulamaktadır. Bu çerçevede, algoritmik sistemlerin kamu gücünün kullanımında yeni bir "görünmez bürokrasi" yaratıp yaratmadığı da tartışmanın merkezinde yer almaktadır. Çalışmanın kapsamı, algoritmik yönetişimin yönetsel ve normatif boyutlarına odaklanmaktadır. Yöntemsel açıdan literatürden yararlanılan bu çalışmanın amacı, yapay zekâ ve algoritmik yönetişim kavramlarını kamu yönetimi perspektifinden teorik ve kavramsal olarak analiz etmek; bu teknolojilerin kamu yönetimi üzerindeki etkilerini yönetişim, hesap verebilirlik ve demokratik denetim bağlamında değerlendirmektir. Çalışma sonucunda, yapay zekâ temelli algoritmik yönetişimin kamu yönetiminde etkinlik, hız ve maliyet avantajları sağladığını; ancak şeffaflık, hesap verebilirlik ve demokratik denetim açısından birtakım yapısal eksiklikler içerdiği görülmüştür. Çalışmanın kamu yönetimi, yapay zekâ ve algoritmik yönetişim ilişkisini ele alması ve bunu bütüncül bir perspektif sunması yönüyle literatüre katkı sağlaması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Algoritmik Yönetişim, Kamu Yönetimi, Yapay Zekâ, Weberyan Bürokrasi

Jel Kodları: H83, O33, D83

FROM WEBERIAN BUREAUCRACY TO ALGORITHMIC GOVERNANCE: THE TRANSFORMATION OF THE BUREAUCRATIC SUBJECT IN PUBLIC ADMINISTRATION

Asst. Prof. Cem ANGIN

Ordu University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration

ORCID: 0000-0002-2813-5586, Mail: angin52@gmail.com

ABSTRACT

Artificial intelligence refers to advanced technological systems that are capable of imitating fundamental human abilities and using them in problem-solving processes. Today, these systems are utilized in many fields such as healthcare, education, social services, disaster management, defense industry, and traffic. The increasing prevalence of artificial intelligence in public administration and public services brings along several important debates. One of the main axes of these debates is the concept of algorithmic governance. In its most general definition, algorithmic governance refers to the effective use of artificial intelligence in decision-making processes within public administration (in the formulation, implementation, and evaluation of public policies). Accordingly, the Weberian bureaucratic paradigm—which for many years has constituted the governing philosophy of the modern state and public administration (hierarchical organization, centralization, rule-based operation, impersonality, and legal-rational authority)—is being reshaped today through algorithmic governance. In other words, the human-centered processes of policy formulation, decision-making, implementation, and monitoring, which form the core of Weberian bureaucracy, are being replaced by a new administrative approach based on artificial intelligence through algorithmic governance. However, this approach simultaneously raises fundamental issues such as transparency, impartiality, and legitimacy.

This study questions whether the increasingly widespread use of artificial intelligence in public administration represents merely a process of technical modernization or a structural transformation that alters the nature of administrative power. Within this framework, the discussion also focuses on whether algorithmic systems create a new form of "invisible bureaucracy" in the exercise of public authority. The scope of the study concentrates on the administrative and normative dimensions of algorithmic governance. Methodologically, the study draws on the literature, and its aim is to analyze the concepts of artificial intelligence and algorithmic governance theoretically and conceptually from a public administration perspective, and to evaluate the effects of these technologies on public administration in the context of governance, accountability, and democratic oversight. As a result of the study, it is observed that artificial intelligence–based algorithmic governance provides advantages in terms of efficiency, speed, and cost in public administration; however, it also contains certain structural deficiencies with regard to transparency, accountability, and democratic control. It is anticipated that the study will contribute to the literature by addressing the relationship between public administration, artificial intelligence, and algorithmic governance and by presenting this relationship from a holistic perspective.

Keywords: Algorithmic Governance, Public Administration, Artificial Intelligence, Weberian Bureaucracy

Jel Codes: H83, O33, D83

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLERDE ÇEVRESEL KUZNETS EĞRİSİ HİPOTEZİNİN YENİDEN SINANMASI: TİCARİ AÇIKLIK VE YENİLENEBİLİR ENERJİNİN İYİLEŞTİRİCİ ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Duygu ÇELİK

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, ORCID: 0000-0003-3298-2152, E-Posta: dcelik@gelisim.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kerem BÖRÜ

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, ORCID: 0000-0001-8233-1484, E-Posta: mkboru@gelisim.edu.tr

ÖZET

Çalışmada ekonomik büyüme, ticari dışa açıklık ve enerji verimliliğinin çevre kirliliği (CO2 Emisyonları) üzerine olan etkisi gelişmekte olan grubu üzerinde incelenmiştir. Çalışmaya Dünya Bankasının üst-orta düzey gelirli gelişmekte olan ülkeler kategorisindeki 37 ülke dahil edilmiştir. Seçilen dönem aralığı 2000-2023 yılları arasıdır. Çalışmada Parks-Kmenta Esnek Genelleştirilmiş En Küçük Kareler (FGLS) yöntemi kullanılarak tahminler yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre ekonomik büyüme (GDP)'de %1'lik bir artış olduğunda çevre kirliliği yani CO2 emisyonlarında %2.71'lik bir artış görülmektedir. Bu durum ekonomik büyümenin belirli bir noktasına kadar bu şekilde ilerlemektedir. Yani ekonomik büyümenin ilk aşamalarında ekonomik büyüme çevre kirliliğini arttırmaktadır. Fakat daha sonra bu süreç zirve yaparak bir dönüm noktasına girmekte ve ekonomik büyümenin ilerleyen aşamalarında durum tersine dönmektedir. Dönüm noktasından sonra ekonomik büyümedeki (GDP2) %1'lik bir artış çevre kirliliğini yani CO2 emisyonlarını %0.16 oranında azaltmaya başlamaktadır. Yani zenginlik arttıkça belirli bir gelir seviyesinden sonra çevreye daha fazla önem verilmekte ve çevre kirliliği azalmaktadır. Çalışmanın diğer değişkenlerine bakıldığında enerji kullanımında (ENG) %1'lik bir artış olduğunda çevre kirliliği yani CO2 emisyonları %1.73 oranında artmaktadır. Ticarette (TRD) %1'lik bir artış olduğunda CO2 emisyonları %2.08 azalmaktadır. Yenilenebilir enerji tüketimi (REW) %1 arttığında CO2 emisyonları %0.17 azaltmaktadır. Çalışmanın kontrol değişkenlerinden olan kent nüfusu yoğunluğu(URB) %1 arttığında çevre kirliliği yani CO2 emisyonları %1.06 artmaktadır. Çalışmanın değişkenleri incelendiğinde çevre kirliliğini en fazla arttıran faktörün, ülkelerin düşük gelir seviyelerinde iken gösterdiği ekonomik büyüme çabaları (GDP: %2.71) olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmaya konu olan ülkeler için dönüm noktası 3.077 $'dır. Yani kişi başı milli gelir 3.077 $ seviyesine gelene kadar çevre kirliliği artmakta, bu gelir seviyesinde zirve yapmakta daha sonra ise ekonomik büyümenin çevre kirliliği üzerine olan etkisi pozitiften negatife dönmektedir. Yani çevre kirliliği azalmaya başlamaktadır. Bu durum gelişmekte olan ülkelerin dış ticaret ve yenilenebilir enerjiye ağırlık vererek dönüm noktasına daha hızlı ulaşabileceğini, böylelikle de çevreyi önce kirletip sonra temizlemek zorunda kalmayabileceklerini de ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Büyüme, Çevresel Sürdürülebilirlik, Dış Ticaret, Yenilenebilir Enerji, Kentleşme

Jel Kodları : O47, Q01, F14, Q43, O18

RE-VISITING THE ENVIRONMENTAL KUZNETS CURVE HYPOTHESIS IN DEVELOPING ECONOMIES: THE MITIGATING ROLE OF TRADE OPENNESS AND RENEWABLE ENERGY

Assist. Prof. Dr. Duygu ÇELİK

İstanbul Gelişim University, Vocational School, Finance, Banking and Insurance Department, ORCID: 0000-0003-3298-2152, E-Mail: dcelik@gelisim.edu.tr

Assist. Prof. Dr. Mustafa Kerem BÖRÜ

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Vocational School, Finance, Banking and Insurance Department ORCID: 0000-0001-8233-1484, E-Mail: mkboru@gelisim.edu.tr

ABSTRACT

This study investigates the impact of economic growth, trade openness, and energy consumption on environmental pollution (specifically, CO2 emissions) within a group of developing economies. The sample consists of 37 countries classified as upper-middle-income developing economies by the World Bank, covering the period from 2000 to 2023. The estimations were conducted using the Parks-Kmenta Feasible Generalized Least Squares (FGLS) method.The findings indicate that a 1% increase in economic growth (GDP) leads to a 2.71% increase in CO2 emissions. This relationship persists up to a certain threshold; initially, economic growth degrades environmental quality. However, this process eventually peaks, reaching a turning point where the relationship inverts in later stages of development. Beyond this turning point, a 1% increase in economic growth (represented by the squared GDP term) reduces CO2 emissions by 0.16%. In other words, as wealth increases beyond a specific income level, greater emphasis is placed on environmental quality, leading to a reduction in pollution. Regarding other variables, a 1% increase in energy use (ENG) raises CO2 emissions by 1.73%. Conversely, a 1% increase in trade openness (TRD) reduces emissions by 2.08%, and a 1% increase in renewable energy consumption (REW) leads to a 0.17% reduction in emissions. Urban population density (URB), included as a control variable, is found to increase CO2 emissions by 1.06% for every 1% increase. An analysis of the variables reveals that the primary driver of environmental degradation is the economic growth efforts of countries at lower income levels (GDP impact: 2.71%). Furthermore, the calculated turning point for the studied countries is $3,077 per capita. This implies that environmental pollution rises until per capita income reaches $3,077, peaks at this level, and subsequently, the impact of economic growth on pollution shifts from positive to negative. These results suggest that by prioritizing foreign trade and renewable energy, developing countries can reach this turning point more rapidly, thereby potentially avoiding the "pollute first, clean up later" trap.

Keywords: Economic Growth, Environmental Sustainability, Foreign Trade, Renewable Energy, Urbanization

Jel Codes: O47, Q01, F14, Q43, O18

İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİ İÇİN YENİ MESLEKİ KİMLİK: YAPAY ZEKA OKURYAZARLIĞI ÖLÇEĞİ

Öğr. Gör. Ece Firuze BADAK

Öğr. Gör., Ece Firuze BADAK, Sinop Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, İngilizce Birimi, 0000-0002-0089-6922:, efbadak@sinop.edu.tr

Prof. Dr. Ceylan YANGIN ERSANLI

Prof. Dr., Ceylan YANGIN ERSANLI, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi, İngiliz Dili Eğitimi, 0000-0002-4180-4027:, ceylanyangin@gmail.com

ÖZET

Hızla büyüyen yapay zeka (YZ) teknolojileri dil eğitiminin seyrini değiştirmektedir. Bunun sonucunda YZ çağında dil eğiticilerinin edinmesi gereken becerilere yenileri de eklenmiştir. Bu dönüşüm çok yönlü becerileri kapsayan YZ okuryazarlığını kritik bir konuma getirmektedir. YZ okuryazarlığı YZ araçlarına yönelik teknik bilgiyi, YZ teknolojilerini doğru ve etik bir şekilde kullanmayı, elde edilen girdileri eleştirel bir bakış açısıyla ele almayı, pedagojik bilinçle öğretim sürecini yönetmeyi, doğru istem yazmayı içermektedir Alan yazın incelendiğinde İngilizce öğretmenlerinin YZ okuryazarlığı düzeylerini ölçmeye yönelik çalışmalarının az olduğu göze çarpmaktadır. Bu bağlamda, devam eden mevcut çalışma, İngilizce öğretmenlerinin YZ okuryazarlık düzeylerini belirlemek için özgün bir ölçek geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın odak noktası, Yapay Zeka-Teknolojik Pedagojik İçerik Bilgisi (YZ-TPAİB) teorisine dayalı olarak, İngilizce öğretmenlerinin YZ araçlarına ilişkin farkındalıklarını, öğrencilerinin dil gelişimine katkıda bulunabilecek pedagojik uyum becerilerini, YZ çıktılarını değerlendirme becerilerini ve algoritmik düşünme ve etik düşünme becerilerini ölçmektir. Bu amaçla, bir grup İngilizce öğretmeni ve öğretmen eğitmeni ile görüşülmüştür. Katılımcılardan toplanan nitel veriler içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar ölçeğin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: YZ Okuryazarlığı, YZ- Teknolojik Pedagojik İçerik Bilgisi, Yabancı Dil Öğretmenleri, Yabancı Dil Eğitimi

Jel Kodları: I21, I29, O33

NEW PROFESSIONAL IDENTITY FOR ENGLISH LANGUAGE TEACHERS: ARTIFICIAL INTELLIGENCE LITERACY SCALE

Instructor, Ece Firuze BADAK

Instructor, Ece Firuze BADAK, Sinop University, School of Foreign Languages, English Language, 0000-0002-0089-6922:, efbadak@sinop.edu.tr

Prof. Dr. Ceylan YANGIN ERSANLI

Prof. Dr., Ceylan YANGIN ERSANLI, Ondokuz Mayıs University, Foreign Language Education, English Language Teaching, 0000-0002-4180-4027:, ceylanyangin@gmail.com

ABSTRACT

Rapidly growing Artificial Intelligence (AI) technologies are reshaping the course of language education. As a result, newly required competencies have been added to those that language educators need to acquire in the era of AI. This transformation occupies AI literacy in a critical position, encompassing multifaceted skills. AI literacy involves technical knowledge of AI

tools, the ability to use AI technologies correctly and ethically, critically evaluating the inputs obtained, managing the teaching process with pedagogical awareness, and writing accurate prompts. Upon reviewing the literature, it is noticeable that there are few studies aimed at measuring the AI literacy levels of English teachers. In this context, the ongoing current study aims to develop an original scale to determine the AI literacy levels of English teachers. The focus of the study is to measure English language teachers' awareness of AI tools, their pedagogical adaptation skills that can contribute to their students' linguistic development, their ability to evaluate AI outputs and algorithmic thinking skills, and their ethical thinking ability, based on the Artificial Intelligence–Technological Pedagogical Content Knowledge (AI-TPACK) theory. To this end, a group of English language teachers and teacher trainers was interviewed. The qualitative data collected from participants were examined through content analysis. The results obtained contributed to the development of the scale.

Keywords: AI Literacy, AI-TPACK, EFL Teachers, Foreign Language Education

Jel Codes: I21, I29, O33

İNSAN VE YAPAY ZEKÂ YARATICILIĞINI KARŞILAŞTIRILMASI: OKUR ALGISI VE İNSAN-YAPAY ZEKÂ AYIRT ETME BAŞARISI

Efe ÇİL

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ORCID: 0009-0005-8558-618X
efe.cil@ogr.gelisim.edu.tr

Buse ÇAKAR

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ORCID: 0009-0001-4068-8394
buse.cakar@ogr.gelisim.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Arzu SERT ÖZEN

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme (İngilizce) Bölümü, ORCID: 0000-0002-5743-4075 , arsert@gelisim.edu.tr

ÖZET

İnsan, tarih boyunca duygularını ve düşünme biçimini anlamaya ve kontrol etmeye çalışarak insan gibi düşünebilen bir makine yaratma hayali kurmuştur. Bu bağlamda yapay zekânın yalnızca günlük ve basit sorunları yanıtlayan bir araç olmanın ötesine geçerek, karmaşık, sanatsal ve yaratıcı sorunları da ele alabilecek biçimde değerlendirilmesi önem kazanmaktadır. Üretken yapay zekâ araçlarının hızlı yayılımı, okuyucuların yapay zekâ tarafından üretilen metinleri insan tarafından yazılan metinlerle karşılaştırmalı olarak nasıl değerlendirdiğine ilişkin önemli soruları gündeme getirmektedir. Bu çalışma, aynı konuya ilişkin insan tarafından yazılmış bir metin ile yapay zekâ (YZ) tarafından üretilmiş bir metne yönelik üniversite öğrencilerinin algılarını incelemektedir. Veriler, İstanbul'daki bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören 90 öğrenciden toplanmıştır. Her bir katılımcı her iki metni de okumuş ve her metin için genel değerlendirme ile algılanan kaliteyi (yetkinlik, yaratıcılık/özgün fikir ve empatik/insansı ton) ölçen soruları yanıtlamıştır. Bağımlı örneklemler t testi sonuçları, öğrencilerin genel değerlendirmelerinde insan ve YZ metinleri arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir. Bu sonuç, genel düzeyde her iki metnin de benzer biçimde değerlendirildiğine işaret etmektedir. Buna karşılık, YZ tarafından üretilen metin algılanan kalite açısından anlamlı düzeyde daha yüksek puanlanmıştır ($t(89) = -8{,}09$, $p = 0{,}000$, $d = 0{,}85$). Öğrenciler, YZ metnini insan tarafından yazılan metne kıyasla daha yetkin, daha yaratıcı/özgün ve ton olarak daha empatik/insansı olarak algılamıştır. Bu bulgular, en azından bu örneklem bağlamında, YZ tarafından üretilen çıktının genel kabul düzeyi açısından insan yazımını yakalayabildiğini, hatta belirli nitel boyutlarda onu aşabildiğini göstermekte ve üretken YZ'nin eğitim ve yazma bağlamlarında kullanımına ilişkin önemli sonuçlar ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnsan Zekâsı, Teknoloji, Yapay Zekâ, Yaratıcılık

Jel Kodları: M15, O32, Q55

COMPARING HUMAN AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE CREATIVITY: READER PERCEPTION AND HUMAN–AI DISTINGUISHING ACCURACY

Efe ÇİL

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ORCID: 0009-0005-8558-618X
efe.cil@ogr.gelisim.edu.tr

Buse ÇAKAR

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ORCID: 0009-0001-4068-8394

buse.cakar@ogr.gelisim.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Arzu SERT ÖZEN

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme (İngilizce) Bölümü, ORCID: 0000-0002-5743-4075 , arsert@gelisim.edu.tr

ABSTRACT

Throughout history, humanity has dreamed of creating a machine that can think like a human, attempting to understand and control human emotions and thought processes. In this context, it is becoming increasingly important to consider artificial intelligence as more than just a tool for answering everyday and simple questions; it should also be evaluated in terms of its ability to address complex, artistic, and creative issues. The rapid proliferation of generative AI tools raises important questions about how readers evaluate AI-generated texts in comparison to human-written texts. This study examines the perceptions of university students toward a human-written text and an AI-generated text on the same topic. Data was collected from 90 students studying at a private university in Istanbul. Each participant read both texts and answered questions measuring overall evaluation and perceived quality (competence, creativity/originality, and empathetic/human-like tone) for each text. The results of the paired samples t-test showed no significant difference in students' overall evaluations of the human and AI texts, indicating that both texts were evaluated similarly at a general level. In contrast, the AI-generated text was rated significantly higher in terms of perceived quality ($t(89) = -8.09$, $p = .000$, $d = 0.85$). Students perceived the AI text as more competent, more creative/original, and more empathetic/human-like in tone compared to the human-written text. These findings indicate that, at least in the context of this sample, AI-generated output can match human writing in terms of general acceptance and even surpass it on certain qualitative dimensions, with important implications for the use of generative AI in educational and writing contexts.

Keywords: Artificial Intelligence, Creativity, Human Intelligence, Technology

Jel Codes: M15, O32, Q55

AKTİF İSTİHDAM POLİTİKALARINDA DİJİTAL BECERİLERİN ROLÜ: İŞKUR SOSYAL ÇALIŞMA PROGRAMI ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Gonca GEZER AYDIN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi , Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, ORCID:0000-0001-5219-9275, E-Posta: goncagezer@comu.edu.tr

Doç. Dr. Canan Öykü DÖNMEZ KARA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi , Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü,ORCID:0000-0002-7825-3652, E-Posta: oykudonmez@comu.edu.tr

Zarife ÖZMANDACI

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi , Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi,ORCID:0000-0002-6718-3716, E-Posta: demirzarife96@gmail.com

ÖZET

Dijitalleşme, son yıllarda işgücü piyasalarının ve istihdam biçimlerinin dönüşmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Çalışma yaşamında dijital becerilere sahip olma ve bu becerileri etkin bir şekilde kullanabilme, istihdam edilebilirliğin temel belirleyicilerinden biri haline gelmektedir. Diğer taraftan işgücü içerisinde bu becerilere erişimde ortaya çıkan eşitsizlikler, dışlanma ve dezavantajlılık yaratmaktadır. Bu nedenle devletler, dijital becerileri kazandırmaya yönelik aktif işgücü piyasası politikaları geliştirmeye başlamıştır. Ancak bu gelişmeler, uygulanan politikaların dezavantajlı gruplar açısından kapsayıcı olup olmadığı sorusunu da gündeme getirmektedir. Çalışma, bu sorunsalı Türkiye bağlamında ele alarak, dijital becerilerin aktif işgücü piyasası politikaları içinde yeni bir eşitsizlik hattı oluşturup oluşturmadığını sorgulamaktadır. Çalışma kapsamında İŞKUR (Türkiye İş Kurumu)'un gençlere yönelik olarak uyguladığı "Sosyal Çalışma Programı" ele alınmaktadır. Programın, işgücü piyasasında dezavantajlı gruplardan birini oluşturan gençlerin dijital beceri temelli yaşadıkları eşitsizliklere etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırma, nitel araştırma yönteminden faydalanılarak tasarlanmış; durum çalışması deseni ile incelenmiştir. Türkiye'de uygulanan aktif işgücü piyasası politikaları, dijital beceri kazandırma ekseninde bir "durum" olarak ele alınmıştır. Bu durum hem politika belgeleri hem de sahadaki aktörlerin deneyimleri üzerinden bütüncül bir biçimde içerik analizine tabi tutulmuş; MAXQUDA Analytics 20 programında derlenerek analiz edilmiştir. Görüşmeler iki ana aktör grubuyla gerçekleştirilmiştir. İlk grubu, Sosyal Çalışma Programı'na katılmış gençler oluşturmaktadır. İkinci grupta ise politika uygulayıcıları yer almaktadır. Araştırma sonucunda, Türkiye'de dijital beceri odaklı aktif işgücü piyasası politikalarının dezavantajlı gruplar açısından sınırlı ölçüde kapsayıcı olduğu görülmüştür. Bu bağlamda dijital altyapının ve temel dijital okuryazarlık eksikliğinin başlıca dışlanma mekanizmaları olarak ön plana çıktığı sonucuna varılmıştır. Bu durum, dijital becerilerin teknik bir yeterlilikten çok, dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına duyarlı bir sosyal politika alanı olarak ele alınması gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Beceriler, Aktif İstihdam Politikaları, Gençler, İşkur

Jel Kodları : E24, J13, J23, J24

THE ROLE OF DIGITAL ABILITIES IN ACTIVE LABOR MARKET POLICIES: THE EXAMPLE OF THE İŞKUR SOCIAL WORK PROGRAM

Doç. Dr. Gonca GEZER AYDIN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi , Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, ORCID:0000-0001-5219-9275, E-Posta: goncagezer@comu.edu.tr

Doç. Dr. Canan Öykü Dönmez Kara

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi , Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü,ORCID:0000-0002-7825-3652, E-Posta: oykudonmez@comu.edu.tr

Zarife Özmandacı

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi , Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-6718-3716, E-Posta: demirzarife96@gmail.com

ABSTRACT

Digitalization has played a significant role in changing labor markets and forms of employment in recent years. Having digital abilities in working life and being capable of using these abilities effectively has become one of the key indicators of employability. However, inequalities of access to these capabilities within the workforce create exclusion and disadvantage. For this reason, goverments are developing active labor market policies aimed at imparting digital skills. This also brings up the question of whether the policies implemented are inclusive for disadvantaged groups. This study aims to examine whether digital abilities create a new source of inequality within active labor market policies in Turkey. The study was examined the "Social Work Program" carried out by ISKUR (Turkish Employment Agency) for young people. Thus, the aim is to reveal the impact of digital skill-based inequalities experienced by young labor force, one of the disadvantaged groups in the labor market.

The research was designed using qualitative research methods and examined as a case study. Active labor market policies implemented in Turkey were taken as a "case" in terms of digital abilities acquisition. This case was subjected to comprehensive content analysis based on both policy documents and the experiences of actors in the field; it was analyzed using MAXQUDA Analytics 20 software programme. Interviews were conducted with two main groups. The first group consisted of young people who were part of the Social Work Program. The second group consisted of policy implementers. The research shows that Turkey's digital abilities focused active labor market policies are only partially inclusive for disadvantaged groups. In light of this, it has been found that a lack of digital infrastructure and digital literacy are the primary mechanisms of exclusion. This situation indicates that digital skills should be addressed not merely as a technical competency, but as a social policy area sensitive to the needs of disadvantaged groups.

Keywords: Digitalization, digital abilities, active labor market policies, young labor, ISKUR

Jel Codes: E24, J13, J23, J24

TÜRKİYE'NİN YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLERDE REKABET GÜCÜ VE ÜRÜN HARİTALAMASI*

Prof. Dr. Hamza ÇEŞTEPE

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, ORCID: 0000-0003-1541-5703, E-Posta: cestepe@gmail.com

Meltem ÇAKAL

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-1662-8647, E-Posta: meltem.gul.16@gmail.com

ÖZET

İktisadi gelişmesini tamamlayarak gelişmiş ülkeler düzeyine çıkmayı hedefleyen gelişmekte olan ülkeler için, yüksek teknolojili ürün ihracatı büyük önem taşımaktadır. On yıllardır söz konusu hedefe ulaşmak isteyen Türkiye, bu doğrultuda son dönemlerde yüksek teknolojili ürün ihracatını artırmaya çalışmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'nin 2003-2023 dönemi için yüksek teknolojili ürünlerdeki rekabet gücünün ve ürün haritalamasının ampirik olarak ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, ilgili sektörlerin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (RCA) Endeksi, Açıklanmış Simetrik Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi, Ticaret Dengesi Endeksi hesaplanmış ve Widodo'nun Ürün Haritalaması yöntemi kullanılmıştır. RCA hesaplamaları sonucunda, Türkiye'nin 18 yüksek teknolojili ürün grubundan yalnızca üç tanesinde rekabet gücüne sahip olduğu tespit edilmiştir. Ürün haritalaması sonuçlarına göre ise Türkiye, yüksek teknolojili ürünlerden yalnızca bir tane alt sektörde rekabet avantajına sahip net ihracatçı konumdadır. Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet gücünü artırabilmesi için yüksek katma değeri olan mallarda uzmanlaşmaya ağırlık vermesi ve bu malların ihracatını artırmaya yönelik politikalar uygulaması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yüksek Teknolojili Ürünler, Uluslararası Rekabet Gücü, Ürün Haritalaması

Jel Kodları: F10, F14, O14

TÜRKİYE'S COMPETITIVENESS AND PRODUCT MAPPING IN HIGH-TECHNOLOGY PRODUCTS

Prof. Dr. Hamza ÇEŞTEPE

Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics, ORCID: 0000-0003-1541-5703 E-Mail: cestepe@gmail.com

Meltem ÇAKAL

Zonguldak Bülent Ecevit University, Institute of Social Sciences, Department of Economics, ORCID: 0000-0003-1662-8647, ORCID: 0000-0003-1662-8647, E-Mail: meltem.gul.16@gmail.com

ABSTRACT

For developing countries aiming to reach the level of developed countries by completing their economic development, the export of high-tech products is of great importance. Turkey, which has been striving to achieve this goal for decades, has recently been trying to increase its exports of high-tech products. This study aims to empirically determine Turkey's competitiveness and product mapping in high-tech products for the period 2003-2023. In this context, the Revealed Comparative Advantage (RCA) Index, Revealed Symmetric Comparative Advantage Index, and Trade Balance Index of the relevant sectors are calculated, and Widodo's Product Mapping method is used. As a result of the RCA calculations, it is determined that Turkey has a competitive advantage in only three of the 18 high-tech product groups. According to the

* Bu çalışma, birinci yazarın danışmanlığında ikinci yazar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

product mapping results, Turkey is a net exporter with a competitive advantage in only one sub-sector of high-tech products. To increase its competitiveness in international markets, Turkey needs to focus on specializing in high value-added goods and implement policies aimed at increasing the export of these goods.

Keywords: High-Tech Products, International Competitiveness, Product Mapping

Jel Codes: F10, F14, O14

TİROİD HORMON DÜZEYLERİNİN TÜKETİM SÜRECİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Hilal MOLA

Atatürk Üniversitesi ,Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi,Finans ve Bankacılık Bölümü, https://orcid.org/0000-0002-2707-5577, hilal.karatas@atauni.edu.tr

Uzm. Doktor Ülkü İNCE

Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı , https://orcid.org/0000-0001-5517-1489 ulkukaratas84@gmail.com

ÖZET

İnsanlar yaratıldığından beri birçok şeye ihtiyaç duymuştur. Bunlar önceleri barınma, beslenme ve ısınma gibi temel ihtiyaçlarken insanlık modern yaşama doğru ilerleme gösterdikçe bu ihtiyaçlara ek olarak; temel ihtiyaçlardan daha fazla seçenek arama, daha fazla konfor, internet sayesinde bilgiye erişim isteği, diğer insanlar ile iletişim ihtiyacı, eğlenme ve spor gibi ihtiyaçlar da eklenmiştir. Tüketim ihtiyaçları zamanla çeşitlilik göstermiş olup tüketim için ayrılan meblalarda kişiye göre değişkenlik göstermektedir. Bu değişkenlik kişinin metebolizma hızı, enerji ihtiyacı, duygusal ve psikolojik durumundan etkilenmektedir. Bu çalışmada tiroid bezinin fonksiyonlarının bireylerin tüketim süreçlerine etkilerini ortaya koymak amacıyla tiroit fonksiyonlarının kişinin metebolizma hızı, enerji ihtiyacı, duygusal ve psikolojik durumunu nasıl etkilediği ve kişinin tüketim süreçlerine nasıl yansıdığı araştırılmıştır. Bu amaçla çalışmamızda 18-65 yaş aralığında; tiroid fonksiyon bozukluğu bulunan bireyler ile normal tiroid fonksiyonlarına sahip bireyler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Böylece tiroid hormonlarındaki farklılıkların ve vücuda yansımalarının tüketim tercihleri, satın alma süreçleri ve harcama durumlarında ne tür değişimler yarattığı ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Araştırmada nitel yöntem kullanılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Kartopu örnekleme yöntemi ile çalışmaya son altı ay içerisinde TSH, serbest T3 ve serbest T4 değerlerin çalışılmış olan ve tiroit fonksiyon bozukluğu dışında herhangi bir kronik hastalıkları olmayan hastalar dahil edilmiştir. Veri doygunluğuna ulaşım ile sonlandırılan görüşmeler sonucunda bulgular elde edilmiş ve tiroid fonksiyonları ile tüketim davranışları arasındaki ilişki açıklayıcı şekilde değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışma sonucunda Tiroid hormonlarında meydana gelen farklılıkların, bireylerin tüketim davranışları üzerinde oldukça etkili olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca tiroid hormonlarındaki değişimlerin yalnızca fizyolojik değil, aynı zamanda psikolojik etkiler aracılığıyla da tüketim davranışlarını etkilediği ve duygu durumlarındaki değişikliklerinde bireylerin tüketim süreçlerine etkileri olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tüketim Alışkanlıkları, Tiroid Hormonları, TSH, Serbest T4

Jel Kodları: I10, I12, D01, D11

THE IMPACT OF THYROID HORMONE LEVELS ON CONSUMPTION PROCESSES

ABSTRACT

Since the inception of humanity, individuals have had various needs. While these were initially fundamental needs such as shelter, food, and warmth, as society advanced toward modern life, additional needs such as seeking greater variety beyond basic necessities, improved comfort, access to information through the internet, communication with others, entertainment, and sports also emerged. Consumption needs have diversified over time, and the resources allocated for these vary for each person. This diversity is influenced by the individual's metabolic rate, energy requirement, and emotional and psychological state. In the present study, the impact of thyroid gland functions on individuals' metabolic rate, energy needs, and emotional and

psychological state was investigated to reveal how these are reflected in their consumption processes. For this purpose, the study comparatively examined individuals aged 18-65 with thyroid dysfunction and those with normal thyroid function. Therefore, it was aimed to reveal the impact of the differences in thyroid hormones and their reflections on the body on consumption preferences, purchasing processes, and spending patterns. The study employed a qualitative method, and a semi-structured interview technique was used. Through snowball sampling, patients who had been tested for TSH, free T3, and free T4 values within the last six months and had no chronic diseases other than thyroid dysfunction were included in the study. Findings were obtained as a result of interviews that were finalized upon attaining data saturation, and explanatory assessments were made regarding the relationship between thyroid function and consumption behaviors. The findings of the study revealed that differences in thyroid hormones significantly affected the consumption behaviors of individuals. It was also determined that changes in thyroid hormones affected consumption behaviors via not only physiological but also psychological effects, and that changes in mood also influenced the consumption processes of individuals.

Keywords: Consumption Habits, Thyroid Hormones, TSH (Thyroid-Stimulating Hormone), Free T4

Jel Codes: I10, I12, D01, D11

ULUSLARARASI GÖÇ VE İSTİHDAM KORUMASI PERSPEKTİFİNDEN KAYIT DIŞI İSTİHDAMIN İNCELENMESİ: TÜRKİYE'DEN YENİ CİNSİYET TEMELLİ KANITLAR

Doç. Dr. İbrahim AL

Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, ORCID: 0000-0002-2653-4663, ibrahimal@ktu.edu.tr

Doç. Dr. Aslı GÜLER

Ordu Üniversitesi, Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, ORCID: 0000-0002-2900-1184, asliguler24@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Nuran ÖZTÜRK OFLUOĞLU

Trabzon Üniversitesi, Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu, Dış Ticaret Bölümü, ORCID: 0000-0003-3617-5139, nozturk@trabzon.edu.tr

ÖZET

Özellikle Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Asya'dan gelen göçmenler için hem bir transit güzergâh hem de bir varış ülkesi olarak işlev gören Türkiye, bu yönüyle küresel göç akışlarında önemli bir merkez konumuna gelmiştir. Bu durum, yerli işgücü piyasasında kayıt dışı istihdam başta olmak üzere çeşitli problemleri de beraberinde getirmiştir. Çalışma, 2000-2023 dönemi için Türkiye'deki kayıt dışı istihdamın cinsiyete özgü belirleyicilerinin kapsamlı bir analizini sunmakta ve göç, cinsiyet eşitsizliği ve iş koruma mevzuatının dinamik rollerini vurgulamaktadır. Etkileşim terimleri içeren Kesirli Fourier AutoRegressive Distributed Lag (ARDL) modelini kullanan araştırma, erkek ve kadın kayıt dışı istihdam oranları arasında ayrım yaparak, cinsiyetler arası heterojen etkilerin incelenmesine olanak sağlamaktadır. Ampirik sonuçlar, hem göçün hem de cinsiyet eşitsizliğinin kayıt dışı istihdamın yaygınlığına önemli ölçüde katkıda bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca, iş koruma mevzuatının, özellikle göçmen işgücü katılımıyla etkileşimi yoluyla, bu etkileri hafiflettiği ve düzenleyici çerçeveler ile işgücü piyasası dinamikleri arasında karmaşık bir etkileşimi gösterdiği bulunmuştur. Granger nedensellik testleri, hem kısa hem de uzun vadeli nedensel ilişkilerin kanıtlarını sunarak, Türkiye'deki işgücü piyasası kayıt dışılığının gelişen ve çok yönlü doğasını vurgulamaktadır. Bu bulgular, kayıt dışılığı etkili bir şekilde azaltmak ve adil işgücü piyasası sonuçlarını teşvik etmek için göçü, cinsiyet eşitsizliklerini ve iş korumasını eş zamanlı olarak ele alan entegre politika önlemlerinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kayıt Dışı İstihdam, Kadın İşgücü, Uluslararası Göç, Cinsiyet Eşitsizliği, Kesirli Fourier ARDL

Jel Kodları: F22, J46, J61, J68, C32

REVISITING INFORMAL EMPLOYMENT THROUGH THE LENS OF INTERNATIONAL MIGRATION AND EMPLOYMENT PROTECTION: NEW GENDER-BASED EVIDENCE FROM TURKIYE

Assoc. Prof. İbrahim AL

Karadeniz Technical University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics,

ORCID: 0000-0002-2653-4663, ibrahimal@ktu.edu.tr

Asssoc. Prof. Aslı GÜLER

Ordu University, Ünye Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics,

ORCID: 0000-0002-2900-1184, asliguler24@hotmail.com

Assist. Prof. Nuran ÖZTÜRK OFLUOĞLU

Trabzon University, Beşikdüzü Vocational School, Department of Foreign Trade, ORCID: 0000-0003-3617-5139, nozturk@trabzon.edu.tr

ABSTRACT

Serving both as a passageway and a host country, Türkiye has emerged as a major hub in global migration movements, particularly for migrants originating from the Middle East, North Africa, and Asia. This situation has also brought about various problems in the domestic labor market, particularly informal employment. The study provides a comprehensive analysis of the gender-specific determinants of informal employment in Türkiye for the period 2000-23, emphasizing the dynamic roles of migration, gender inequality, and employment protection legislation. Utilizing the Fractional Fourier AutoRegressive Distributed Lag (ARDL) model with interaction terms, the research distinguishes between male and female informal employment rates, allowing for the examination of heterogeneous effects across genders. The empirical results demonstrate that both migration and gender inequality significantly contribute to the prevalence of informal employment. Furthermore, employment protection legislation is found to moderate these effects, particularly through its interaction with migrant labor participation, indicating a complex interplay between regulatory frameworks and labor market dynamics. Granger causality tests provide evidence of both short- and long-term causal relationships, highlighting the evolving and multifaceted nature of labor market informality in Türkiye. These findings underscore the importance of integrated policy measures that address migration, gender disparities, and employment protection simultaneously to effectively reduce informality and promote equitable labor market outcomes.

Keywords: Informal Employment, Female Labor Force, International Migration, Gender Inequality, Fractional Fourier ARDL

Jel Codes: F22, J46, J61, J68, C32

SPOR ORGANİZASYONLARINDA YAPAY ZEKA YÖNETİŞİMİ: ŞEFFAFLIK, HESAP VEREBİLİRLİK VE MAHREMİYET İÇİN UYGULANABİLİR BİR MODEL

Doktorant İbrahim İlkan ŞEKER

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yönetim Bilimleri Doktora Programı, ORCID : 0009-0000-0909-7687, E-posta:ilkanseker@gmail.com

ÖZET

Spor federasyonları ve kulüpler, taraftar etkileşiminden gelir yönetimine kadar geniş bir alanda yapay zeka (AI) tabanlı karar destek sistemlerini hızla benimsemektedir. Bu hız, iki kritik kullanım alanında kurumsal riskleri görünür kılar: (i) taraftar moderasyonu (yorum, mesaj ve içerik akışlarında zararlı içerik tespiti ve müdahale) ve (ii) biletleme (talep tahmini, dinamik fiyatlama, bot/karaborsa tespiti ve kuyruk yönetimi). Bu çalışma, sporda AI kullanımına ilişkin etik ve düzenleyici tartışmaları, şeffaflık, hesap verebilirlik ve mahremiyet boyutlarını birlikte yöneten uygulanabilir bir yönetişim mimarisine dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Önerilen model üç katmandan oluşur: (1) politika katmanı (AI kullanım sınırları, veri sınıflandırma, bilgilendirme ve itiraz mekanizması), (2) süreç katmanı (AI envanteri, risk ve etki analizi, insan gözetimi, denetim izi, tedarikçi yönetimi) ve (3) ürün katmanı (model kartı, veri kartı, performans/önyargı raporu ve sürekli izleme). Model; moderasyonda ifade özgürlüğü, yanlış pozitifler ve ayrımcılık riski; biletlemede fiyat adaleti, erişilebilirlik ve veri minimizasyonu gibi spor alanına özgü gerilim noktalarına doğrudan karşılık veren bir kontrol listesi ile tamamlanır. Sonuç olarak çalışma, federasyon ve kulüp yönetimlerinin AI uygulamalarını güvenilirlik, uyum ve paydaş güveni temelinde yönetebilmesi için pratik bir yol haritası sunar.

Anahtar Kelimeler: Spor yönetimi, yapay zeka yönetişimi, moderasyon, biletleme, şeffaflık, hesap verebilirlik, mahremiyet, risk yönetimi
Jel Kodları: Z2, L83

ARTIFICIAL INTELLIGENCE GOVERNANCE IN SPORTS ORGANIZATIONS: A VIABLE MODEL FOR TRANSPARENCY, ACCOUNTABILITY, AND PRIVACY.

Doctoral Candidate İbrahim İlkan Şeker

Istanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Sports Sciences, Sports Management Sciences Doctoral Program, ORCID: 0009-0000-0909-7687, Email: ilkanseker@gmail.com

ABSTRACT

Sports federations and clubs are rapidly adopting artificial intelligence (AI)-based decision support systems across a wide range of areas, from fan engagement to revenue management. This rapid adoption highlights organizational risks in two critical use cases: (i) fan moderation (detection and intervention in harmful content in comment, message, and content streams) and (ii) ticketing (demand forecasting, dynamic pricing, bot/black market detection, and queue management). This study aims to transform ethical and regulatory debates regarding the use of AI in sports into a viable governance architecture that manages transparency, accountability, and privacy dimensions together. The proposed model consists of three layers: (1) policy layer (AI use limits, data classification, information and appeals mechanism), (2) process layer (AI inventory, risk and impact analysis, human oversight, audit trail, supplier management), and (3) product layer (model card, data card, performance/bias report, and continuous monitoring). The model addresses freedom of expression, false positives, and the risk of discrimination in moderation; The study is complemented by a checklist that directly

addresses sports-specific tension points such as price fairness, accessibility, and data minimization in ticketing. Ultimately, the study provides a practical roadmap for federation and club administrations to manage AI applications based on reliability, compliance, and stakeholder trust.

Keywords: Sports management, AI governance, moderation, ticketing, transparency, accountability, privacy, risk management
Jel Codes: Z2, L83

YAPAY ZEKÂNIN ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE KULLANIMI

Dr. İmren BAYIL

Gaziantep Üniversitesi, Biyoinformatik ve Bilişimsel Biyoloji, ORCID:0000-0001-8613-6539, ib57001@student.gaziantep.edu.tr

ÖZET

Uluslararası ilişkiler alanında karar verme süreçleri, artan bilgi yükü, belirsizlik ve çok boyutlu risk faktörleri nedeniyle giderek daha karmaşık bir yapıya bürünmektedir. Bu doğrultuda yapay zekâ tabanlı karar destek sistemleri, politika yapıcılar ve uluslararası aktörler için önemli bir yardımcı araç olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ algoritmalarına dayalı karar destek sistemlerinin uluslararası ilişkiler bağlamında taşıdığı potansiyeli, risk analizi, senaryo modellemesi ve stratejik öngörü çerçevesinde değerlendirmektir.

Araştırmada, makine öğrenimi (Machine Learning, ML) ve veri modellemesine dayalı yapay zekâ sistemlerinin, büyük veri kümeleri üzerinden desen tanıma, olasılık hesaplama ve tahmin üretme kapasiteleri ele alınmaktadır. Literatüre dayalı olarak gerçekleştirilen analizde, yapay zekâ destekli karar modellerinin uluslararası güvenlik, kriz yönetimi, diplomatik müzakereler ve dış politika planlaması gibi alanlardaki kullanım olanakları incelenmiştir. Ayrıca algoritmik karar verme süreçlerinde kullanılan simülasyon tabanlı yaklaşımların, olası senaryoların önceden test edilmesine imkân sağladığı ve karar alma süreçlerindeki belirsizliği azaltmada etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Elde edilen bulgular, yapay zekâ destekli karar sistemlerinin insan merkezli karar alma süreçlerini tamamlayıcı ve hızlandırıcı bir rol üstlendiğini, hızlı ve veri odaklı değerlendirmeler yapılmasına katkı sunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, algoritmik tarafsızlık, veri güvenliği ve etik sorumluluk gibi konuların önemli sınırlılıklar oluşturduğu görülmektedir. Bu bağlamda, yapay zekâ tabanlı karar mekanizmalarının uluslararası ilişkiler alanında etkin biçimde kullanılabilmesi için teknik yeterlilik ile etik ve politik çerçevenin birlikte ele alınması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, karar destek sistemleri, uluslararası ilişkiler, makine öğrenimi, stratejik analiz

Jel Kodları: F50, C45, D81

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INTERNATIONAL RELATIONS

Dr. İmren BAYIL

Gaziantep University, Bioinformatics and Computational Biology, ORCID:0000-0001-8613-6539, ib57001@student.gaziantep.edu.tr

ABSTRACT

Decision-making processes in the field of international relations are becoming increasingly complex due to the growing information overload, uncertainty, and multidimensional risk factors. In this context, artificial intelligence-based decision support systems are emerging as an important tool for policymakers and international actors. The aim of this study is to evaluate the potential of decision support systems based on artificial intelligence algorithms in the context of international relations within the framework of risk analysis, scenario modeling, and strategic foresight.

The study examines the capabilities of artificial intelligence systems based on machine learning (ML) and data modeling to recognize patterns, calculate probabilities, and generate predictions from large data sets. Based on the literature, the analysis explores the potential applications of AI-supported decision models in areas such as international security, crisis management,

diplomatic negotiations, and foreign policy planning. Furthermore, it has been demonstrated that simulation-based approaches used in algorithmic decision-making processes enable the pre-testing of possible scenarios and are effective in reducing uncertainty in decision-making processes.

The findings indicate that artificial intelligence-supported decision systems play a complementary and accelerating role in human-centered decision-making processes, contributing to rapid and data-driven assessments. However, issues such as algorithmic bias, data security, and ethical responsibility are seen to pose significant limitations. In this context, it is concluded that technical competence and the ethical and political framework must be addressed together for AI-based decision mechanisms to be used effectively in the field of international relations.

Keywords: Artificial intelligence, decision support systems, international relations, machine learning, strategic analysis

Jel Codes: F50, C45, D81

GELENEKSEL YÖNETİMDEN DİJİTAL YÖNETİŞİME: DEZAVANTAJLI KESİMLERİN KAMU POLİTİKALARINA KATILIMI AMAÇTAN ARACA DÖNÜŞÜM MÜ?

Öğr. Gör. Dr. Mehmet ÖLMEZ

İnönü Üniversitesi, Malatya OSB MYO, ORCID: 0000-0002-1462-1241, olmez23@hotmail.com

Dr. Bülent BAYRAK

Malatya Defterdarlığı, Denetim Koordinasyon Müdürlüğü, ORCID: 0000-0003-1056-8866, ardadoruk3588@gmail.com

ÖZET

Yönetim bilimi, geleneksel yönetim anlayışından günümüz dijital yönetişim modeline doğru bir dönüşüm geçirmiştir. Bu dönüşüm ile beraber toplumlarda "dezavantajlı" kesim olarak bilinen kadınlar, engelliler, göçmenler, çocuklar ve eski hükümlüler gibi grupların kamu politikalarına katılımları da artmıştır. Bu artış, dijital yönetişim anlayışının gelişimiyle beraber dezavantajlı kesimlerin kamu politikalarına katılımlarının amaçtan araca dönüştüğü eleştirisini ortaya çıkarmıştır. Çalışmada, geleneksel yönetimden dijital yönetişime geçiş süreci içerisinde toplumsal etkileri artan ve toplum tarafından daha çok fark edilen dezavantajlı kesimlerin kamu politikalarına katılım, düşünce ve eylemlerinin, insani ve demokratik bir amaç için mi yoksa popülist bir araç için mi yapıldığı araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, geleneksel yönetim, dijital yönetişim, kamu politikası ve dezavantajlı kesim kavramlarına yönelik literatür taraması yapılmış ve nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır.

Geleneksel yönetim anlayışının ortaya çıktığı 19. yüzyıldan günümüz dijital yönetişim sürecine kadar bireyler, dünya genelinde gelişen teknoloji ile birlikte dijital devlet, dijital vatandaşlık, akıllı belediyecilik gibi birçok dijital katılım araçları yoluyla kamu politikalarının oluşumuna veya yönlendirilmesine etki edebilmektedir. Özellikle 2000'li yılların başından itibaren Türkiye'nin de dijitalleşmesiyle beraber 'AB'ye üye ülke adaylığı' sürecinde dezavantajlı kesim kavramının kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu doğrultuda dijital yönetişim, toplumdan uzaklaştırılan ya da kendisini toplumdan uzak gören dezavantajlı kesimin kamu politikalarının oluşumunda veya yönlendirilmesinde önemli bir rol almıştır. Türkiye'deki dezavantajlı kesimlerin bu katılımda, demokrasinin ve yönetişimin gerektirdiği toplumsal bir amaca ulaşmakta rol alan bir aktör olarak mı yoksa toplumun tepkisini ve eleştirilerini önlemeye yönelik popülist bir araç olarak mı kabul gördüğü tartışma konusudur. Bu bağlamda, dezavantajlı kesimlere yönelik yapılan çalışmaların bu kesimlerin dijital ortamda görünürlüğünü artırdığını, ancak bu katılımın niteliği hakkında ise karar alma süreçlerine gerçek etkisinin tartışmaya açık olduğunu söylemek mümkündür. Dezavantajlı kesimlerin katılımının genel olarak sembolik düzeyde kaldığı, karar alma süreçlerinde istenilen düzeyde bir etki yaratmadığı görülmektedir. Bu durum, katılımın demokratik ve insani bir amaçtan ziyade popülist bir araç olarak kullanıldığını düşündürmekte ve katılımın ne ölçüde gerçek ve ne kadar etkili olduğu düşüncesini doğurmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Dijital Yönetişim, Dezavantajlı Kesim, Kamu Politikaları

Jel Kodları: H83, Q54, O18, Q55

FROM TRADITIONAL GOVERNANCE TO DIGITAL GOVERNANCE: HAS THE PARTICIPATION OF DISADVANTAGED GROUPS IN PUBLIC POLICIES TRANSFORMED FROM A GOAL INTO A MEANS?

Öğr. Gör. Dr. Mehmet ÖLMEZ

Inonu University, Malatya OSB MYO, ORCID: 0000-0002-1462-1241, olmez23@hotmail.com

Dr. Bülent BAYRAK

Malatya Treasury, Audit Coordination Directorate, ORCID: 0000-0003-1056-8866, ardadoruk3588@gmail.com

ABSTRACT

Management science has undergone a transformation from traditional management concepts to today's digital governance model. With this transformation, the participation of groups known as "disadvantaged" segments of society, such as women, people with disabilities, immigrants, children, and ex-convicts, in public policies has also increased. This increase, alongside the development of digital governance, has led to criticism that the participation of disadvantaged groups in public policy has become a means to an end rather than an end in itself. The study examined whether the participation, thoughts, and actions of disadvantaged groups, whose social impact is increasing and becoming more visible to society during the transition from traditional governance to digital governance, are for humanitarian and democratic purposes or as a populist tool. To this end, a literature review was conducted on traditional governance, digital governance, public policy, and disadvantaged groups, and document analysis was used as a qualitative research method. In this regard, digital governance has played an important role in the formation or direction of public policies for disadvantaged groups who are marginalized from society or who see themselves as marginalized from society.

From the emergence of traditional management concepts in the 19th century to today's digital governance process, individuals around the world can influence the formation or direction of public policies through many digital participation tools such as digital government, digital citizenship, and smart municipal administration, in line with developing technology. Particularly since the early 2000s, with Turkey's digitalization and its candidacy for EU membership, the use of the concept of disadvantaged groups has become widespread. It is a matter of debate whether disadvantaged groups in Turkey are accepted as actors playing a role in achieving a social goal required by democracy and governance, or as a populist tool aimed at preventing public reaction and criticism. In this context, it can be said that efforts targeting disadvantaged groups have increased their visibility in the digital environment, but the real impact of this participation on decision-making processes is open to debate. It is observed that the participation of disadvantaged groups generally remains symbolic and does not create the desired level of impact in decision-making processes. This situation suggests that participation is being used as a populist tool rather than for democratic and humanitarian purposes, raising questions about the extent to which participation is genuine and effective.

Keywords: Administration, Digital Governance, Disadvantaged Group, Public Policies.

Jel Codes: H83, Q54, O18, Q55

SESSİZLİĞİ KIRMAK: DİJİTAL UÇURUM SESSİZ İSTİFAYI TETİKLER Mİ? YAPAY ZEKA OKURYAZARLIĞI VE DİJİTAL DAYANIKLILIĞIN KORUYUCU ETKİSİ

Dr. Güray YILMAZ

Bağımsız Araştırmacı, İşletme ,ORCID: 0000-0003-3760-4150, gurayyilmaz23@hotmail.de,

Dr. Öğr. Üyesi Merve Çiloğlu YÖRÜBULUT

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, ORCID: 0000-0001-9193-0550 , myorubulut@bandirma.edu.tr,

Dr. Öğr. Üyesi Hatice BATMANTAŞ

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Gönen Meslek Yüksekokulu, İşletme, ORCID: 0000-0002-4293-5504, haticesertokbatmantas@gmail.com,

Öğr. Gör. Muhammet YÖRÜBULUT

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Rektörlük Birimi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, ORCID: 0000-0001-7298-6380, muhammetyorubulut@bandirma.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, çalışanların yaşadığı dijital uçurum düzeyinin sessiz istifa davranışları üzerindeki etkisini incelemek ve bu ilişkide yapay zekâ okuryazarlığının aracı, dijital dayanıklılığın ise düzenleyici rolünü ortaya koymaktır. Dijital dönüşüm sürecinin hız kazanmasıyla birlikte çalışanlar arasında teknolojiye erişim, kullanım becerileri ve dijital yetkinlikler açısından belirgin eşitsizlikler oluşmakta; bu durum bireylerin iş süreçlerine uyumunu zorlaştırarak psikolojik geri çekilme davranışlarını tetikleyebilmektedir. Son yıllarda literatürde giderek artan biçimde tartışılan sessiz istifa kavramı, çalışanların yalnızca görev tanımlarıyla sınırlı bir iş anlayışını benimsemesi ve örgüte yönelik duygusal bağlılıklarının zayıflamasıyla karakterize edilmektedir. Araştırma, Türkiye'de faaliyet gösteren çağrı merkezlerinde çalışan bireylerden elde edilen veriler doğrultusunda yürütülmüştür. Veri toplama sürecinde dijital uçurum, yapay zekâ okuryazarlığı, dijital dayanıklılık ve sessiz istifa ölçeklerinden yararlanılmıştır. Toplanan veriler, yapısal eşitlik modellemesi Structural Equation Modeling (SEM) yaklaşımı çerçevesinde uygun istatistiksel yazılımlar kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçüm modelinde güvenirlik ve geçerlik analizleri gerçekleştirilmiş; yapısal model kapsamında doğrudan, dolaylı ve etkileşim etkileri test edilmiştir. Elde edilen bulgular, dijital uçurumun sessiz istifa üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca yapay zekâ okuryazarlığının bu ilişkide kısmi aracı rol üstlendiği, dijital dayanıklılığın ise dijital uçurumun sessiz istifa üzerindeki etkisini zayıflatan anlamlı bir düzenleyici değişken olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, dijital eşitsizliklerin yalnızca teknik değil aynı zamanda davranışsal ve örgütsel sonuçlar doğurduğunu ortaya koymakta; çalışanların yapay zekâ yetkinliklerinin geliştirilmesi ve dijital dayanıklılık düzeylerinin artırılmasının sessiz istifa eğilimlerini azaltmada kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Bu yönüyle araştırma, hem literatüre kuramsal katkı sunmakta hem de yöneticiler için uygulamaya dönük önemli çıkarımlar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Uçurum, Yapay Zeka Okuryazarlığı, Dijital Dayanıklılık, Sessiz İstifa

Jel Kodları: O33, I21, J28, M54, M15

BREAKING THE SILENCE: DOES THE DIGITAL DIVIDE TRIGGER QUIET QUITTING? THE PROTECTIVE EFFECT OF AI LITERACY AND DIGITAL RESILIENCE

Güray YILMAZ

Independent Researcher, , Business Administration, ORCID: 0000-0003-3760-4150, gurayyilmaz23@hotmail.de,

Ph.D., Merve Çiloğlu YÖRÜBULUT

Bandırma Onyedi Eylül University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Labour Economics and Industrial Relations, , ORCID: —, myorubulut@bandirma.edu.tr,

Ph.D., Hatice BATMANTAŞ

Bandırma Onyedi Eylül University, Vocational School of Gönen, Business Administration, , ORCID: 0000-0002-4293-5504, haticesertokbatmantas@gmail.com,

Lecturer Muhammet YÖRÜBULUT

Bandırma Onyedi Eylül University, Rectorate Unit, Labour Economics and Industrial Relations, , ORCID: 0000-0001-7298-6380, muhammetyorubulut@bandirma.edu.tr

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of employees' perceived level of digital divide on quiet quitting behaviors and to reveal the mediating role of artificial intelligence literacy and the moderating role of digital resilience in this relationship. With the acceleration of the digital transformation process, significant inequalities have emerged among employees in terms of access to technology, usage skills, and digital competencies. Such inequalities hinder individuals' adaptation to work processes and may trigger psychological withdrawal behaviors. The concept of quiet quitting, which has been increasingly discussed in the literature in recent years, is characterized by employees adopting a work approach limited strictly to formal job descriptions and exhibiting weakened emotional attachment to their organizations. The study was conducted based on data obtained from individuals working in call centers operating in Türkiye. During the data collection process, validated scales measuring digital divide, artificial intelligence literacy, digital resilience, and quiet quitting were employed. The collected data were analyzed using appropriate statistical software within the framework of the Structural Equation Modeling (SEM) approach. Reliability and validity analyses were performed for the measurement model, while direct, indirect, and interaction effects were tested within the structural model. The findings indicate that the digital divide has a positive and significant effect on quiet quitting. In addition, artificial intelligence literacy was found to play a partial mediating role in this relationship, whereas digital resilience emerged as a significant moderating variable that weakens the effect of the digital divide on quiet quitting. Overall, the study demonstrates that digital inequalities produce not only technical but also behavioral and organizational consequences. The results further reveal that enhancing employees' artificial intelligence competencies and strengthening their digital resilience levels play a critical role in reducing quiet quitting tendencies. In this respect, the research contributes theoretically to the existing literature and provides important practical implications for managers and organizations.

Keywords: Digital Divide, Artificial Intelligence Literacy, Digital Resilience, Quiet Quitting

Jel Codes: O33, I21, J28, M54, M15

ASYA HUNLARINDA ASKERİ EĞİTİM VE SAVAŞ TAKTİKLERİ

Doç. Dr. Murat ÖZTÜRK

İnönü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü E-posta: murat.ozturk@inonu.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-3389-4883

ÖZET

İnsanlar toplum halinde yaşamaya başlamalarıyla beraber, başta ekonomik sebepler olmak üzere, çeşitli nedenlerle birbirleriyle savaşmaya başlamışlardır. Yeryüzünde insanın olup da savaşın olmadığı bir yer yok gibidir. Türk tarihinin kadim devletlerinden Asya Hunları büyük bir medeniyet, akılcı bir devletti. Asya Hun Devleti, Yüeçiler, Tung-hular ve Çin Han Devleti arasında kurulmuş idi. Bu üç güçlü devlet ile savaşarak, bölgenin en önemli gücü haline gelmeleri uzun sürmemiştir. Bu konumu korumaları da temelde yine ordularının gücü ve başarısı sayesinde olmuştur. Türk tarihinin en uzun ömürlü devletlerinden biri olan Asya Hun Devleti, Çin'i uzun yıllar kontrol altında tutmuştur. Çinliler daima hunlar ile başa çıkabilmenin yollarını aramışlardır. Askeri gücü, diplomasi, ekonomi ve iç barış alanlarında da başarılarla taçlandıran Hunlar, Türk tarihinde model bir devlet olmuştur.

Asya Hunları ile ilgili bilgileri Çin kaynaklarından ediniyoruz. Çinlilerin kendi tarihlerini anlatmak için kaydettikleri bilgiler, Hun Çin ilişkilerini de anlatır. Bu kaynaklarda Hunların başka devletlerle ilişkileri hakkında çok sınırlı bilgi vardır. Dolayısıyla Hunların yerleşik komşuları Çin'e karşı yaptıkları askeri faaliyetleri öğrenebiliyoruz ancak kendileri gibi bozkır toplumları ile ne tür ilişkiler kurdukları, nasıl savaştıkları, büyük ölçüde meçhuldür. Örneğin batı komşuları Yüeçiler ile ciddi askeri mücadeleleri vardır ancak bu savaşlarla ilgili bilgimiz son derece sınırlıdır. Bu eksikliklere rağmen elimizdeki veriler özellikle Hunların askeri eğitimleri ve günlük yaşamın orduya etkileri hakkında önemli bilgiler içermektedir. Sadece yazılı kaynaklar değil; arkeolojik kaynaklar da çalışmamız için önem arz etmektedir. Arkeolojik kaynaklar özellikle Hunların silahları ile ilgili zengin veriler içermektedir. Çalışmamızda hem arkeolojik veriler hem de yazılı kaynaklar kullanılarak, Hunların ordu yapısı, askeri eğitimleri ve savaş taktikleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hunlar, Han Devleti, Çin, Savaş, Eğitim

MILITARY TRAINING AND WAR TACTICS OF HSIUNG-NU

Assoc. Prof. Dr. Murat ÖZTÜRK

Inonu University Faculty of Science and Literature Dep. Of History E-mail: murat.ozturk@inonu.edu.tr Orcid ID: 0000-0003-3389-4883

ABSTRACT

With the transition to communal living, humanity began to engage in warfare for various reasons, primarily economic ones. There is virtually no place on Earth where human presence exists without the occurrence of conflict. The Hsiung-nu, one of the ancient states of Turkish history, constituted a great civilization and a rational state. The Asian Hun Empire was established amidst the Yuezhi, the Donghu (Tung-hu), and the Han Dynasty of China. It did not take long for them to become the preeminent power in the region by contending with these three formidable states. Maintaining this status was fundamentally achieved through the prowess and success of their military forces. As one of the longest-enduring states in Turkish history, the Hsiung-nu Empire kept China under its influence for many years. The Chinese consistently sought ways to manage or counter the Hsiung-nu. Crowning their military might with achievements in diplomacy, economy, and domestic peace, the Hsiung-nu Empire became a model state in Turkish history.

Information regarding the Hsiung-nu is primarily derived from Chinese sources. The records maintained by the Chinese to chronicle their own history also elucidate Hsiung-nu-Chinese relations. However, information concerning the Hsiung-nu relations with other states in these sources is quite limited. Consequently, while it is possible to ascertain the military activities conducted by the Hsiung-nu against their sedentary neighbor, China, the nature of their interactions and methods of warfare with fellow steppe societies remain largely obscure. For instance, although there were significant military engagements with their western neighbors, the Yuezhi, our knowledge of these conflicts is extremely restricted. Notwithstanding these deficiencies, the available data provide significant insights, particularly into the military training of the Hsiung-nu and the influence of daily life on the army. In addition to written records, archaeological sources also hold paramount importance for our study. Archaeological data, in particular, encompass rich information regarding Hunnic weaponry. This study will examine the military structure, military training, and battle tactics of the Hsiung-nu by utilizing both archaeological data and written sources. Keywords: Hsiung-nu, Han State, China, Battle, Training

Keywords: Hsiung-nu, Han State, China, Battle, Training

FİNANSAL TEKNOLOJİLERİN EVRENSEL SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: DİJİTAL ALTYAPI DÜZEYLERİNE DAYALI BİR PANEL EŞİK ANALİZİ

Doç. Orhan OZAYDIN

. İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü,ORCID: 0000-0003-2585-1437, E-Posta: orhan ozaydin@medipol.edu.tr

Dr. Hakan YILDIZ

İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü, ORCID: 0000-0002-3611-2755, E-Posta: hakan.yildiz1@medipol.edu.tr

Dr. Erdal HARUNOĞULLARI

İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü, ORCID: 0000-0001-9716-9838, E-Posta: erdal.harunogullari@medipol.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, finansal teknolojilerin (fintech) evrensel sağlık hizmetlerine erişim üzerindeki etkisinin, ülkelerin dijital altyapı düzeyine bağlı olarak değişip değişmediğini incelemektir. Literatürde fintech kullanımının sağlık hizmetlerine erişimi genel olarak artırdığı varsayılmakla birlikte, bu ilişkinin doğrusal ve homojen olduğu yönündeki yaklaşım yeterince sorgulanmamıştır. Bu çalışma, fintech–sağlık erişimi ilişkisinin dijital altyapı düzeyine koşullu ve doğrusal olmayan bir yapı sergileyip sergilemediğini ampirik olarak test etmektedir.

Analizde, 2010–2024 dönemini kapsayan ve 23 gelişmekte olan ülkeye ait dengesiz panel veri seti kullanılmıştır. Sağlık hizmetlerine erişim, Evrensel Sağlık Kapsamı (Universal Health Coverage – UHC) hizmet kapsamı endeksi ile ölçülürken; fintech kullanımı dijital ödeme yapma veya alma oranı ile temsil edilmiştir. Dijital altyapı göstergesi olarak internet kullanım oranı kullanılmıştır. Yöntemsel olarak, doğrusal etkileşimli sabit etkiler panel modelleri ile Hansen tipi panel eşik modelleri birlikte tahmin edilmiştir.

Doğrusal panel modellerden elde edilen bulgular, fintech kullanımının sağlık hizmetlerine erişim üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama etki üretmediğini göstermektedir. Buna karşılık, panel eşik modeli sonuçları fintech etkisinin dijital altyapı düzeyine bağlı olarak anlamlı biçimde farklılaştığını ortaya koymaktadır. İnternet kullanım oranının belirli bir eşik değerin (yaklaşık %84) altında olduğu ülkelerde fintech, sağlık hizmetlerine erişimi güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı biçimde artırmaktadır. Ancak dijital altyapının doygunluğa ulaştığı ülkelerde fintech'in marjinal katkısı zayıflamakta ve istatistiksel önemini kaybetmektedir.

Bu bulgular, fintech'in sağlık hizmetlerine erişimde ikame edici değil, tamamlayıcı bir rol oynadığını göstermektedir. Dijital altyapı ve finansal erişim eksikliklerinin bulunduğu ülkelerde fintech önemli bir politika aracı iken, altyapı doygunluğu sonrasında sağlık erişimini belirleyen temel unsurlar kurumsal kapasite, kamu sağlık harcamaları ve sağlık sistemi yapısı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Fintech, Evrensel Sağlık Kapsamı, Dijital Altyapı, Panel Eşik Modeli

Jel Kodları : I15, O33, G23, C33

THE IMPACT OF FINANCIAL TECHNOLOGIES ON ACCESS TO UNIVERSAL HEALTH COVERAGE: A PANEL THRESHOLD ANALYSIS BASED ON DIGITAL INFRASTRUCTURE LEVELS

Assoc. Prof. Orhan OZAYDIN

İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü,ORCID: 0000-0003-2585-1437, E-Posta: orhan.ozaydin@medipol.edu.tr

Dr. Hakan YILDIZ

İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü, ORCID: 0000-0002-3611-2755, E-Posta: hakan.yildiz1@medipol.edu.tr

Dr. Erdal HARUNOĞULLARI

İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü, ORCID: 0000-0001-9716-9838, E-Posta: erdal.harunogullari@medipol.edu.tr

ABSTRACT

This study investigates whether the impact of financial technologies (fintech) on access to universal health coverage (UHC) varies depending on the level of digital infrastructure. While existing literature generally assumes a positive and linear relationship between fintech adoption and health service access, this study questions the validity of this assumption by exploring potential nonlinear and threshold effects.

Using an unbalanced panel dataset of 23 emerging economies covering the period 2010–2024, the analysis measures access to health services through the Universal Health Coverage (UHC) service coverage index. Fintech usage is proxied by the share of adults engaging in digital payment transactions, while digital infrastructure is represented by internet usage rates. Methodologically, the study combines linear interaction fixed-effects panel models with Hansen-type panel threshold models to capture regime-dependent effects.

The results from linear panel estimations indicate no statistically significant average effect of fintech on access to health services. However, the threshold analysis reveals a clear nonlinear relationship. Fintech significantly improves access to health services in countries where internet penetration remains below a critical threshold (approximately 84 percent). Beyond this level of digital infrastructure saturation, the marginal impact of fintech diminishes and loses statistical significance.

These findings suggest that fintech plays a complementary rather than substitutive role in improving health access. In contexts characterized by limited digital and financial infrastructure, fintech helps alleviate financial frictions and facilitates access to health services. Once digital infrastructure becomes sufficiently developed, however, access to health services is increasingly determined by institutional and structural factors such as public health financing, insurance coverage, and healthcare system capacity. The study highlights the importance of context-sensitive digital and health policy design in emerging economies.

Keywords: Fintech, Universal Health Coverage, Digital Infrastructure, Panel Threshold Model.

Jel Codes: I15, O33, G23, C33

DİJİTAL ÇAĞDA GELENEKSEL MÜZİK: YAPAY ZEKÂ İLE ETKİLEŞİM, DÖNÜŞÜM VE KORUMA

Doç. Dr. Songül ÇAKMAK

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Geleneksel Türk Müziği Bölümü, ORCID: 0000-0002-5781-2814 songulcakmak21@gmail.com

ÖZET

Günümüzün dijital çağında yaşanan teknolojik gelişmeler, müzik üretimi, icrası ve aktarım biçimlerinde köklü değişimlere neden olmaktadır. Özellikle yapay zekâ (YZ) temelli müzik üretim araçlarının giderek yaygınlaşması, geleneksel müziğin tarihsel olarak sözlü kültüre dayalı aktarım süreçlerini yeniden şekillendirmektedir. Bu dönüşüm, yalnızca müzikal yapının dijital ortamlarda yeniden üretilmesini değil; aynı zamanda icracı, dinleyici ve kültürel bellek arasındaki etkileşimin de farklı bir boyut kazanmasını beraberinde getirmektedir. Nitel araştırma deseni kapsamında yürütülen bu çalışmada literatür taraması, karşılaştırmalı müzikal çözümleme ve kuramsal değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Çalışma, yapay zekâ tarafından üretilen melodik ve sözlü içeriklerin geleneksel müzik üretim pratikleriyle olan ilişkisini inceleyerek, dijital teknolojilerin sözlü kültür üzerindeki etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Türk halk müziği repertuvarının yaygın bilinirliğe sahip eserleri olan "Hata Benim", "Kendim Ettim Kendim Buldum", "Bir Ay Doğar", "Uzun İnce Bir Yoldayım", "Çanakkale Türküsü", "Kara Toprak", "Sarı Gelin", "Mihriban", "Nar Danesi" ve "Dur Leyla" gibi yaygınlaşan türküler, yapay zekâ (AI) tarafından üretilmiş dijital versiyonları üzerinden analiz edilmiştir. Bulgular, YZ'nın dijital arşivleme ve erişilebilirlik açısından önemli fırsatlar sunmasına karşın; geleneksel müziğin karakteristik melodi örgüsünü sadeleştirdiğini, ritmik çeşitliliği azalttığını, bağlamsal anlamı zayıflattığını ve sözlü kültürün esnek-doğal aktarım sürecini kesintiye uğratma potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Ayrıca grafiksel analizler, YZ üretimlerinde form bütünlüğü ve kültürel üslup sürekliliğinin belirgin biçimde zayıfladığını ortaya koymuştur. Sonuç olarak çalışma, YZ teknolojilerinin geleneksel müzik için ancak kültüre duyarlı, etik ve bağlam koruyucu yaklaşımlarla kullanıldığında sürdürülebilir bir katkı sağlayabileceğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel müzik, yapay zekâ, sözlü kültür, dijitalleşme, kültürel sürdürülebilirlik, müzik teknolojileri, somut olmayan kültürel miras, algoritmik besteleme, yapay zekâ üretimi müzik, etnomüzikoloji.

Jel Kodları: Z11, Z10, O33, O31, L86

TRADITIONAL MUSIC IN THE DIGITAL AGE: INTERACTION, TRANSFORMATION, AND PRESERVATION THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Assoc. Prof. Dr. Songül ÇAKMAK

Van Yüzüncü Yıl University, Turkish Music State Conservatory, Department of Traditional Turkish Music, ORCID: 0000-0002-5781-2814, E-mail: songulcakmak21@gmail.com

ABSTRACT

In today's digital age, technological advancements are causing profound changes in the ways music is produced, performed, and transmitted. In particular, the increasing prevalence of artificial intelligence (AI)-based music production tools is reshaping the historically oral-based transmission processes of traditional music. This transformation involves not only the reproduction of musical structures in digital environments, but also the emergence of new forms of interaction among performers, listeners, and cultural memory. Conducted within a qualitative research design, the study integrates literature review, comparative musical analysis, and theoretical evaluation methods. This study aims to analyze the effects of digital technologies on oral culture by examining the relationship between melodic and verbal content generated by artificial intelligence and traditional music production practices. Folk songs from the Turkish folk music repertoire that have gained widespread recognition-such as “Hata Benim,” “Kendim Ettim Kendim Buldum,” “Bir Ay Doğar,” “Uzun İnce Bir Yoldayım,” “Çanakkale Türküsü,” “Kara Toprak,” “Sarı Gelin,” “Mihriban,”, “Nar Danesi” and “Dur Leyla”-have been analyzed through their digitally generated versions produced by artificial intelligence (AI). The findings indicate that while AI offers significant opportunities in terms of digital archiving and accessibility, it tends to simplify the characteristic melodic structures of traditional music, reduce rhythmic diversity, weaken contextual meaning, and disrupt the flexible and organic transmission processes inherent in oral culture. Furthermore, graphical analyses reveal a marked weakening of formal coherence and cultural stylistic continuity in AI-generated productions. Overall, the study emphasizes that AI technologies can contribute sustainably to traditional music only when applied through culturally sensitive, ethical, and context-preserving approaches.

Keywords: Traditional music, artificial intelligence, oral culture, digitalization, cultural sustainability, music technologies, ıntangible cultural heritage, algorithmic composition, aı-generated music, ethnomusicology.

Jel Codes: Z10, Z11, O33, O31, L86

YAŞLI BİREYLERE SUNULAN ÜCRETSİZ DİJİTAL BAKIM: ANKARA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Süheyla ERİKLİ SELEK

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet, ORCID: 0000-0002-5817-6469, suheylaerikli@aybu.edu.tr

ÖZET

Gündelik yaşamda dijital teknolojilerin kullanımının artması, bakım emeğinin biçimini ve niteliğini dönüştürmekte; bu dönüşüm literatürde "dijital bakım emeği" kavramını görünür kılmaktadır. Bakım süreçlerinin tamamında dijital araçlar aracılığıyla yürütülen bu yeni bakım biçimi, özellikle nüfusun yaşlanması bağlamında giderek daha önemli bir toplumsal olgu hâline gelmektedir. Bu çalışma, 65 yaş ve üzerindeki yetişkinlere ücretsiz dijital bakım desteği sunan bireylerin gerçekleştirdikleri faaliyetleri, karşılaştıkları güçlükleri ve sürece ilişkin değerlendirmelerini incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma deseni kullanılan çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla 18 katılımcıdan veri toplanmış ve veriler tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Dijital bakım tartışmaları uluslararası literatürde hızla genişlerken, Türkiye'de konunun hem kuramsal hem de ampirik düzeyde sınırlı kalması nedeniyle bu çalışma; bireylerin dijital bakım pratiklerini, karşılaştıkları zorlukları ve destek gereksinim duydukları alanları inceleyerek alana katkı sunmayı hedeflemektedir.

Bulgular, katılımcıların çoğunun dijital bakım emeğini ebeveynleri için üstlendiğini ve bu emeğin ağırlıklı olarak sağlık ve finansal hizmetlere erişimin kolaylaştırılmasına odaklandığını göstermektedir. Başka bir deyişle, e-Devlet, e-Nabız, çevrim içi bankacılık ve randevu sistemleri gibi dijital platformlar, katılımcıların büyük bir kısmı için bakım faaliyetlerinin ayrılmaz bileşenleri hâline gelmiştir. Katılımcılar dijital araçların kolaylaştırıcı yönlerini kabul etmekle birlikte dijital beceri farklılıkları, güvenlik kaygıları ve kurumsal destek yetersizliğini önemli sorunlar olarak belirtmiştir. Sonuç olarak, dijital bakım emeği, teknolojinin olanakları ile bakımın toplumsal yapısı arasındaki etkileşimden doğan karmaşık bir olgudur. Bu nedenle dijital bakım, refah devleti politikaları, dijital erişilebilirlik ve sosyal adalet boyutlarıyla birlikte ele alınması gereken bütüncül bir sosyal politika alanı olarak görülmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı bakımı, ücretsiz bakım emeği, dijital bakım emeği

Jel Kodları: J14, D13, 033

FREE DIGITAL CARE FOR OLDER ADULTS: AN EMPIRICAL STUDY FROM ANKARA

Assoc. Prof. Dr. Süheyla ERİKLİ SELEK

Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Health Sciences, Department of Social Work, ORCID: 0000-0002-5817-6469, suheylaerikli@aybu.edu.tr

ABSTRACT

The increasing use of digital technologies in everyday life is transforming the form and nature of care labor; this transformation has rendered the concept of "digital care labor" visible in the literature. This new form of care, carried out through digital tools across all stages of care processes, is becoming an increasingly significant social phenomenon, particularly in the context of population aging. This study aims to examine the activities performed by individuals who provide unpaid digital care support to adults aged 65 and over, the challenges they encounter, and their evaluations of the process. Employing a qualitative research design, data were collected from 18 participants through a semi-structured interview form and analyzed using thematic analysis. While discussions on digital care are rapidly expanding in the

international literature, the topic remains limited both theoretically and empirically in Turkey. Therefore, this study seeks to contribute to the field by examining individuals' digital care practices, the difficulties they face, and the areas in which they require support.

The findings indicate that most participants undertake digital care labor for their parents and that this labor primarily focuses on facilitating access to healthcare and financial services. In other words, digital platforms such as e-Government, e-Nabız, online banking, and appointment systems have become integral components of care activities for the majority of participants. Although participants acknowledge the facilitating aspects of digital tools, they also identify differences in digital skills, security concerns, and the inadequacy of institutional support as major challenges. In conclusion, digital care labor is a complex phenomenon that emerges from the interaction between the possibilities offered by technology and the social structure of care. Therefore, digital care should be regarded as a holistic social policy field that must be addressed together with welfare state policies, digital accessibility, and social justice dimensions.

Keywords: Elderly care, unpaid care labor, digital care labor

Jel Codes: J14, D13, 033

Giriş

Dünya genelinde bakım emeği; nüfusun hızla yaşlanması, doğurganlık oranlarının düşmesi, kadınların işgücüne katılımındaki artış ve dijitalleşme süreçlerinin ivme kazanmasıyla birlikte hem devlet politikalarının hem de sosyal refah tartışmalarının merkezinde yeniden ele alınmaktadır. Özellikle yaşlı nüfusun artışı, bakım hizmetlerine olan ihtiyacı niceliksel ve niteliksel olarak büyütmekte; bu durum bakımın kim tarafından, hangi koşullarda ve hangi araçlar aracılığıyla sağlandığına ilişkin soruları daha görünür hâle getirmektedir. Yaşlı bireylerin bakımı, pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de büyük ölçüde aile üyeleri ve yakın sosyal çevre aracılığıyla karşılanmaktadır. Bu durum, bakım emeğinin kamusal bir hizmetten ziyade hane içi ve topluluk temelli bir sorumluluk olarak örgütlendiğini göstermektedir.

Uluslararası yazında dijital bakım teknolojilerine ilişkin çalışmalar giderek artmakla birlikte, bu çalışmaların büyük bölümü ücretli bakım hizmetlerine, platform temelli bakım işlerine ya da teknolojik müdahalelerin etkinliğine odaklanmaktadır. Türkiye'de ise dijitalleşmenin aile içi ve topluluk düzeyindeki ücretsiz bakım emeğini nasıl dönüştürdüğüne ilişkin ampirik araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı, 65 yaş ve üzeri bireylerin bakım ihtiyaçlarını dijital teknolojiler aracılığıyla karşılayan bireylerin deneyimlerini incelemektir. Böylelikle çalışma, Türkiye bağlamında oldukça sınırlı olan dijital bakım emeği literatürüne saha temelli katkı sunmayı hedeflemektedir.

1. Dijitalleşme ve Bakım Emeği

Bakım emeği, ülkelerin siyasi tercihlerine, kültürel özelliklerine, dini inançlarına ve toplumsal normların cinsiyet üzerindeki etkilerine bağlı olarak şekillenmektedir. Buna bağlı olarak bakım emeği, ücretli-ücretsiz, sözleşmeye dayalı veya ahlaki yükümlülük temelinde gönüllü olarak verilebilmektedir (Knijn ve ark., 1997, s.330). Cinsiyet perspektifinden bakıldığında bakım hizmetlerinin büyük ölçüde kadınlar tarafından yerine getirildiği görülmektedir. Bu durum hiç şüphesiz sanayileşme süreci ile ortaya çıkan iş bölümünün bir sonucudur. Bu süreçte toplumsal yapıdan kaynaklı cinsiyet rollerinin netleştiği ve kadının yeme, temizlik, ütü gibi günlük bakım

işlerini yürüttüğü, ev içerisinde çocuklara, engelliye ve yaşlı bireylere yönelik "ücretsiz" bakım hizmeti vererek refah sağlayıcı konumda bulunduğu bilinmektedir (Moreno, 2001, s. 376). Ayrıca çocuklukta öğrenilen davranış kalıpları ve süregelen toplumsal yapıların oluşturduğu cinsiyet önyargıları, kadınların bakım işine daha "uygun" olarak görülmesine neden olabilmektedir (Tavernier, Reilly ve Boulhol, 2023, s. 89).

Dijitalleşme, sosyal yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi bakım alanını da etkileyerek yeni bir emek biçimi olan "dijital bakım emeği"ni ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu emek dijital teknolojilerin bakım süreçlerine entegre edilmesiyle ortaya çıkan hem ücretsiz hem de ücretli bakım pratiklerinin dijital araçlar aracılığıyla yürütülmesini ifade etmektedir. Bu kapsamda dijital bakım emeği; sağlık uygulamaları kullanımı, uzaktan hasta takibi, çevrimiçi randevu sistemlerinin yönetimi, iletişim uygulamaları aracılığıyla bakım koordinasyonu ve aile içi bakım süreçlerinin dijital platformlarda organize edilmesi olmak üzere geniş bir faaliyet alanını içermektedir (López Gómez ve Lezaun, 2021). Dijital bakım teknolojilerinin yükselişi ve demografik faktörler ücretsiz aile bakımını ve bakım emeğinin toplumsal dinamiklerini yeniden düşünmeyi gerektirmektedir. Yaşlı nüfusun artmasıyla birlikte ileri yaşlardaki bireylerin yalnızca bakım alma değil, aynı zamanda kendi ebeveynlerine, eşlerine veya akrabalarına bakım verme olasılığı da artmaktadır. Dijital araçların bakım süreçlerine entegre edilmesi ise bir yandan bakım verenlerin yükünü hafifletme potansiyeli taşımakta bir diğer yandan yeni eşitsizlik ve stres biçimleri yaratmaktadır. Bu kapsamda dijital bakım teknolojileri, geleneksel bakım pratiklerine esneklik ve zamansal kontrol sağlasa da bu avantajlar tüm bireyler için eşit şekilde ortaya çıkmamaktadır (Berridge ve Wetle, 2020).

Dijitalleşmenin bakım yükü üzerindeki etkisine dair farklı çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin Rousaki ve arkadaşları (2024, s. 9), İngiltere'de sosyal bakımın dijitalleşmesinin, özellikle yaşlı ve ücretsiz bakım verenler açısından "dijital yük" oluşturduğunu belirtmektedir; teknolojik araçların karmaşıklığı, teknik destek eksikliği ve dijital beceri yetersizliği kimi durumlarda bakım yükünü azaltmak yerine artırabilmektedir. Bu nedenle dijital bakım emeği bir yandan bakımın verimliliğini artırabilirken, diğer yandan yeni eşitsizlik biçimleri yaratmaktadır. 2025 yılında yayımlanan kapsamlı derleme çalışmasında ise yaşlılara ücretsiz bakım verenlerin dijital araç kullanımının bakım yükü, depresyon düzeyi ve yaşam kalitesi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bulgular, dijital araç kullanımının özellikle bilgiye erişim ve sosyal etkileşim işlevleri aracılığıyla bakım yükünü anlamlı ölçüde azalttığını göstermektedir. Bununla birlikte, dijital becerileri sınırlı olan yaşlı bakım verenlerde tekno stres ve kaygı düzeylerinde artış gözlemlenmiştir. Bu durum dijital araçların her bağlamda yükü azaltmadığını, kimi zaman yeni duygusal yükler üretebildiğini göstermektedir (Tan ve diğ., 2025: 7-9).

2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, katılımcıların deneyimlerini, algılarını ve sosyal gerçekliklerini derinlemesine anlamlandırmayı hedefleyen nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir (Creswell, 2014: 4-5). Bu yöntem aracılığıyla katılımcıların teknoloji aracılığıyla sağladıkları ücretsiz bakım emeğini kendi perspektiflerinden aktarmaları hedeflenmiştir. Araştırma, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurulu'nun onayıyla yürütülmüştür (Etik Kurul No: 07/772, Tarih: 22.09.2025). Tüm katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak dahil oldukları, kendilerine sunulan "Bilgilendirilmiş Onam Formu" aracılığıyla teyit edilmiştir.

Çalışmanın temel amacı 65 yaş üstü bireylerin bakım ve gözetim ihtiyaçlarını teknoloji aracılığıyla karşılayan bireylerin deneyimlerini, karşılaştıkları güçlükleri ve bu süreçte ortaya çıkan destek taleplerini belirlemektir.

Çalışmanın evrenini yaşlı bireylerin bakım ihtiyaçlarını telefon, sosyal medya uygulamaları (Zoom, WhatsApp vb.), internet, yapay zekâ aracılığıyla karşılayan bireyler oluşturmaktadır. Dolayısıyla çalışma evreni, teknolojiyi bakım sürecine işlevsel şekilde entegre eden kişileri kapsamaktadır.

Araştırmanın örneklemi ise Ankara ilinde ikamet eden ve söz konusu evrenin kriterlerine uyan bireylerden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde, amaçlı örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem, araştırmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilmesine ve derinlemesine inceleme yapılmasına olanak tanır (Büyüköztürk ve diğ., 2015: 125).
Çalışmada veri toplama aracı olarak iteratür desteğiyle hazırlanan ve derinlemesine bilgi edinmeyi sağlayan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler Google Teams platformu üzerinden gerçekleştirilmiş; süreç boyunca araştırmacı tarafından notlar alınmış ve katılımcıların izniyle ses kaydı yapılmıştır. Saha çalışması 29 Eylül - 25 Ekim tarihleri arasında 18 katılımcı ile yürütülmüş; verilerin doygunluğa ulaşması (sonuçların tekrar etmeye başlaması) üzerine görüşmeler sonlandırılmıştır.

Elde edilen veriler, ses kayıtlarının transkript (metin) haline getirilmesinin ardından NVivo 10 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde betimsel analiz deseni takip edilerek, araştırma problemi çerçevesinde kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Son aşamada, kavramsal açıdan benzerlik gösteren kodlar organize edilerek anlamlı kategoriler altında birleştirilmiştir.

3. Bulgular

Araştırmaya katılan 18 kişinin 11'i kadın, 7'si erkektir. Katılımcıların yaşları 22 ile 61 arasında değişmekte olup; mesleki dağılım öğretmen, hekim, bankacı, avukat ve müşteri temsilcisi gibi çeşitlin meslek gruplarını kapsamaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu, dijital teknolojileri günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olarak tanımlamaktadır. Neredeyse tüm katılımcılar günde ortalama iki saatten fazla internet kullanmaktadır; ancak kullanım amaçları yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. Genç katılımcılar dijital platformları öncelikle eğlence, alışveriş ve sosyal etkileşim için tercih ederken; orta yaş ve üzeri katılımcıların daha çok haber takibi, bilgi edinme ve işlevsel (iş odaklı) amaçlarla bu araçlara yöneldiği görülmektedir.

Katılımcıların büyük bir kısmının ebeveynleri için dijital bakım üstlendiği; bu faaliyetlerin ise en çok sağlık ve finansal hizmetlere erişim alanında yoğunlaştığı görülmektedir.

Dijital bakım emeğine ayrılan süre ve sıklık katılımcılar arasında değişkenlik göstermektedir. Sekiz katılımcı dijital bakım faaliyetlerini günlük olarak sürdürdüğünü belirtirken; dörder katılımcı bu süreci sırasıyla "haftada birkaç kez" ve "ayda bir kez" şeklinde deneyimlemektedir. Günlük düzeyde dijital bakım sunanların çoğunluğunu kadınların oluşturması, dijital bakımın da geleneksel bakım emeği gibi toplumsal cinsiyet rolleriyle yakından ilişkili olduğunu kanıtlar

niteliktedir. Özellikle sosyal iletişim ve duygusal destek boyutunda kadınların daha aktif ve sürekli bir rol üstlendiği dikkat çekmektedir.

Katılımcı deneyimleri; dijital bakımın süreçleri kolaylaştırma ve zaman tasarrufu sağlama avantajlarının yanı sıra, uygulamada çeşitli teknik, duygusal ve etik zorluklar barındırdığını ortaya koymaktadır. Bulgular, dijital bakım sürecindeki güçlüklerin; teknik sorunlar, zaman baskısı, güvenlik/etik kaygılar ve duygusal yük olmak üzere dört ana kategoride toplandığını göstermektedir. Katılımcılar özellikle randevu işlemleri, platformlara erişim ve teknoloji kullanım becerileri konularında zorlandıklarını ifade etmiştir. Ayrıca, sistemsel engellerin zaman baskısını artırdığı ve dijital işlemleri "tekrarlayan ve yüksek dikkat gerektiren" yeni bir emek biçimine dönüştürdüğü saptanmıştır.

SONUÇ

Dijitalleşme, günümüzde yaşamın her alanında olduğu gibi bakım pratiklerini ve gündelik yaşam alışkanlıklarını da köklü bir dönüşüme uğratmaktadır. Türkiye'de dijital bakım tartışmalarının hem teorik hem de ampirik düzeyde henüz sınırlı bir kapsamda ele alınıyor olması, bu araştırmanın önemini artırmaktadır. Araştırma sonucunda, katılımcıların büyük bir kısmının ebeveynleri için dijital bakım üstlendiği; bu faaliyetlerin ise özellikle sağlık hizmetlerine erişim ve finansal yönetim noktalarında yoğunlaştığı belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular, dijital uygulamaların zaman tasarrufu ve koordinasyon kolaylığı sağladığı yönündeki literatür verileriyle benzerlik göstermektedir. Ancak diğer yandan teknik sorunlar, erişim güçlükleri, veri güvenliği kaygıları ve sistem karmaşıklığı gibi yapısal problemler, teknolojinin kolaylaştırıcı etkisini sınırlamakta ve bakım pratiklerini zorlaştırabilmektedir Bu dönüşüm; bakım emeğinin fiziksel ve duygusal boyutuna ek olarak, yeni bir "dijital sorumluluk" boyutu eklemektedir.

Batı merkezli literatürde yer alan çalışmalardan farklı olarak katılımcılar, bu süreci doğrudan bir 'dijital yük' olarak tanımlamaktan ziyade; teknolojik beceri ve takip gerektiren 'yeni bir sorumluluk alanı' olarak içselleştirmektedir. Bu durum Türkiye'de aile bağlarının güçlü olması ve bakım hizmetlerinin sağlanmasında birincil sorumluluğun aileye atfedilmesiyle yakından ilişkilidir. Dolayısıyla bu çalışmada yaşlı bakımı, bir iş yükü olarak değil, toplumsal ve kültürel değerlerle harmanlanmış bütüncül bir bakım pratiği olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Berridge C, Wetle TF. Why Older Adults and Their Children Disagree About In-Home Surveillance Technology, Sensors, and Tracking. Gerontologist. 2020 Jul 15;60(5):926-934. doi: 10.1093/geront/gnz068. PMID: 31102442.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (20. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Moreno, L. (2001). Süper kadınlar ve Akdeniz refahı. In A. Buğra & Ç. Keyder (Eds.), *Sosyal politika yazıları* (pp. 375–397). İstanbul: İletişim.

Moreno, L. (2010). La Europa asocial. In F. Castles et al. (Eds.), *The Oxford handbook of the welfare state* (pp. 374–390). Oxford: Oxford University Press.

Rousaki, A., Brown, H., & Thomas, M. (2024). Digitalisation of social care in England. *Journal of Social Policy, 53*(1), 4–13.

Tan, Y. R. L., Neo, N. W. S., & Siah, C. J. R. (2025). The impact of digital tool use on older caregivers' burden, depression and quality of life: A systematic review and meta-analysis. *Worldviews on Evidence-Based Nursing, 22*(2), e70021. https://doi.org/10.1111/wvn.70021

Ticona, J., & Mateescu, A. (2018). Trusted strangers: Carework platforms' cultural entrepreneurship in the on-demand economy. *New Media & Society, 20*(11), 4384 4404. https://doi.org/10.1177/1461444818773727(Original work published 2018)

Zakharova, I., Jarke, J., & Kaun, A. (2024). Tensions in digital welfare states. *Journal of Sociology, 60*(3), 540–559.

KENTTE YAŞAYAN BİREYLERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİLİNÇ, YAŞAM KALİTESİ VE SOSYOEKONOMİK STATÜ İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Şerafettin SEVGİLİ

Biruni Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü ORCID: 0000-0003-2649-6385 e-posta: serefsevgili@gmail.com

ÖZET

Bu çalışma, kentte yaşayan bireylerin sürdürülebilir bilinç düzeyleri ile yaşam kalitesi algıları arasındaki ilişkiyi incelemeyi ve bu ilişkinin sosyoekonomik statü bağlamında nasıl şekillendiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Günümüz kentlerinde çevresel sorunların yoğunlaşması, yaşam koşullarındaki farklılaşma ve toplumsal eşitsizliklerin belirginleşmesi, sürdürülebilirliği bireysel farkındalık ve gündelik yaşam deneyimleriyle ilişkili bir kavramsal alan hâline getirmektedir. Bu çerçevede sürdürülebilir bilinç, bireylerin çevresel ve toplumsal sorumluluklara yönelik algılarıyla kent yaşamında kurdukları ilişkiler üzerinden ele alınmaktadır.

Araştırma nicel araştırma desenine dayanmaktadır. Çalışmanın evrenini kentte yaşayan yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Sosyoekonomik statünün ölçümünde bireylerin kendilerini toplumsal hiyerarşi içinde konumlandırmalarına dayanan MacArthur Öznel Sosyal Statü Ölçeği kullanılmıştır. Sürdürülebilir bilinç düzeyinin belirlenmesinde Michalos ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen ve Yüksel ve Yıldız (2019) tarafından Türkçeye uyarlanan Sürdürülebilir Bilinç Ölçeği tercih edilmiştir. Yaşam kalitesi algısı ise EUROHIS (WHOQOL-8.Tr) yaşam kalitesi ölçeğinin Eser ve arkadaşları (2010) tarafından Türk toplumunda geçerlik ve güvenirliği gösterilmiş Türkçe sürümü aracılığıyla ölçülmüştür. Elde edilen veriler istatistiksel analiz teknikleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın, sürdürülebilir bilinç, yaşam kalitesi ve sosyoekonomik statü arasındaki ilişkileri kent bağlamında ele alarak sürdürülebilirlik ve kent sosyolojisi literatürüne kavramsal ve metodolojik bir katkı sunması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir bilinç, yaşam kalitesi, sosyoekonomik statü, kent yaşamı, gündelik hayat

THE RELATIONSHIP BETWEEN SUSTAINABLE CONSCIOUSNESS, QUALITY OF LIFE, AND SOCIOECONOMIC STATUS AMONG URBAN RESIDENTS

Assist. Prof. Dr. Şerafettin SEVGİLİ

Biruni University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling ORCID: 0000-0003-2649-6385, E-mail: serefsevgili@gmail.com

ABSTRACT

This study aims to examine the relationship between sustainable consciousness and perceived quality of life among individuals living in urban areas and to analyze how this relationship is shaped within the context of socioeconomic status. In contemporary cities, the intensification of environmental problems, the differentiation of living conditions, and the increasing visibility of social inequalities have positioned sustainability as a conceptual domain closely associated with individual awareness and everyday life experiences. Within this framework, sustainable consciousness is addressed through individuals' perceptions of environmental and social responsibility and the ways in which they engage with urban life.

The study adopts a quantitative research design. The population of the research consists of adult individuals residing in urban areas. Data were collected using a survey method. Socioeconomic status was measured using the MacArthur Scale of Subjective Social Status, which is based on individuals' self-placement within a perceived social hierarchy. Sustainable consciousness was assessed using the Sustainable Consciousness Scale developed by Michalos et al. (2012) and adapted into Turkish by Yüksel and Yıldız (2019). Perceived quality of life was measured using the Turkish version of the EUROHIS (WHOQOL-8.Tr) scale, whose validity and reliability for the Turkish population were established by Eser et al. (2010). The data were evaluated using statistical analysis techniques.

The study seeks to provide a conceptual and methodological contribution to the literature on sustainability and urban sociology by addressing the interrelationships between sustainable consciousness, quality of life, and socioeconomic status within an urban context.

Keywords: Sustainable consciousness, quality of life, socioeconomic status, urban life, everyday life

BÜYÜK DİL MODELLERİNE DAYALI PENETRASYON TEST SİSTEMLERİ İÇİN BİR DEĞERLENDİRME ÇERÇEVESİ

Tuba KINIK

Dr. Öğr. Üyesi Süha TUNA

İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bilişim Uygulamaları Anabilim Dalı:, tubakrnk@gmail.com

ÖZET

Kurumsal ağların ölçek ve karmaşıklık açısından giderek büyümesi, güvenlik değerlendirmelerinin düzenli ve sürdürülebilir biçimde yapılmasını gerekli hâle getirmiştir. Bu bağlamda, doğal dil işleme ve akıl yürütme yeteneklerine sahip büyük dil modelleri (LLM'ler), penetrasyon testlerinin bazı aşamalarının otomatikleştirilmesi açısından dikkat çekici bir potansiyel sunmaktadır. Bununla birlikte, mevcut literatürde LLM tabanlı yaklaşımların farklı senaryolar altında nasıl değerlendirileceğine ve üretilen çıktılara ilişkin sistematik yaklaşımların yeterince olgunlaşmadığı görülmektedir.

Bu çalışma kapsamında, LLM tabanlı bir penetrasyon test sistemi için başlangıç düzeyinde bir mimari ve buna eşlik eden bir değerlendirme çerçevesi ele alınmaktadır. Sistem içerisinde, teknik PDF dokümanlarından oluşturulan Facebook AI Similarity Search (FAISS) tabanlı bir Retrieval-Augmented Generation (RAG) altyapısı kullanılarak modelin harici bilgi kaynaklarından yararlanma biçimi incelenmiştir. Ayrıca, LLM tabanlı güvenlik test sistemlerinde üretilen çıktılara yönelik olarak, ölçüm ve değerlendirme yapılmasına imkân tanıyabilecek bir çerçevenin nasıl kurgulanabileceği ele alınmaktadır. Bu kapsamda, model tarafından üretilen güvenlik odaklı yanıtların içerik kalitesini değerlendirmek amacıyla; yanıtların teknik açıdan doğruluğu, açıklayıcılık düzeyi, bağlamsal tutarlılığı ve soruyla ilişkisi gibi ölçütlere dayanan bir değerlendirme modülü oluşturulmuştur.

Önerilen çerçeve içinde, port taraması ve komut üretimi gibi saldırı ile ilişkili adımların otomasyonuna yönelik bazı bileşenler de tasarlanmıştır. Bu bileşenlerin gerçek hedef sistemler üzerinde uygulanması ve uçtan uca otonom bir test sürecinin değerlendirilmesi, çalışmanın ilerleyen aşamalarında ele alınacaktır. Çalışma kapsamında elde edilen ilk gözlemler, bilgiye erişim, çıktı doğrulama ve adım planlama mekanizmalarıyla desteklenen LLM tabanlı yaklaşımların, daha kapsamlı ve otomatik güvenlik test sistemlerine yönelik metodolojik çalışmalara zemin hazırlayabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyük dil modelleri, penetrasyon testi, yapay zekâ, güvenlik değerlendirmesi, RAG

Jel Kodları : C88, O33

AN EVALUATİON FRAMEWORK FOR LARGE LANGUAGE MODEL-BASED PENETRATİON TESTİNG SYSTEMS

Tuba KINIK

Asst. Prof. Dr. Süha TUNA

Istanbul Technical University, Graduate School, Informatics:, tubakrnk@gmail.com

ABSTRACT

The As corporate networks continue to grow in scale and complexity, the need for regular and sustainable security assessments has become increasingly important. In this context, large language models (LLMs), which possess natural language processing and reasoning capabilities, have attracted attention for their potential to support the automation of certain

stages of penetration testing. However, the existing literature indicates that systematic approaches for evaluating LLM-based security testing methods across different scenarios remain limited.

This study examines an initial architecture and an accompanying evaluation framework for a penetration testing system based on large language models. Within the proposed framework, a Retrieval-Augmented Generation (RAG) pipeline built on technical PDF documents and indexed using Facebook AI Similarity Search (FAISS) is employed to analyze how the model benefits from external knowledge sources. In addition, the study discusses how an evaluation framework that enables measurement and assessment of outputs generated by LLM-based security testing systems can be designed. In this context, a content-oriented evaluation module is defined, focusing on criteria such as technical accuracy, level of explanation, contextual coherence, and relevance to the given query.

Furthermore, components aimed at automating attack-related steps, including port scanning and command generation, are incorporated into the proposed framework. The execution of these components on real target systems and the evaluation of an end-to-end autonomous testing process are considered as future work. Overall, the study provides a methodological basis for the development of more comprehensive and automated security testing systems supported by mechanisms for knowledge retrieval, output validation, and step planning.

Keywords: large language models, penetration testing, artificial intelligence, security evaluation, RAG

Jel Codes: C88, O33

TASARIMINDAN GÜNÜMÜZE KADAR ÜRETİLMİŞ MONOPOLY KUTU OYUNU TASARIMLARININ GRAFİK TASARIM İLKELERİNE YÖNELİK İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi. Tuğba GAYRET

Dr. Öğr. Üyesi, Tuğba Gayret, Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakülltesi, Grafik Bölümü,ORCID: 0000-0001-9341-3979, E-Posta tgayret@cu.edu.tr

ÖZET

Farklı toplumlarda geçmişten itibaren oynanarak günümüze kadar ulaşmış çok sayıda oyun çeşiti bulunmaktadır. Kavramsal olarak oyunun gelişimi, oyun ve tasarım kavramlarının kutu oyunları içerisindeki kullanımı literatür taraması ile incelenmiştir. Tarih süresince farklı şekillerde kültürel etkileşimlerle tasarlanan kutu oyunları kültürel anlamda hayatın içerisinde yer alan bir film, bir kitap ya da popüler kültüre ait bir dizi ile özdeşleşerek zengin yan anlamlar kazanmıştır. Sosyal açıdan insanlık tarihinin önemli bir parçası olan oyun tasarımlarını özel kılan en önemli öğeler olan tasarım elemanları, illüstrasyon, tipografi, renk ve logolar bağlamında ayrıştırılarak tek bir oyun bağlamında incelenmiştir. Hali hazırda hayatımızda yer alan ve oldukça popüler olan Monopoly kutu oyunu ve uyarlamaları üzerinde kullanılan illüstrasyon çalışmalarının grafik tasarım kuralları bağlamında incelenmiştir. 1903 tarihinde Lizzie Magie tarafından üretilen Monopoly oyunu, Parker Brothers tarafından ilk defa 1935 yılında yayınlanmıştır. 1991 yılında Hasbro tarafından satın alınan oyunun günümüze değin uyarlandığı pek çok farklı film, oyun, kitap ve özel tasarım söz konusudur. Bu çalışmanın amacı, grafik tasarım alanında profesyonel anlamda eğitim alan kişilerin görsel hafızası adına bir kaynak oluşturmak ve grafik tasarım kuralları açısından doğru yönlendirmeleri bulmaktır. Çalışmanın sınırlılıkları, kutu oyunlarına dair grafik tasarım bağlamında sınırlı sayıda araştırma olmasıdır. Yurt dışı kaynakları örneklemi oldukça genişleteceğinden, çalışma; özellikle Türkiye'de satılan Monopoly kutu oyunu örnekleri üzerinden gidilerek incelenerek ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Grafik Tasarım, Kutu Oyunları, Oyun Tasarımı, Tasarım ilkeleri

Jel Kodları : Grafik Tasarım

AN EXAMINATION OF THE GRAPHIC DESIGN PRINCIPLES OF MONOPOLY BOARD GAME DESIGNS PRODUCED FROM ITS ORIGINAL DESIGN TO THE PRESENT DAY

Assistant Professor, Tuğba GAYRET

Assistant Professor, Tuğba Gayret, Çukurova University, Faculty of Fine Arts, Graphic Department, ORCID: 0000-0001-9341-3979, tgayret@cu.edu.tr

ABSTRACT

Numerous types of games have been played in different societies throughout history and have survived to the present day. The conceptual development of games and the use of game and design concepts within board games have been examined through a literature review. Throughout history, board games, designed through various forms of cultural interaction, have gained rich connotations by becoming identified with films, books, or popular culture series that are part of everyday life. The design elements that make game designs special – illustration, typography, color, and logos – have been analyzed in the context of a single game. The illustration work used in the currently popular Monopoly board game and its adaptations has been examined within the framework of graphic design principles. Created by Lizzie Magie in 1903, Monopoly was first published by Parker Brothers in 1935. Purchased by Hasbro in 1991, the game has been adapted into many different films, games, books, and special designs to this day. The aim of this study is to create a resource for the visual memory of those receiving

professional training in graphic design and to find correct guidance in terms of graphic design principles. The limitations of this study lie in the limited number of studies on graphic design in the context of board games. Since international sources would significantly broaden the sample, the study focuses specifically on examples of Monopoly board games sold in Turkey.

Keywords: Graphic Design, Board Games, Game Design, Design Rules

TÜKETİM MEKÂNI OLARAK KAMU ÖZEL ORTAKLIĞI ŞEHİR HASTANESİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Arş. Gör. Dr. Tuğçe Zeynep ABALI AKGÜL

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,ORCID: 0000-0001-9545-9495, E-Posta (tugcezeynepabali@adu.edu.tr)

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye'de neoliberal politikalar doğrultusunda sağlık hizmet sunumunda yaşanan dönüşümü, Kamu-Özel Ortaklığı (KÖO) modeliyle inşa edilen şehir hastanelerini "tüketim mekânı" olarak ele alarak sosyolojik bir perspektiften incelemektedir. 2000'li yıllardan itibaren uygulamaya konulan Sağlıkta Dönüşüm Programı (SDP) ile kamu sağlık hizmetlerinin piyasalaştırılması, sağlık hizmet sunumunun metalaşması ve hekim emeğinin güvencesizleşmesi çalışmanın temel problematiğini oluşturmaktadır.

Bu araştırma, KÖO modeliyle kurulan şehir hastanelerinin yalnızca bir sağlık hizmeti sunum modeli değil, aynı zamanda neoliberal tüketim kültürünün yeniden üretildiği mekânlar olduğu varsayımından hareket etmektedir. Bu çerçevede, KÖO şehir hastanelerinin yönetim ve organizasyon bakımından fabrikaya, mekânsal düzenlenişi bakımından ise alışveriş merkezlerine benzer özellikler taşıdığı ileri sürülmektedir. Bu çalışma, Ritzer'in "tüketim katedralleri", Harvey'in neoliberalizm ve Baudrillard'ın tüketim toplumu yaklaşımlarından yararlanmaktadır.

Bu çalışma nitel araştırma yöntemine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir ve araştırma tekniği olarak derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır. KÖO modeliyle inşa edilmiş ve faaliyette olan bir şehir hastanesinde görev yapan 34 hekimle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Toplanan veriler tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular, KÖO şehir hastanelerinin hekim emeğini performans, güvencesizlik ve tüketim pratikleri üzerinden yeniden yapılandırdığını; hekimlerin hem emekçi hem de tüketici olarak neoliberal sağlık rejimi içinde konumlandırıldığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Neoliberalizm, Kamu-Özel Ortaklığı Şehir Hastaneleri, Tüketim mekânları, Hekim Emeği, Sağlık Hizmetlerinin Metalaşması

A SOCIOLOGICAL RESEARCH ON PUBLIC–PRIVATE PARTNERSHIP CITY HOSPITALS AS CONSUMPTION SPACES

Arş. Gör. Dr. Tuğçe Zeynep ABALI AKGÜL

Research Assistant Doctor, Tuğçe Zeynep ABALI AKGÜL, Aydin Adnan Menderes University, Faculty of Human and Social Sciences, Sociology Department, ORCID: 0000-0001-9545-9495, E-Mail (tugcezeynepabali@adu.edu.tr)

ABSTRACT

This study examines the transformation of healthcare service provision in Turkey under neoliberal policies from a sociological perspective, by conceptualizing city hospitals constructed through the Public–Private Partnership (PPP) model as "spaces of consumption." The main problem of the study centers on the marketization of public healthcare services, the commodification of healthcare provision, and the precarization of physicians' labor following the implementation of the Health Transformation Program (HTP) since the early 2000s.

The research assumes that PPP city hospitals are not merely a model of healthcare service delivery but also spaces in which neoliberal consumption culture is reproduced. In this context, it is argued that PPP city hospitals resemble factories in terms of their management and

organizational structure, and shopping malls in terms of their spatial organization. The study draws on Ritzer's concept of "cathedral of consumption," Harvey's approach to neoliberalism, and Baudrillard's theory of the consumer society.

This study employs a qualitative research design, using in-depth interviews as the primary data collection technique. In-depth interviews were conducted with 34 physicians working at a city hospital built and operating under the PPP (Public-Private Partnership) model. The collected data was analyzed using thematic analysis methods. The findings reveal that PPP city hospitals restructure physicians' labor through performance-based mechanisms, insecurity, and consumption practices, positioning physicians simultaneously as workers and consumers within the neoliberal healthcare regime.

Keywords: Neoliberalism, Public–Private Partnership City Hospitals, Spaces of Consumption, Physicians' Labor, Commodification of Healthcare Services

YEREL YÖNETİMLERDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMI: YÖNETSEL FIRSATLAR VE RİSKLER

Dr. Öğr. Üyesi Umut Turgut YILDIRIM

İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, 0000-0003-2676-7157: umutturgut.yildirim@inonu.edu.tr

Arş. Gör. Sena ŞAHİN

İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, 0000-0003-2728-9839: sena.sahin@inonu.edu.tr

ÖZET

Yapay zekânın kullanıldığı alanlar son yıllarda hızla genişlemektedir. İnsan davranışlarını taklit etmeye dayanan bu algoritmik sistemler bireylerin kişisel motivasyonlarının yanı sıra akademi, ekonomi, hukuk, sanat ve siyaset gibi sosyal pratiklerde çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Teknolojik dönüşüm sürecinde kamu kurumları da yapay zekâ teknolojilerine adapte olma yolundadır. Bu konu, uluslararası kuruluşlardan yerel düzeydeki aktörlere kadar uzanan geniş bir yelpazede temel gündem meselelerinden biri haline gelmiştir. Belediyelerde de bu yönde bir eğilim söz konusudur. Belediyeler kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, etkili ve verimli karar-alma ve uygulama sürecinin işletilmesi ve yerel kamu hizmetlerinde kalitenin arttırılması gibi amaçlarla çeşitli yapay zekâ araçlarını kullanmaya başlamıştır. Bununla birlikte, yapay zekâ kullanımının fırsatları ve riskleri akademik anlamda yeni çalışılan bir mesele olduğundan henüz gelişen bir alandır. Bu çalışma belediyeler özelinde yapay zekâ kullanımının fırsatlarına ve risklerine yerel yöneticiler odağında eğilmektedir. Çalışmada yapay zekânın yönetsel dönüşüm sürecinde kamu hizmeti sunumu ve karar süreçlerindeki mevcut ve olası etkileri analitik bir çerçeveyle analiz edilmektedir. Algoritmik teknolojilerin yerel yöneticilerin yönetsel faaliyetlerini nasıl dönüştürdüğü, karar süreçlerine katkı sunup sunmadığı dijitalleşme ve yapay zekâ uygulamalarına ilişkin mevcut politika belgeleri ve uygulama örnekleri üzerinden incelenmektedir. Çalışmada ulusal ve uluslararası literatür taranmış ve nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği benimsenmiştir. Çalışmanın sonucunda yapay zekâ kullanımının yerel yöneticilerin hizmet sunumunu planlama, karar süreçlerini destekleme ve idari süreçlerin etkinliğini artırma gibi alanlarda fırsatlar sunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, yerel yöneticiler açısından hesap verebilirlik, şeffaflık ve etik denetim mekanizmalarının güçlendirilmesini gerekli kılan yeni yönetsel risk alanlarının ortaya çıktığı da ifade edilebilmektedir. Ayrıca bu etkilerin yerel yönetimlerin teknik altyapı düzeyi ve kurumsal hazırlık seviyesine bağlı olarak farklılaşabileceğinin de altı çizilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Yerel Yönetimler, Yönetsel Dönüşüm, Dijitalleşme, Kamu Yönetimi.

Jel Kodları: H70, O33, H83.

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LOCAL GOVERNMENTS: MANAGERIAL OPPORTUNITIES AND RISKS

Assist. Prof. Dr. Umut Turgut YILDIRIM

İnönü University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, 0000-0003-2676-7157, umutturgut.yildirim@inonu.edu.tr

Res. Assist. Sena ŞAHİN

İnönü University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, 0000-0003-2728-9839, sena.sahin@inonu.edu.tr

ABSTRACT

Artificial intelligence usage has increased in recent years. These algorithmic systems, based on imitating human behavior, are used for various purposes in social practices such as academia, the economy, law, art, and politics, as well as in relation to individuals' personal motivations. In the period of this technological transformation, public institutions are also moving toward adjusting to artificial intelligence technologies. This issue has become one of the main agenda topics across a wide range of actors, from international to local-level organizations. There is also a similar trend in municipalities. They have begun to use various artificial intelligence tools to improve their institutional capacity, ensure effective and efficient decision-making and implementation processes, and increase the quality of local public services. However, since the opportunities and risks of using artificial intelligence are a relatively new topic in academic research, this remains an emerging field. This study focuses on the opportunities and risks of artificial intelligence use in municipalities, with particular attention to local administrators. It studies the present and potential impacts of artificial intelligence on public service delivery and decision-making processes within the context of administrative transformation, using an analytical framework. It looks at how algorithmic technologies transform the administrative activities of local administrators and whether they contribute to decision-making processes using existing policy documents and implementation examples related to digitalization and artificial intelligence. The national and international literature is reviewed, and document analysis, one of the qualitative research methods, is adopted by authors. The findings show that the use of artificial intelligence offers opportunities in areas such as planning service delivery, supporting decision-making processes, and increasing the efficiency of administrative procedures for local administrators. However, it can also be stated that new administrative risk areas have emerged, which require the strengthening of accountability, transparency, and ethical oversight mechanisms for local administrators. In addition, it is emphasized that these effects may vary depending on the level of technical infrastructure and institutional readiness of local governments.

Keywords: Artificial Intelligence, Local Governments, Managerial Transformation, Digitalization, Public Administration.

Jel Codes: H70, O33, H83.

APPLICATION OF ARTIFICIAL TECHNOLOGIES (AI) IN FM SERVICES IN OMAN

*M. Ramaswamy; **Bader Al Rashidi, ***Ansa Javd Khan, ****Muthumanickavel

* Levels Training Institute, Oman , ** Royal Court Affairs, Oman,***Peshawar University ,Pakistan,**** York ST University ,U.K

ABSTRACT:

The life cycle of any facilities or infrastructures of any country heavily relies on an efficient Facilities management support system. Facility management (FM) constitutes a branch, jointly representing real estate market with property management and asset management. It plays a crucial role in economic activities in region as FM services are involved in all industrial and commercial activities. The Facility Management (FM) market in Oman has witnessed robust growth during the last few decades due to rapid economic activities in Oman .Modern world is implementing Digital technology which encompasses electronic devices, software systems, and resources that facilitate the creation, storage, and management of data. It combines business imagery with digital technology. Artificial Intelligence (AI) is a branch of computer science that aims to create machines or software capable of performing tasks that typically require human intelligence. These tasks can include learning, reasoning, problem-solving, perception, language understanding, and interaction. AI systems work by combining large sets of data with intelligent, iterative processing algorithms to learn from patterns and features in the data that they analyze. There are many CAFM (computer aided Management systems) available in the market. Uses of AI in these systems are very limited. In this paper the need for use of AI in FM services and its strategies are discussed. AI continues to transform every aspect of modern business to unlock new opportunities, achieve operational efficiencies, and drive sustainable growth, gaining a competitive advantage.AI is no longer confined to automating simple tasks; it has become an integral part of decision-making, customer interaction, and workflow optimization. It drives end-to-end efficiency by streamlining workflows, enhancing resource allocation, and enabling predictive maintenance — ultimately leading to substantial cost savings. Recommendations for implementation of AI in FM services in Oman as a business model are listed.

Keywords: - Sustainability, Facilities Management, Training, Engineering and Maintenance Management, Artificial Intelligence, Work flow Optimizations, Strategies.

INCLUSIVE ECONOMIC GROWTH IN SOUTH ASIA: INVESTIGATİNG THE RELATIONSHIPS BETWEEN POVERTY, INEQUALITY, AND HUMAN DEVELOPMENT

Bilal Yaqub

Research Associate, Development Insights Lab (DIL), University of Peshawar, Pakistan, ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5894-3122 e-mail address: bilalyaqub3@gmail.com - Personal Website: https://bilalyaqub1.github.io/

Inam Ullah

Ph.D. Scholar and Research Associate, Development Insights Lab (DIL),University of Peshawar, Department of Economics, University of Peshawar, (KP), Pakistan ORCID:https://orcid.org/0009-0003-8604-3692
Corresponding author(s). Active Email: inamchd17@gmail.com

ABSTRACT

This study investigates the impact of poverty, inequality, and human development on economic growth and inclusiveness in South Asia from 1992–2023. South Asian countries are facing extreme poverty, inequality, and human development challenges from the retrospective period to the current period. To cope with this situation, equal distribution of income is essential to decrease poverty and inequality, while investing government spending equitably to improve human development by promoting inclusive economic growth. These nations face institutional fragility and governance shortcomings, resulting in increased poverty, inequality, and ineffective human development. For inclusive economic growth, we used the proxy income share of the bottom 40% to assess the impact of the lowest 40% in South Asian countries, especially Afghanistan, Bangladesh, Bhutan, India, Maldives, Nepal, Pakistan, and Sri Lanka. We will use the human composite development index to assess key variables, such as health, education, and income, which affect the bottom 40% of the population. To find the result, we will conduct a panel data analysis and a robust analysis using Granger causality to assess the directional relationship between poverty, inequality, and human development with respect to inclusive economic growth. This study aims to show that human development positively affects inclusive growth, while poverty and inequality negatively affect it. This study is expected to inform policies that couple growth with equal opportunities via improved education and health access, effective labor market functioning, and targeted social protection to achieve durable poverty reduction and more inclusive development in the future. Therefore, this study provides a strong foundation for understanding the relationship between poverty, inequality ,and human development with inclusive economic growth. This raises the question of whether improvements in inequality, poverty, and human development will foster inclusive economic growth.

Keywords*:* Inclusive Economic Growth, Poverty, Inequality, Human Development, South Asia

GLOBAL POSITIONING SYSTEM (GPS) AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) IN TOURISM DEVELOPMENT: AN EMPIRICAL VIEW FROM PAKISTAN

Dr. Sara Rafiq

Global Positioning System (GPS) and Artificial Intelligence (AI) in Tourism Development: An Empirical View from Pakistan, Dr. Sara Rafiq , Women Sub-Campus Batkhela, University of Malakand, Department of Economics, ORCID:0000-0002-8181-2478, E-Mail: rafiqsara@yahoo.com

ABSTRACT

Globally, tourism is acknowledged as a vital force behind economic expansion, job creation, and cross-cultural interaction. Tourism has the potential to make a substantial contribution to GDP, foreign exchange earnings, and regional development in developing nations like Pakistan. Pakistan's tourism industry faces many obstacles despite its abundance of natural, historical, and cultural resources, such as poor infrastructure, negative security perceptions, little marketing, and low digital technology adoption. Opportunities to revolutionize tourism development are presented by the rise of smart tourism technologies, especially Artificial Intelligence (AI) and Global Positioning System (GPS) applications.

Chatbots, recommender systems, sentiment analysis, and predictive analytics are examples of AI applications that can improve destination management, optimize resource allocation, and personalize visitor experiences. Real-time navigation, visitor tracking, safety monitoring, and sustainable planning are all made possible by GPS technologies. This study examines how AI and GPS can improve Pakistan's tourism industry using a thorough analysis of international literature and secondary statistical data. Adoption of smart tourism technologies is positively correlated with visitor satisfaction, destination competitiveness, and revenue growth, according to empirical data. In order to align with international smart tourism standards, the study ends with policy recommendations for utilizing AI and GPS to promote sustainable tourism development in Pakistan.

Keywords: Global Positioning System (GPS), Artificial intelligence (AI), Smart Tourism, Tourism Development, Pakistan.

YAPAY ZEKÂ VE DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE AKADEMİK GÜCÜN DÖNÜŞÜMÜ: ALGORİTMİK OTORİTE, İNFORMEL GÜÇ VE SEMBOLİK SERMAYE ÜZERİNE BİR DERLEME

Ali İhsan Temurçin

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi Türkiye, E-posta: alitemurcin@isparta.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5362-3592

Ahmet Yıldırım

Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, E-posta: ahmet.yildirim@sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1208-071X

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ uygulamaları ve dijitalleşme süreçlerinin akademik alanda güç ilişkilerini nasıl dönüştürdüğünü incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında tasarlanmış bir derleme makale olup, akademik güç, informel güç, dijital gözetim ve algoritmik otorite konularında yayımlanmış ulusal ve uluslararası literatür sistematik biçimde analiz edilmiştir. İncelenen çalışmalar, dijitalleşmenin akademik alanda karar alma süreçlerini, performans değerlendirme mekanizmalarını ve meşruiyet üretim biçimlerini yeniden yapılandırdığını göstermektedir. Özellikle algoritma temelli ölçüm sistemleri, akademik görünürlük, atıf, performans ve itibar süreçlerini belirleyen yeni bir güç alanı üretmektedir. Bulgular, dijitalleşmenin yalnızca teknik bir dönüşüm olmadığını; aynı zamanda sembolik sermayenin yeniden dağıtıldığı, yeni informel güç stratejilerinin ortaya çıktığı bir iktidar alanı yarattığını ortaya koymaktadır. Çalışma, yapay zekâ temelli uygulamaların akademik özerklik, eşitsizlik ve merkez–çevre ilişkileri üzerindeki etkilerini tartışarak literatüre kuramsal katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Dijitalleşme, Akademik güç, İnformel güç, Sembolik Sermaye

Jel Kodları: I23, D73, O33

THE TRANSFORMATION OF ACADEMIC POWER IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITALIZATION: A REVIEW ON ALGORITHMIC AUTHORITY, INFORMAL POWER AND SYMBOLIC CAPITAL

Ali İhsan Temurçin

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi Türkiye, alitemurcin@isparta.edu.tr E-posta: alitemurcin@isparta.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5362-3592

Doç. Dr. Ahmet Yıldırım[2]

Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, E-posta: ahmet.yildirim@sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1208-071X

ABSTRACT

The aim of this study is to examine how artificial intelligence applications and digitalization processes transform power relations within the academic field. Designed as a review article within the qualitative research approach, the study systematically analyzes national and

international literature on academic power, informal power, digital surveillance, and algorithmic authority. The reviewed studies indicate that digitalization restructures decision-making processes, performance evaluation mechanisms, and forms of legitimacy production in academia. In particular, algorithm-based measurement and evaluation systems generate a new field of power that shapes academic visibility, citation practices, performance indicators, and reputational hierarchies. The findings reveal that digitalization is not merely a technical transformation; rather, it constitutes a power domain in which symbolic capital is redistributed and new informal power strategies emerge. By critically discussing the implications of artificial intelligence-based applications for academic autonomy, inequality, and center–periphery relations, this study offers a theoretical contribution to the literature on the transformation of academic power in the age of digitalization.

Keywords: Artificial intelligence, Digitalization, Academic power, Informal power, Symbolic capital

Jel Kods: I23, D73, O33

1. Dijitalleşme ve Akademik Alanın Güç Mimarisi

Akademik örgütler tarihsel olarak yalnızca formel hiyerarşik yapılarla değil; aynı zamanda informel ilişkiler, sembolik sermaye birikimi ve alan içi mikropolitik mücadelelerle şekillenmiştir. Bourdieu (2021), akademik alanı, aktörlerin sahip oldukları sermaye türlerine göre konumlandıkları ve meşruiyet için rekabet ettikleri bir mücadele alanı olarak tanımlar (s. 57–63). Bu bağlamda akademik güç, yalnızca yönetsel otoriteye değil; tanınma, prestij, atıf ve görünürlük gibi sembolik göstergelere dayanmaktadır.

Ancak yapay zekâ (YZ) uygulamaları ve dijital performans sistemlerinin yaygınlaşması, akademik alandaki güç ilişkilerinin yapısal dönüşümüne işaret etmektedir. Özellikle veri temelli değerlendirme mekanizmaları, akademik emeği ölçülebilir çıktılar üzerinden tanımlamakta ve meşruiyet üretimini algoritmik araçlara bağlamaktadır. Bu durum, akademik alanın "oyun kurallarının" yeniden yazılması anlamına gelmektedir.

Foucault'ya göre modern iktidar, görünür baskıdan çok gözetim, normalleştirme ve öznenin kendini yönetmesi yoluyla işler (Foucault, 2023, s. 112–118). Dijitalleşme çağında performans göstergeleri, akademik özneyi sürekli ölçülebilir bir konuma yerleştirerek öz-denetim mekanizmalarını güçlendirmektedir. Böylece akademik özne, yalnızca denetlenen değil; kendini sürekli ölçen ve karşılaştıran bir aktöre dönüşmektedir.

Son yıllarda yapay zekâ (YZ) uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte bu güç ilişkileri yeni bir dönüşüm momentine girmiştir. Performansın sayısallaştırılması, ölçülebilir göstergelerin yönetimsel kararların merkezine yerleşmesi ve dijital gözetim/izleme altyapılarının kurumsal rutinlere eklemlenmesi; akademik otorite ve meşruiyetin üretim biçimlerini yeniden düzenlemektedir. Dijitalleşme yalnızca "teknik" bir verimlilik hamlesi değildir; aynı zamanda normların, değerlerin ve statü hiyerarşilerinin yeniden tanımlandığı bir iktidar alanı üretir. Foucault'nun disiplin ve gözetim analizinde vurguladığı üzere modern iktidar, çoğu zaman doğrudan baskıdan çok normalleştirme, sınıflandırma ve özneyi kendi kendini yönetmeye sevk eden mekanizmalarla işler (Foucault, 2023, s. 78-80). Akademide algoritmik değerlendirme sistemleri ve YZ temelli ölçüm araçları, bu normalleştirme mantığını "veri" üzerinden yeniden kurmaktadır.

Bu çalışma, YZ ve dijitalleşme süreçlerinin akademik örgütlerdeki güç ilişkilerini nasıl dönüştürdüğünü, özellikle "algoritmik otorite", "dijital gözetim", "sembolik sermayenin yeniden dağılımı" ve "yeni informel güç stratejileri" ekseninde kuramsal bir çerçeveyle tartışmaktadır. Amaç, dijitalleşme çağında akademik gücün biçim değiştirerek nasıl yeniden üretildiğini görünür kılmaktır.

2. Kuramsal Çerçeve: Alan, Disiplin ve Örgütsel Güç

2.1. Bourdieu: Akademik Alan, Habitus ve Sembolik Sermaye

Bourdieu'ye göre akademik dünya, rekabetin "çıplak" değil; kültürel kodlar, statü işaretleri, unvanlar, kurum etiketleri ve tanınırlık üzerinden yürüdüğü bir alandır. Aktörlerin konumu; sahip oldukları sermaye bileşimlerine (kültürel, sosyal, ekonomik ve sembolik sermaye) göre şekillenir ve bu konumlar alan içi mücadelelerde sürekli yeniden üretilir (Bourdieu, 2021, s. 115). Akademik görünürlük, atıf, yayın prestiji ve kurum itibarı gibi unsurlar sembolik sermayenin bir parçası olarak işlev görür.

Dijitalleşme, bu sembolik sermaye türlerini doğrudan etkilemektedir: atıf ağları, görünürlük metrikleri, indeks puanları ve performans panelleri gibi araçlar, "sayısallaştırılmış sembolik sermaye"nin yeni dolaşım biçimlerini yaratmaktadır. Böylece daha önce informel olarak işleyen bazı tanınma mekanizmaları, şimdi dijital göstergelerle pekiştirilen yeni bir meşruiyet rejimine bağlanmaktadır. Bu dönüşüm, alan içi rekabetin kurallarını yeniden yazma potansiyeli taşır.

2.2. Foucault: Dijital Gözetim, Normalleştirme ve Öznenin Kendini Yönetmesi

Foucault'nun iktidar analizi, gücü yalnızca "kim kimin üzerinde egemendir?" sorusuna indirgemez; iktidarın bilgiyle iç içe geçtiğini, disiplin teknikleriyle bedenleri ve davranışları şekillendirdiğini vurgular (Foucault, 2023, s. 103). Dijitalleşme çağında akademik performans sistemleri; görünürlük üretimi, karşılaştırma, sıralama ve "norma uygunluk" üzerinden işleyerek akademik özneyi giderek daha fazla ölçülebilir hedeflere bağlar. Bu durum, klasik panoptik gözetimin (görünmeyen göz) yerini "veri panoptikonu"na bırakmasına benzer: kişi, izlenip izlenmediğini bilmeden davranışını ölçütlere göre ayarlar; kendi kendini yönetir.

Bu mekanizma, akademik etik, özgünlük, uzun süreli araştırma ve nitelik tartışmalarında gerilim üretir. Zira ölçüm mantığı, akademik emeği "sayılabilir" çıktılara indirgeme eğilimi taşıdığında, akademik özne stratejik uyum davranışlarına yönelebilir (ör., yayın stratejilerini metriklere göre şekillendirme, kısa vadeli çıktı baskısı). Böylece algoritmik otorite, yalnızca "ölçen" değil, aynı zamanda "yöneten" bir aktöre dönüşür.

2.3. Örgütsel Güç Yaklaşımları: Kaynak Bağımlılığı ve Stratejik Konumlanma

Örgüt kuramında güç, çoğunlukla kaynaklara erişim ve belirsizliği yönetme kapasitesi üzerinden tanımlanır. Kaynak bağımlılığı yaklaşımı, bir aktörün diğerleri için kritik kaynakları kontrol ettiği ölçüde güç kazandığını öne sürer (Pfeffer & Salancik, 1978, s. 63-79). Dijitalleşme ile birlikte "kritik kaynak" kavramı da dönüşmektedir: veri, değerlendirme sistemleri, algoritmik sıralamalar, görünürlük ağları ve platformlar yeni kaynak alanları üretir. Bu kaynakları okuyabilen, kullanabilen veya yönlendirebilen aktörler, informel güç avantajı elde edebilir.

Örneğin, performans göstergeleri üzerinde "nasıl daha görünür olunur?" bilgisine sahip olmak, yalnızca bireysel bir beceri değil; akademik alanda stratejik konumlanma sağlayan yeni bir informel sermaye biçimidir. Bu noktada dijitalleşme, güç mücadelesini teknik bilgi (dijital okuryazarlık, platform bilgisi) ile sembolik meşruiyet (saygınlık, tanınma) arasında yeniden örer.

3. Bulguların Kuramsal Okuması: Algoritmik Otorite ve İnformel Gücün Yeni Biçimleri

Bu derleme kapsamında incelenen literatürün ortaklaştığı temel iddia şudur: Dijitalleşme, akademik örgütlerde karar alma süreçlerini, performans ölçüm sistemlerini ve meşruiyet üretim biçimlerini yeniden yapılandırmaktadır. Bu yeniden yapılandırma üç eksende tartışılabilir:

3.1. Performansın Algoritmik Kodlanması ve Meşruiyetin Yeniden Tanımı

Algoritma temelli ölçüm sistemleri, akademik başarıyı görünür ve karşılaştırılabilir hale getirir: atıf sayıları, h-indeksi, indeksli yayınlar, proje bütçeleri, ders değerlendirme skorları, dijital platformlardaki görünürlük gibi göstergeler, akademik değer üretiminin temel referansları haline gelebilir. Bu süreçte "meşruiyet" giderek daha fazla metriklere bağlanır. Bourdieu'nün sembolik sermaye mantığıyla düşünüldüğünde, metriklerin akademik sermayeyi yeniden dağıtma kapasitesi artar (Bourdieu, 2023, s. 179). Ancak metrikler her zaman "nitelik" ile birebir örtüşmediği için, bu durum alanın iç gerilimlerini artırabilir.

3.2. Dijital Gözetim ve Öz-denetim: "Kendi Kendini Ölçen Akademisyen"

Dijital gözetim yalnızca dışsal bir denetim değildir; akademik öznenin gündelik davranışlarını yöneten içsel bir öz-denetim mekanizmasına da dönüşür. Akademisyen, yayın performansını, görünürlüğünü ve üretim temposunu sürekli izlemeye başladığında, performans rejimi öznenin zaman algısını, araştırma yönelimini ve risk alma davranışını etkiler. Bu durum, Foucault'nun disiplinci iktidar okumasıyla tutarlıdır: iktidar, öznenin içine yerleşerek onu "kendi kendinin yöneticisi" kılar (Foucault, 2023, s. 136).

3.3. Yeni İnformel Güç Stratejileri: Dijital Alanın "Arka Sokakları"

Önemli bir bulgu da şudur: Dijitalleşme informel gücü ortadan kaldırmaz; tersine yeni informel güç stratejileri üretir. Akademide "arka sokaklar" olarak nitelendirilebilecek informel ağlar, dijital platformlar ve çevrimiçi iletişim kanallarıyla yeni biçimlere evrilebilir. Örneğin:

- Algoritmayı okuma/oynama bilgisi: Hangi dergilerin hangi metriklere etkisi olduğu, görünürlük ağlarının nasıl çalıştığı gibi bilgi türleri, yeni bir informel sermaye olur.
- Dijital koalisyonlar ve görünürlük ittifakları: Ortak atıf pratikleri, ağ genişletme, birlikte görünür olma stratejileri "dijital mikropolitika"ya dönüşür.
- Platform temelli itibar yönetimi: Akademik kimliğin dijital temsili (profil yönetimi, veri izleri) izlenim yönetiminin yeni boyutudur (Goffman, 2021, s. 74-86).

Bu tablo, algoritmik otorite ile informel güç arasında karşıtlık değil, çoğu zaman iç içelik olduğunu düşündürür: algoritma, bazı aktörler için yeni bir denetim aracı iken; bazı aktörler için yeni bir stratejik güç kaynağıdır.

4. Tartışma:

YZ temelli değerlendirme sistemleri, akademik özerklik tartışmalarını yeniden gündeme taşımaktadır. Akademik özerklik yalnızca "kurumsal bağımsızlık" değil; aynı zamanda akademik faaliyetin niteliğini belirleme, uzun erimli araştırma yürütme ve disiplinin iç ölçütleriyle değerlendirilme hakkıdır. Algoritmik ölçüm rejimleri bu alanı daraltabilir; çünkü "ne değerlidir?" sorusu giderek daha fazla metriklerin diline çevrilir.

Diğer yandan, eşitsizlik boyutu kritik bir risk alanıdır. Algoritmalar tarafsız görünebilir; ancak verinin üretildiği ekosistem eşitsizse, sonuçlar da eşitsizliği yeniden üretebilir. Özellikle merkez–çevre ilişkileri bağlamında (kurumsal kaynak farkları, uluslararası ağlara erişim, dil ve yayın altyapısı) çevrede konumlanan akademik yapıların dezavantajları derinleşebilir. Bu da akademik alanda sembolik sermayenin daha güçlü aktörlerde birikmesini hızlandırabilir (Bourdieu, 2021, s.56). Dolayısıyla dijitalleşme, güç mimarisini "teknolojik" bir katman üzerinden yeniden kurarken, sosyolojik eşitsizlikleri görünmezleştirerek pekiştirme ihtimali taşır.

5. Sonuç: Dijital Çağda Akademik Gücün Dönüşümü Üzerine Kuramsal Katkı

Bu çalışma, yapay zekâ ve dijitalleşmenin akademik örgütlerde yalnızca teknik bir dönüşüm yaratmadığını; aynı zamanda algoritmik otorite üzerinden yeni bir iktidar alanı ürettiğini ileri sürmektedir. Derleme bulguları, dijitalleşmenin karar alma süreçlerini, performans ölçümünü ve meşruiyet üretimini yeniden yapılandırdığını; sembolik sermayenin dolaşımını metrikler aracılığıyla hızlandırdığını ve yeni informel güç stratejilerinin ortaya çıktığını göstermektedir. Bu bağlamda informel güç zayıflamamakta; dijital araçlarla daha rafine, daha görünmez ve daha stratejik biçimlerde yeniden üretilmektedir.

Çalışmanın kuramsal katkısı, Bourdieu'nün alan ve sermaye yaklaşımı ile Foucault'nun gözetim/disiplin perspektifini, örgütsel güç literatüründeki kaynak bağımlılığı ve stratejik konumlanma tartışmalarıyla birlikte ele alarak "dijital akademi"nin güç mimarisini çok katmanlı biçimde açıklamasıdır. Gelecek araştırmalar, bu kuramsal çerçeveyi saha verileriyle (ör., MYO bağlamı, merkez–çevre gerilimleri, dijital performans baskısı) test ederek algoritmik otoritenin akademik gündelik yaşamdaki somut yansımalarını inceleyebilir.

KAYNAKÇA

Bourdieu, P. (2021). *Homo academicus* (N. Ökten, A. N. Kocasu & E. Gülsey, Çev.). İstanbul Bilgi

Foucault, M. (2023). *İktidarın gözü* (I. Ergüden, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Goffman, E. (2020). *Damga: Örselenmiş kimliğin idare edilişi üzerine notlar*. Heretik Yayıncılık.

Goffman, E. (2021). *Günlük yaşamda benliğin sunumu* (B. Cezar, Çev.). Metis Yayınları.

Pfeffer, J., & Salancik, G. R. (1978). *The external control of organizations: A resource dependence perspective*. Harper & Row.

KAMU YÖNETİMİ ALANINDA YAPAY ZEKA TEKNOLOJİSİ VE GELECEĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Derya TANER

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Gönen Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, 0000-0003-4258-7340: deryataner@isparta.edu.tr

ÖZET

Yapay zeka teknolojisi insan zekasının bazı yönlerini taklit edebilen bir bilgisayar sistemi olsa da gerçek bir insan zekası değildir. Yapay zekanın gerçek bir insan zekası olmama gerçeği onun insana has duygusal zeka, yaratıcılık, empati kurma, akıl yürütme, eleştirel düşünme, iletişim becerisi gibi niteliklere haiz olmadığını ifade etmektedir. Kamu yönetiminde insan orijinli yapay zeka işbirliği merak uyandırıcı bir husustur. Günümüz kamu yönetimi alanında kullanılan dar yapay zeka teknolojisi kamu yönetimleri açısından bir araç olarak kullanılmaktadır. Ancak yapay zeka teknolojisinin ilerlemesi ile bu teknolojinin gelecekte birtakım risk ihtimali doğurması olasıdır. Gelecekte önemli problemlere sebep olabilecek bu risk unsurlarının ancak insan orjinli yapay zeka kullanımı ile ortadan kalkabileceği umulmaktadır. Çalışmanın teması 'Kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisinin bugünü ve geleceği' iken çalışmada bu kapsamda bir öneri sunulmaktadır. Çalışma 3 ana bölümden teşekkül ederken ilk bölümde yapay zeka teknolojisinin kuramsal çerçevesi ele alınmaktadır. İkinci bölüm günümüzde yapay zeka teknolojisi ve kamu yönetimi ilişkisi incelenmektedir. Son bölümde ise kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisi ile ilgili gelecek tahminleri ifade edilirken bu çerçevede bir öneri sunulmaktadır. Çalışmada betimsel analiz ve içerik yöntemi kullanılırken literatür taramasına dayalı bir inceleme yapılmıştır. İnceleme sonucunda ön plana çıkan netice; kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisi vazgeçilmez bir olgu olsa da gelecek için öngörülen bilinç sergileyen yapay zeka sisteminin mühim riskler ve tehditler getireceğidir. Bu doğrultuda çalışma bir öneri ile desteklenirken bu öneri; gelecekte kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisinin mutlaka insan orijinli kullanım önerisidir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Kamu Yönetimi, İnsan, Bilinçli Farkındalık, Etkinlik

Jel Kodları: M41, H83, J24, M12, M1

AN EXAMINATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGY AND ITS FUTURE IN THE FIELD OF PUBLIC ADMINISTRATION

Assistant Prof. Derya TANER

Applied Sciences University of Isparta,Gönen Vocational School, Management and Organization Department, 0000-0003- 4258-7340: deryataner@isparta.edu.tr

ABSTRACT

Artificial intelligence technology is a computer system that can mimic certain aspects of human intelligence, but it is not true human intelligence. The fact that artificial intelligence is not real human intelligence means that it does not possess qualities unique to humans, such as emotional intelligence, creativity, empathy, reasoning, critical thinking, and communication skills. The collaboration between humans and artificial intelligence in public administration is an intriguing topic. The narrow artificial intelligence technology used in today's public administration is employed as a tool for public administrations. However, with the advancement of artificial intelligence technology, it is possible that this technology may pose certain risks in the future. It is hoped that these risk factors, which could cause significant problems in the future, can only be eliminated through the use of human-originated artificial intelligence. The

theme of the study is ‘The present and future of artificial intelligence technology in public administration’, and a proposal is presented within this scope. The study consists of three main sections, with the first section addressing the theoretical framework of artificial intelligence technology. The second section examines the relationship between artificial intelligence technology and public administration today. The final section presents predictions about the future of artificial intelligence technology in the field of public administration and offers a recommendation in this context. The study employs descriptive analysis and content analysis methods, based on a literature review. The main conclusion of the review is that although artificial intelligence technology is an indispensable phenomenon in the field of public administration, the artificial intelligence systems predicted for the future will bring significant risks and threats. In this regard, the study is supported by a recommendation, which is that artificial intelligence technology in the field of public administration must be used in a human-originated manner in the future.

Keywords: Artificial Intelligence, Public Administration, Human, Mindfulness, Effectiveness

JEL Codes: M41, H83, J24, M12, M1

Giriş

Son yıllarda bütün dünyada kamu yönetimi alanında bir değişim yaşanmaktadır. Yaşanan değişim doğrultusunda kamu yönetiminin dijital çağ geleneklerine uyum sağlaması kaçınılmazdır. Dijital çağın gerekleri çerçevesinde kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisi mühim bir faktördür. Kamu yönetimi alanında bu konunun geleceği hakkında pek çok varsayım var olsa da bu teknolojinin ne kadar ileri gidebileceği hala bilinmemektedir. İlerleyen dönemde insanın başrolde olmadığı tüm teknolojiler insan açısından bir risk teşkil edecektir. Yapay zeka teknolojisinin gelecekte kamu yönetimi de dahil tüm alanlarda bir tehdit oluşturmaması açısından oluşturulan sistemlerin bilinçli ellerde olması büyük önem arz etmektedir (Yiğit, 2017:25) Bu durumda olası riskler mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. İnsan haklarına zarar verecek uygulamalar yine insan ile titizlikle değerlendirilmelidir (Budak&Yavuz,2025:299). Bu anlamda çalışmada geniş literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Çalışma içerisinde akademik ve hakemli yayınlar, üniversite ders notları, kitaplar, dergiler, gazeteler incelenmiş. Ayrıca çalışma konusunun her geçen gün değişmesi ve sürekli güncellenmesi hasebi ile internet aracılığıyla daha geniş kapsamlı bilgi materyalleri kullanılmıştır. Dünyada meydana gelen değişime ayak uydurabilmek açısından kamu yönetimi alanında yapay zeka teknoloji kullanımı günümüzde bir gerekliliktir Ancak zamanla makinelerin çok daha akıllı hale geleceği düşünüldüğünde bu yapay zeka teknolojisin gelecekte insan başrollü olarak kullanımı çalışmanın kapsamını net olarak ortaya koymaktadır.

1. Yapay Zeka: Kuramsal Çerçeve

Yapay zekâ kavramı 1950’lerden itibaren tartışılmaktadır. Alan Turing’in çalışmalarıyla başlayan süreç, 1956’da McCarthy yapay zekayı zeki olarak ifade edilen insan davranışlarının makinelere yaptırılması olarak tanımlamıştır (Ravid, 2017:673).Yapay zekâ bileşenleri arasında makine öğrenmesi, derin öğrenme, doğal dil işleme ve bilgisayarlı görü öne çıkmaktadır (Damar, 2024:90;Oğuz, 2025:166;Büyükarıkan&Üncü, 2019:228).

Yapay zeka teknolojisinin evrimleşebileceği 3 aşama; dar yapay zeka, genel yapay zeka ve süper yapay zekadır. Dar yapay zeka; makinelerin sadece dar olarak tanımlanmış belli bir görev kümesini gerçekleştirebildiği yapay zeka aşamasıdır. Bu aşamada makine herhangi düşünme yeteneğine haiz değildir. Yalnızca evvelden tanımlanmış bir dizi işlevi gerçekleştirmektedir. Günümüze kadar geliştirilen yapay zeka tabanlı sistemlerin nerede ise hepsi dar yapay zeka

kategorisinde yer almaktadır (Lateef, 2026:7). Genel yapay zeka insan beynini taklit eden kendi kendine düşünebilen ve görevleri yerine getirebilen makinelerdir. Genel yapay zekada hedef, makinenin entelektüel yeteneğinin işlevsel anlamda bir insana eşit olduğu yapay zekayı geliştirmektir (Sophos Akademi, 2019:3). Genel yapay zekayı oluşturabilmek yapay zeka araştırmalarının başlangıçtaki esas hedefidir (Ünal&Kılınç, 2020:62). Bu yapay zeka türü henüz geliştirilmiş bir yapay zeka türü değil varsayımsal bir yapay zeka türüdür (Goertzel, 2014). Süper yapay zeka ise insan zekasının ilerisinde bir entelektüel kapasiteye haiz varsayımsal bir yazılım tabanlı yapay zeka sistemidir. En temel seviyede herhangi bir insandan daha gelişmiş son teknoloji ürünü bilişsel işlevlere ve yüksek seviyede gelişmiş düşünme becerilerine haizdir. Süper yapay zeka daha varsayımsal bir gelecek durumudur (Mucci&Stryker, 2026:2-3). Özetle dar yapay zeka genel biliş ve zekaya haiz olmayan sistemleri ifade ederken günümüzde kullanılan tüm yapay zeka modelleri dar yapay zekadır.

2. Günümüzde Kamu Yönetimi ve Yapay Zekâ

Yapay zekâ teknolojisi kamu yönetiminde karar alma, kamu hizmeti sunumu, politika oluşturma, vergi toplama ve mali yönetim gibi alanlarda kullanılmaktadır (Taner, 2025:846-850). Günümüzde kamu yönetimi ve yapay zeka birlikteliği akıllıca bir durumdur. Bunun sebebi yapay zekanın rutin görevleri ve idari süreçleri sistematikleştirerek operasyonel anlamda verimliliği artırabilmesi ve bununla beraber kamu görevlilerinin daha stratejik girişimlere odaklanabilmelerine imkan sağlanabilmesidir (Dei, 2025:2). Ancak yapa zeka teknolojisinin zamanla kamu yönetimi alanında meydana getirdiği değişim ve dönüşüm gelecekte bu anlamda problemler ortaya çıkabileceğini öngörmektedir. Bu sebeple yapay zeka teknolojisi gelecek ve günümüz açısından farklı değerlendirilmek zorundadır.

-Karar alma süreçlerinde uzman sistemler ve büyük veri analitiği etkinlik ve doğruluk sağlamaktadır (Taner, 2025:846-847). Ancak nihai kararın insanda kalması gerektiği vurgulanmaktadır. Gelecekte kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisi karar süreçlerinde sadece destekleyici pozisyonda bulunmalıdır. Son karar insanlarda olmalıdır. Bu yaklaşım vatandaş güvenliği ve doğru kararların verilebilmesi bakımından çok önemlidir (Kılıç vd., 2024:51).

-Kamu hizmetlerinde otomasyon ve çevrimiçi başvurular vatandaş memnuniyetini artırmaktadır. Kamu yönetiminde bilgi ve iletişim teknolojisinin özelinde yapay zeka teknolojisinin kullanılması ile beraber kamu hizmetleri sunumunun iyileştirilmesi vardır. Bu sebeple kamu hizmetleri yapay zeka teknolojisinin avantaj ve dezavantajlarının çok fazla tartışıldığı, çok fazla hissedildiği alanlardan bir tanesi şeklinde düşünülmektedir (Polat, 2024:85-86). Ancak yapay zeka etik kaygıları çok dikkate almaması ve hizmetlerin kişiye özel sunumunun kişilere ait mahrem bilgilerin daha kolay paylaşılmasına sebep olması sebebi ile eleştirilmektedir (Aydın, 2024:171). Bilinmektedir ki teknolojik gelişmelerden ve özelinde yapay zekadan kaçmak mümkün değildir ve değişen dünyada yapay zekanın kullanım alanları gün geçtikçe artmaktadır. Bu anlamda kamu yönetiminde hizmet sunum alanına yapay zeka teknolojisi entegre edilirken mutlaka insan unsuru başrole alınarak uygulamalar gerçekleştirilmelidir (Tanrıverdi, 2021:312).

-Yapay zeka teknolojisinin politika oluşturmaya yardımcı olabilmek açısından kullanımı henüz başlangıç aşamasındadır. Gelecekte yapay zeka bu anlamda riskli bir seçenek olabilir. Algoritmaları ham verilerden zeka üretimi yapan motorlar var olan ayrımcı uygulamaları güçlendirebilecektir. Yüz tanıma gibi araçları gizlilik korumalarını ihlal edebilecektir. Bu noksanlıkların çözümü ise bu kadar büyük potansiyele haiz bir yeteneği bırakmak yerine hesapverebilirlik, şeffaflık ve adalet gibi insan orjinli yapay zeka ilkelerine uymaktadır (BCG, 2021).

-Yapay zeka son dönemde pek çok alanda olduğu gibi kamu mali yönetim sürecine de büyük bir dönüşüm getirmektedir. Vergi ve mali yönetimde yapay zekâ risk analizi, vergi denetimi ve dijital asistanlarla süreçleri hızlandırmaktadır (Ada, 2025:212-214). Kamu mali yönetim ve vergi alanında yapay zeka teknolojisi hem vergi mükellefleri hem de vergi idareleri bakımından avantajlı bir durum olarak ifade edilse de bu durum gelecekte birtakım zorluklar, riskler ve belirsizlikler de getirebilecektir. Örneğin; makine öğrenimi içinde sistem tarafından yapılan hatalı işlem insan müdahalesiz otomatik bir biçimde düzeltilmesinde birtakım yasal problemlere neden olabileceği düşünülmektedir (Yeğen, 2023:150-151;Fatali, 2025:4).

3. Kamu Yönetimi Alanında Yapay Zeka Gelecek Perspektifi

Zamanla kamu yönetimi ve yapay zeka teknolojisinin etkileşimi giderek derinleşmektedir (Kaya, 2024A:126-136). Yapay zeka teknolojisi her geçen gün gelişirken bunun gelişimine dair net bir sınır yoktur. Yapay zeka teknolojisinin veri işleme kapasitesi, donanım gücü, yazılım yetenekleri ve etkileşim ölçeğinin değişim ve gelişim süreci doğrultusunda devamlı olarak artacağı öngörülmektedir. Bu da yapay zekanın belli alanlarda insanı arka planda bırakmasını mümkün kılabilecektir (Ergen, 2025:4-5). Yapay zeka teknolojisi dünyada kamu yönetimi alanında yaşanan değişim ve dönüşümün baş aktörlerinden bir tanesidir. Yapay zeka teknolojisinin hızla gelişmesi zamanla insan kadar zeki bir makinenin ve ortaya çıkmasına sebep olacaktır. İnsan beyninin bütün bilişsel yeteneklerine haiz yapay zeka türüne genel yapay zeka denilmektedir (Kaya, 2024B:2). Yapay zeka araştırmacıları tarafından yapılan en son anketler genel yapay zekanın 2055 civarında gerçekleşeceğini öngörmektedir. (Dilmegani&Ermut, 2026:4-6). Ancak kamu yönetimi alanında genel yapay zeka modeli varsayımsal olsa da bu teknolojinin hızlı gelişimi denetim altına alınmazsa uzun vadede gerçek bir tehdit oluşturabilecektir. Kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisinin olası tehditleri düşünüldüğünde yapay zekânın gelecekte mutlaka insan orijinli olarak tasarlanması ve uygulanması gerekmektedir.

4. Sonuç

Dünyada yaşanan değişim ve gelişim doğrultusunda kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisi konusu göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Çalışmanın teması ‘Kamu yönetimi alanında yapay zeka teknolojisinin bugünü ve geleceğidir. Çalışma ile ilgili olarak yapılan literatür araştırmaları doğrultusunda ortaya çıkan sonuç;

-Bugün kamu yönetiminde yapay zeka teknolojisi olmazsa olmaz teknoloji dalıdır.

-Gelecekte yapay zeka teknolojisinin kamu yönetimi alanında daha fazla rol üstleneceği açıktır.

-Dünyada kamu yönetimi alanında gelecekte yapay zeka uygulamaları açısından etik, hukuki sorunlar ve kontrol edilememe gibi potansiyel tehdit ihtimalleri mevcuttur.

-Gelecek yapay zeka teknolojisi olarak nitelendirilen bilinç sergileyen yapay zekâ sistemleri ciddi riskler barındırmaktadır. Bu nedenle önerilen model, insan orijinli yapay zekâ kullanımıdır.

Özetle yapay zekâ kamu yönetiminde vazgeçilmez bir olgu haline gelmiştir. Ancak gelecekte başarı, teknolojinin insan merkezli kullanımına bağlıdır. Çalışmanın temel önerisi, kamu yönetiminde yapay zekânın mutlaka insan orijinli olarak tasarlanması ve uygulanmasıdır.

KAYNAKÇA

-Ada E. D. (2025). Vergilendirme Süreçlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları: Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Dijital Dönüşümü, Uluslararası İleri Doğa Bilimleri ve Mühendislik Araştırmaları Dergisi, Sayı:9, 212-217

-Aydın M. S. (2024). Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Yapay Zeka Kullanımı, Uluslararası Sosyal Siyasal ve Mali Araştırmalar Dergisi, 4(2), 171-186

-BCG (Boston Consulting Group). (2021). Al Brings Science to the Art of Policy Making, https://www.bcg.com/publications/2021/how-artificial-intelligence-can-shape-policy-making

-Budak S. N.&Yavuz C. I. (2025). Yapay Zekânın Çevresel Geleceği: Fırsatlar ve Zorluklar, STED, Cilt:34, Sayı:4, 294-304

-Büyükarıkan B.&Üncü İ. S. (2019). Bilgisayarlı Görü Sistemleri İçin Sistem Tasarımı ve Kontrolü, Selçuk Üniversitesi Mühendislik Bilim ve Teknik Dergi, C:7, S:1, 228-240

-Damar M. (2024). Sağlık Sektöründe Karar Destek Araçları: İş Zekâsı, Makine Öğrenmesi, Derin Öğrenme ve Yapay Zeka Uygulamaları, İzmir Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:6, Sayı:2, 90-115

-Dei, H. (2025). Artificial Intelligence In Public Administration:Benefits And Risks, Management (Montevideo), 3, 1-8

-Dilmegani C.&Ermut S. (2026). Yapay Genel Zeka/Tekillik: 2026 Yılında 9.300 Tahmin Analiz Edildi, 30.01.2026, https://research.aimultiple.com/artificial-general-intelligence-singularity-timing/

-Ergen M. (2025). Yapay genel zekâ: İnsanlığın yeni yol arkadaşı mı, rakibi mi?, Yeni Arayış, 23.02.2025, https://www.yeniarayis.com/yazi/yapay-genel-zeka-insanligin-yeni-yol-arkadasi-mi-rakibi-mi-10487

-Fatali A. (2025). Dijital Vergi İdaresinde Yapay Zekanın Vergi Toplanması ve Beyan Sürecinde Kullanımı ve Uygulamadaki Avantajlar, Hukuk ve Bilişim (3. Nesil Hukuk Dergisi), , 01.04.2025, https://www.hukukvebilisimdergisi.com/dijital-vergi-idaresinde-yapay-zeka-kullanimi/

-Goertzel B. (2014). Yapay Genel Zeka: Kavram, Mevcut Durum ve Gelecek Beklentileri, Yapay Genel Zeka Dergisi, 5(1): 1–48. Bibcode : 2014JAGI....5....1G . doi : 10.2478/jagi-2014-0001

-Kaya E. (2024A). Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm ve Yapay Zeka Uygulamaları, Hitit Ekonomi ve Politika Dergisi, Cilt:4, Sayı:2, Aralık126-141

-Kaya E. E. (2024B). İnsanlığın Hayali: Yapay Genel Zekâ Nedir? Yapay Zekâdan Farkları Neler?, 14.06.2024, https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/insanligin-hayali-yapay-genel-zeka-nedir-yapay-zekadan-farklari-neler

-Kılıç Ö. vd. (Kamu Yapay Zeka Çalışma Grubu). (2024). Kamuda Yapay Zeka Kullanımı, İç: Kamuda Yapay Zeka Uygulamaları, 50-106, Kasım, https://www.tbd.org.tr/pdf/kamubib-calisma-grubu/kamuda-yapay-zeka-uygulamalari-2024.pdf

-Lateef Z. (2026). 7 Types of Artificial Intelligence (AI), 28.01.2026, https://www.edureka.co/blog/types-of-artificial-intelligence/

-Mucci T.&Stryker C. (2026). Yapay Süper Zekâ Nedir?, IBM, https://www.ibm.com/think/topics/artificial-superintelligence

-Oğuz D. (2025). Doğal Dil İşleme, Derin Öğrenme ve Metin İşleme: Çeviri Süreçlerine Yönelik Bir İnceleme, International Journal of Language and Translation Studies, Selçuk Üniversitesi Yayınları, 5/1 (2025), 166-195

-Polat M. (2024). Yapay Zeka ve Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm, İç: Güncel Kamu Yönetimi Uygulamaları, Ed: Şahin A. Özgür Yayınları, Bölüm:5, 75-98

-Ravid, S.Y. (2017). Generating Rembrandt: Artificial Intelligence, Copyright, and Accountability in the 3A Era--The Human-like Authors are Already Here- A New Model, Mich. St. L. Rev. 659-726

-Sophos Akademi (2019). Yapay Zekanın 7 Türü, Çev:Akçay E. brainstormingbox.org, https://sophosakademi.org/2019/12/yapay-zekanin-7-turu/

-Taner D. (2025). An Analysis of the Impact and Reflection of Artificial Intelligence on Public Administration, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:26 Sayı:4, 838-858

-Tanrıverdi A. (2021). Yapay Zekânın Kamu Hizmetinin Sunumuna Etkileri, Adalet Dergisi, Sayı: 66, 293-314

-Ünal A.&Kılınç İ. (2020). Yapay Zekâ İşletme Yönetimi İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi, Cilt:6, Sayı:1, 51-78

-Yeğen B. (2023). Vergilemede Yeni Bir Yaklaşım:Yapay Zekâ, Politik Ekonomik Kuram, 7(2), 140-154

-Yiğit T. (2017). Enine Boyuna Yapay Zekâ, Düşünce Dünyasında Türkiz, Yıl:8, Sayı:43, Mayıs, 13-26

TÜRKİYE'DE EKOLOJİK AYAK İZİNİN SEÇİLİ DEĞİŞKENLER ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ (1990-2021)

Dr. Bengü KAYAPALI ASLAN

Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, 0000-0002-9398-8921: bkayapali@gantep.edu.tr

ÖZET

Çevresel sürdürülebilirlik, tüm canlıların ortak yaşam alanı olan doğal çevrenin korunması açısından günümüzün en kritik küresel sorunlarından biridir. Artan nüfus, hızlı kentleşme, ekonomik büyüme, ticari serbestleşme ve doğal kaynakların yoğun kullanımı, çevresel baskıları artırarak ekosistemlerin taşıma kapasitesi üzerinde ciddi bir yük oluşturmaktadır. Bu bağlamda çevresel bozulmanın bütüncül bir göstergesi olarak ekolojik ayak izi, üretim ve tüketim faaliyetlerinin doğa üzerindeki toplam baskısını ölçmesi açısından önemli bir analiz aracıdır. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'de 1990–2021 döneminde ekonomik büyüme, kentleşme ve ticari açıklığın çevresel bozulma üzerindeki etkilerini, çevresel bozulma göstergesi olarak ekolojik ayak izi üzerinden incelemektir. Çalışmada tek ülke zaman serisi yöntemi benimsenmiş olup, değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkinin varlığı ARDL sınır testi yaklaşımıyla analiz edilmiştir. Ayrıca değişkenler arasındaki nedensellik ilişkilerini belirlemek amacıyla Toda–Yamamoto nedensellik testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, uzun dönemde ekonomik büyümenin ekolojik ayak izini artırarak çevresel bozulmayı derinleştirdiğini göstermektedir. Benzer şekilde ticari açıklık ve kentleşme oranlarındaki artışın da çevresel baskıyı yükselttiği tespit edilmiştir. Sonuçlar, Türkiye'de ekonomik ve mekânsal genişleme süreçlerinin doğal kaynak tüketimini hızlandırarak ekosistem üzerindeki talebi artırdığını ortaya koymaktadır. Nedensellik analizi ise bazı değişkenler arasında tek yönlü ve çift yönlü ilişkilerin varlığına işaret etmektedir. Çalışma, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için büyüme politikalarının çevresel maliyetleri dikkate alacak şekilde yeniden tasarlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle düşük karbonlu üretim yapısına geçiş, sürdürülebilir kentleşme politikaları ve çevresel düzenlemelerin güçlendirilmesi, ekolojik ayak izinin azaltılmasında kritik öneme sahiptir. Bu yönüyle çalışma, Türkiye bağlamında çevresel bozulmanın belirleyicilerine ilişkin ampirik kanıt sunarak politika yapıcılara yol gösterici nitelikte katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çevresel Bozulma, Ekolojik Ayak İzi, Kentleşme, Türkiye, ARDL.

Jel Kodları: Q01, Q56, O18

AN ANALYSIS OF THE ECOLOGICAL FOOTPRINT IN TÜRKİYE WITHIN THE FRAMEWORK OF SELECTED VARIABLES (1990-2021)

Ph. D. Bengü KAYAPALI ASLAN

Gaziantep University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics, 0000-0002-9398-8921: bkayapali@gantep.edu.tr

ABSTRACT

Environmental sustainability is one of today's most critical global issues in terms of protecting the natural environment, which is the shared living space of all living beings. Growing population, rapid urbanization, economic growth, trade liberalization, and intensive use of natural resources increase environmental pressures, placing a serious burden on the carrying capacity of ecosystems. In this context, the ecological footprint, as a comprehensive indicator

of environmental degradation, is an important analytical tool for measuring the total pressure of production and consumption activities on nature. The main objective of this study is to examine the effects of economic growth, urbanization, and trade openness on environmental degradation in Türkiye between 1990 and 2021, using the ecological footprint as an indicator of environmental degradation. The single-country time series method was adopted in the study, and the existence of a long-term relationship between the variables was analyzed using the ARDL bounds test approach. Furthermore, the Toda–Yamamoto causality test was applied to determine the causal relationships between the variables. The findings reveal that, in the long term, economic growth increases the ecological footprint, thereby deepening environmental degradation. Similarly, it was found that increases in trade openness and urbanization rates also raise environmental pressure. The results reveal that economic and spatial expansion processes in Türkiye accelerate natural resource consumption, thereby increasing demand on ecosystems. The causality analysis indicates the existence of unidirectional and bidirectional relationships between some variables. The study emphasizes that growth policies must be redesigned to take environmental costs into account in order to achieve environmental sustainability. In particular, the transition to a low-carbon production structure, sustainable urbanization policies, and the strengthening of environmental regulations are critical for reducing the ecological footprint. In this regard, the study provides empirical evidence on the determinants of environmental degradation in the Turkish context, offering policy-guiding contributions to policymakers.

Keywords: Environmental Degradation, Ecological Footprint, Urbanization, Türkiye, ARDL.

Jel Codes: Q01, Q56, O18